

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

2.

I

HANS ANDERSEN SCHMIDT

i AABØL

OG HANS SLÆGT

Hans Andersen Schmidt og hans slægt.

ANETAVLE I.

I N D H O L D.

Fæsted - Aabøl - slægten	s. 1.
Abel Marie Olufsdatters slægt	s. 21.
Jens Jørgensen Smed og Mette Michelsdatter i Fæsted	s. 25.
Slægten i Toftlund, Ørderup og Aabøl	s. 28.
Hans Hansen og Mette Hansdatter i Toftlund	s. 47.
Ellen Carstensdatter i Ørderup og hendes slægt	s. 49.
Povl Troulsen (Truelser) i Ørderup og hans slægt	s. 56.
Hans Lausen i Ørderup	s. 61.
Peder Olufsen i Aabøl og hans efterkommere	s. 64.
Slægten i Gabøl.	s. 77.
Smed-slægten i Aabøl.	s. 99.
Jacob Truelser Hansen i Aabøl	s. 109.

A N E T A V L E I

1. Hans Andersen Schmidt s. 10, 12
 Født Aabøl 8.2.1798, d. sst. 11.2.1875. Gårdmand i Aabøl. Gift
 17.10.1829 med Lene Cathrine Toft (1803 - 79), anetavle II
- Forældre:
2. Anders Hansen s. 5, 7
 Født Fæsted, Hygum sogn, ca. 1759, d. Aabøl 30.11.1833. Gård-
 mand i Aabøl. Gift Tislund 4.9.1795 med
3. Anna Mortensdatter (Schmidt) s. 42
 Født Aabøl 1765, 4.8., d.sst. 17.6.1823.
- Bedsteforældre:
4. Hans Madsen s. 1
 Født Fæsted ca. 1731, d. sst. 7.3.1782. Toftegårdsmand i Fæ-
 sted, gift ca. 1760 med
5. Abel (Obel) Maria Olufsdatter s. 1, 23
 Født Fæsted ca. 1741, d.sst. 1810, begr. 25.3.
6. Morten Poulsen s. 6, 39, 40
 Født Ørderup, Toftlund sogn, 2.9.1737, d. Aabøl 22.6.1797.
 Gårdm. i Aabøl. Gift Tislund 2.11.1764 med
7. Sidsel Simonsdatter (Smed, Schmidt) s. 40, 104
 Født Aabøl 1736, dbt. 22.5.1736, d. sst. 26.2.1800.
- Oldeforældre:
8. (Mads Hansen) s. 1
 F. ca. 1680, d. Fæsted 1749, begr. Esto mihi, landbolsmand i
 Fæsted).
- 9.
10. Oluf Sørensen s. 21
 Født ca. 1697, d. Harreby, Hygum sogn, 1777, begr. 29.3. Gift
 ca. 1740 med Kiesten Nielsdatter. Uden for ægteskab:
11. Birthe Jensdatter s. 22, 27

12. Poul Persen s. 34, 35
F. Ørderup 1706, dbt. 25.3., d. sst. 1749, begr. 23.11.1749.
Gårdm. i Ørderup. Gift 1.gang i Toftlund 9.10.1729 med Inge-
borg Poulsdatter af Stenderup (1702-1730). Gift 3.gang Toft-
lund 11.8.1744 med Met Nisdatter af Jersdal. Gift 2.gang med
13. Ann Hansdatter s. 36, 68
F. (Aabøl) ca. 1706, d. Ørderup 26.2.1744.
14. Simon Simonsen Smed s. 101
Født (Aabøl) ca. 1691, d. sst. 1763, begr. 25.9. Gift 1.gang
med Sidsel Hansdatter Winter, Grdm. i Aabøl, d. Aabøl ca.
1735. Gift 2.gang med
15. Birte ----- s. 102
F. ca. 1712, d. Aabøl 1786, begr. 5.11.
- Tip oldeforældre:
16.
17.
18.
19.
20. Søren -----
21. (Johanne Sørens) s. 21
Boede 1741 til leje i Hans Petersens hus i Kamptrup, sst.
1741 Oluf Sørensen.
22. Jens Jørgensen Smed s. 25
Fæsted, nævnt 1744
23. Mette Michelsdatter s. 25
Fæsted, nævnt 1744
24. Peder Jacobsen s. 31, 32
F. Ørderup, Toftlund sogn 1670, dbt. 27.2., d.sst. 1740, begr.
17.1. Gårdm. i Ørderup. Gift 1.7.1694 i Toftl. med
25. Ellen Carstensdatter s. 58
F. Toftlund 1667, dbt. 26.4., d. Ørderup 1724, begr. søndagen
efter påske.

26. Hans Wollesen Olufsen s. 66, 67
 F. (Aabøl) ca. 1670, d. Aabøl 1747, begr. 7.s.e.Trinit.
 Gårdmand i Aabøl. Gift med
27. Maren Martensdatter s. 67, 84
 F. (Aabøl) ca. 1681, d. Aabøl 1764, begr. 29.1.
28. Simon Simonsen Smed s. 99
 Gårdm. i Aabøl, død efter 1734.
- 29.
- 30.
- 31.
- Tip tip oldeforældre:
33. - 47.
48. Jacob Persen s. 29
 F. Toftlund 1644, dbt. 18.4., d. Ørderup 1725, 2.4.. Gårdm.
 i Ørderup. Gift Herrested (Toftlund) 1669, 9.5., med
49. Maren Jensdatter s.29.
 af Agerskov, f. ca. 1641, død Ørderup 1696, begr. 10.3.
50. Carsten (Kesten) Jensen s. 50, 51, 54,
 F. , død efter 1686, da han frarømte gården. Gift 59
 1669 i Højer med Karen Lauridsdatter. Uden for ægteskab:
51. Maren Truelsdatter s. 51, 59
 F. Ørderup 1631, dbt. 19.11. Forvist fra amtet 1671. Gift
 Toftlund 1657, 25.1. med Christen Jessen Skreder af Stenderup.
 Han formtl. død i krigsårene 1658-60.
52. Olluf Pedersen s. 65
 Gårdm. i Aabøl, død ca. 1698, nævnes 1661.
- 53.
54. Marten Markorsen s. 81, 82
 Gårdm. i Gabøl, fæster 1671, nævnt sidste gang: 7.5.1698.
55. Anne Martens s. 83
 F. ca. 1654, vidne på Gram herreds ting 5.7.1738, da 84 år.
 Havde efter mandens død gården i fæste.

56. (Simon Jacobsen s. 99
Grdm. i Aabøl, fæster 1664.) ?
57. (Anne Simonses s. 99
Aabøl, fæster 1663.) ?
58. Jacob Truelsen eller Hansen s. 109
Grdm. i Aabøl, fæster 1666, død ca. 1710.
- 59.
60. - 63.
- Tip³ oldeforældre
64. - 95.
96. Peder Pedersen s. 28, 29
Forbedelsesmand (husbondhold) i Toftlund, formtl. død i krigs-
tiden 1658-60. Gift 27.12.1640 med
97. Boeld Hansdatter s. 29
Formtl. død i krigstiden 1658-60. F. 1613, dbt. maj.
- 98.
- 99.
100. Jens Brodersen (Fries) s. 49
Formtl. fra Højer, død Ørderup 1692, begr. 20.3. Grdm. i Ørde-
rup.
101. Gy Jenskone s. 49
F. ca. 1611, død 1683, begr. 18.11. Ørderup.
102. Truels Povlsen s. 57
Grdm. Ørderup, gift 14.6.1618 med
103. Ellin Hansdatter s. 57
Begge formtl. død i krigstiden 1658-60.
104. Peder Olufsen s. 64
Grdm. i Aabøl, fæster 1617 Peder Hansens gård, Peder Hansen
havde 1613 fæstet sin fader Hans Smits brugning. Peder Olufsen
formtl. død i krigstiden 1658-60.
- 105.
- 106.
- 107.

108. Markor (Marquard) Tiellesen s. 79
Grdm. i Gabøl, nævnt første gang 1648, sidste gang 1679. Formentlig gift 2.gang 1677.
109. - 127.

Tip⁴ oldeforældre

128. - 191.
192. Peder Pedersen s. 28
"Husbondholds"mand (forbedelsesm.) i Toftlund. Nævnt 1629-1640.
- 193.
194. Hans Hansen s. 47
F. ca. 1571, død Toftlund 1655, begr. 16.4. Grdm. i Toftlund.
195. Mette Hanskone s. 47
Begr. Toftlund 1615.

196. - 203.

204. Povl (Poffvel) Troulsen s. 56
F. ca. 1546. Begr. Toftlund 1632, 22.2., æt. 86 et ultra.
Grdm. i Ørderup, gift med

205. Anna Pouls s. 56
Død Ørderup 1621, begr. 11.3.

206. Hans Lausen (Lauritzøn) s. 61
Grdm. i Ørderup. Død 1626, begr. 12.1.

207. (Maren Hanses s. 61
Ørdrup, død 1650, begr. 26.12.)

208. - 215.

216. Tielle Lassen s. 78
Grdm. i Gabøl, nævnt 1629, sidst 1641-42, fæster 1609.

217. - 255.

Tip⁵ oldeforældre:

256. - 431.

432. Las Jürgensen s. 77
Grdm. i Gabøl, nævnt 1580 og 1605.

433. - 511.

⁶
Tip oldeforældre:

512. - 863.

864. Jørgen Lassen

s. 77

Grdm. i Gabøl, nævnt 1541 og 1542.

865. - 1023.

⁷
Tip oldeforældre:

1024. - 1727.

1728. (Las Smith

s. 77

Grdm. i Gabøl. Nævnt 1524, på samme gård som nr. 864. Jørgen Lassen).

FÆSTED - A A B Ø L - S L Æ G T E N.

I. HANS MADSEN I FÆSTED (I - 4).

Toftegårdsmand Hans Madsen i Fæsted er den første med sikkerhed kendte mand i slægten. Muligvis er han dog søn af Mads Hansen (I - 8), der var født ca. 1660 og døde i Fæsted, Hygum sogn, i 1749 og begravedes søndagen Esto mihi. Han var landbolsmand på et såkaldt bud-landbol, d.v.s. den derboende fæster skulle forrette budtjeneste for øvrigheden. Han fæstede 1718 dette landbol efter Jürgen Nissen.⁽¹⁾ Den årlige afgift var 12 skilling i forbedelsespenge.

Ifølge Frøs- og Kalslund Herreders Fæste- og Brøderregister pro Ao. 1743 fæstede Chresten Chrestensen Mads Hansens budlandbol og gav 16 skilling i indfæstning.

Såfremt Hans Madsen var søn af Mads Hansen, var han et gammelmandsbarn.

Ved Hans Madsens død 1782 oplyses, at han da var 51 år, d.v.s. at han var født ca. 1731. Selv oplyser han under en vidneforklaring for Frøs- og Kalslund Herredsting d. 27. sept. 1766,⁽²⁾ at han da var 36 år, altså født i 1730, og at han var fra Fæsted. Vidneførselen blev foretaget på foranledning af Generalkrigsdirektoriet, der gennem det tyske kancelli og det kgl. amtshus havde forlangt en undersøgelse vedrørende et overfald, der skulle være foretaget af 40 bønder fra Fæsted mod en kommando af det "Kgl. Langeländiske gevorbene Infanteri Regiment i Wiborg liggendes". Bønderne havde befriet to bondekarle fra kommandoen. Disse havde åbenbart fortrudt, at de havde ladet sig hverve. Vidneafhøringen synes ikke at have bragt nogen klarhed, heller ikke Hans Madsen vidste noget af betydning.

Hans Madsen blev gift med Abel Maria Olufsdatter. Hun var født ca. 1743 i Fæsted, Hygum sogn, og døde sst. som aftægtskone i 1810 i en alder af 67 år og begravedes d. 25. marts. Som ovenfor omtalt døde Hans Madsen i 1782 i en alder af 51 år og begravedes d. 7. marts. Abel Maria Olufsdatter var plejedatter af toftegårdsmand i Fæsted, Anders Christensen, og søsterdatter af dennes hustru Margrethe Jensdatter.

I jordebogen for Aabenraa amt 1609 (kopi i Landsarkivet) forklares, at "toftefolkene" indtog en mellemstilling mellem de egentlige bønder og kådnere (i Haderslev amt kaldet landbolsfolk). Toftefolkene havde ikke del i bymarken (ottingerne), men havde deres egne tofter, nogle havde mere jord andre mindre. Kådnernerne derimod havde ikke jord selv. I øvrigt se: "Abel Marie Olufsdatters slægt".

Anders Christensen overlod ved kontrakt af 10. februar 1760 "sit påboende og i Fæste havende Toftegoods udi Fæsted" til Hans Madsen og dennes kæreste Obel Maria Olufsdatter, mod at få aftægt på stedet.⁽³⁾

Ifølge amtsregnskabet "Fæste- og Brøderregister pro Anno 1760" for Frøs- og Kalslund herreder⁽⁴⁾ fæstede Hans Madsen Anders Christensens toftegoods i Fæsted, som han efter kontrakt havde til forhandlet sig, men han foreviste ikke kontrakten, da den var indleveret til amtsforvalteren og til ridefoged Fuglsang, fordi der blev søgt om "Frihed". Ifølge et fæstebrev af 15. april 1739 havde Anders Christensen givet 24 skilling i indfæstning.

Efter fæste- og brøderregisteret for 1762 blev Hans Madsens indfæstning sat til 32 sk.⁽⁵⁾ Den 30. okt. 1760 var der offentlig auktion i Hygum over Hans Paul Hansens af Torning efterladte "ringe effekter". Her købte Hans Madsen et par læderbukser, vurderet til 6 sk., solgt for 10 sk., og endvidere 3 skjorter, vurderet til 8 sk., solgt for 1 mark 7 sk.⁽⁶⁾

Efter Hans Madsens død overlod enken, Avel Maria, toftegodset til Detlef Simonsen. Det skete ved kontrakt af 14. sept. 1786.⁽³⁾

Det hedder indledningsvis, at Avel Maria Hanskone "ikke er sindet at forblive længere i Communen med sine børn", og den ældste af sønnerne, Anders Hansen, som er fæstearving, har overdraget sine rettigheder til søsteren Gunder og Detlef Simonsen mod til gengæld at få 100 daler af dem til næste mortensdag.

Der næst forpligter Gunder Hansdatter og hendes "forhaabendes Kiereste" Detlef Simonsen, sig til at forskaffe Gunders 5 umyndige søskende deres fornødne ophold til deres "18 aars opnaaelse" og i den tid at forsyne dem med de fornødne klæder og føde, samt skolegang, "at de kan blive vel underviste i deres

christendom imod i samme tid at være os hørige og lydige samt behielpelig, saa vidt de til skikkelighed kand formaae". Når de fire drenge bliver 18 år, skal de have en brun klædning af vadmæl og have en hel fyrkiste, og den yngste pige, Birret Maria, skal have en seng, som består af en "femsels" overdyne og en vadmels underdyne, en hoveddyne og 2 puder, 2 lagner, nemlig et hørgarns og et blaagarns, en sort kior-tel og en halv kiste. De to ældste søskende, som begge er myndige, forlanger intet af boet, "formedels dets slette tilstand og vedhæftende gæld", med undtagelse af at pigen, Margethe, skal have sin salig oldemors kiste og kjortel. Alle 7 søskende såvel de to myndige, som de 5 umyndige, skal have fri tilflugt til fødestedet i sygdomstid, medens de er ugifte, og nyde fornøden pleje og opvartning.

Moderen, Avel Marie Hanses, skal så længe hun lever, have følgende aftægt:

- a. Til husværelse nyder hun 3 fag hus i den søndre ende af den vestre lade, som til alle tider af stedets besidder skal holdes i forsvarlig og upåklagelig stand. Endvidere den ved huset beliggende vestre kålgård, som skal holdes forsvarlig under lukke.
- b. Tillige årlig 2 tønder god rug, 4 skæpper boghvedegryn og 1 skæppe byggryn, halvparten til mortensdag og halvparten til majdag, 4 skæpper malt til samme tid, $1\frac{1}{2}$ lispund flæsk, 1 rigsdaler til humle og salt om nytår, ligeledes skal hendes offer og ekstraskat betales.
- c. der skal holdes hende en ko "levendes og aldrig død", som skal være næst den bedste, den fodres og græsses ved stedets bedste ko, et får ligeledes "levendes og ikke død", hvoraf hun nyder uld og yngel, og ifald hun vil have et mere, skal de begge fodres og græsses ved stedets egne får uden betaling.
- d. til ildbrændsel nyder hun årlig inden mikkelsdag 16 læs tørv og 2 læs klyne, samt fri vogn til kirke, kiøbsted og mølle, når behøves.
- e. i sygdomstid nyder hun fri pleje og opvartning.
- f. der leveres hende årlig 1 læs hø af værdi til 5 mark.

Når hun "uddrager paa aftægt" tager hun med en seng og fornøden husgeråd af alle slags, som tillige med aftægtet samt alle slags boskaber ved hendes dødelige afgang falder tilbage til stedets besidder.

Kontrakten er underskrevet: Andreas Hansen, som formynder for børnene og lavværge for enken: Anders Hansen, Rasmus Christensen, Hans Nissen, Niels Nissen, endvidere Detlef Simonsen.

De indledende bemærkninger om, at Avel Maria Hanskone ikke længere er sindet af forblive i kommunen med børnene, må formtl. bero på en misforståelse. Alt tyder på, at hun blev boende i sit aftægt til sin død.

Forinden kontrakten med datteren og svigersønnen var blevet oprettet, havde Avel Maria d. 1. juni 1786 henvendt sig til herredstinget for at få udnævnt lavværge for sig selv og formyndere for de umyndige børn. Følgende blev beskikket:

- a. Niels Nissen af Kamptrup for enken.
- b. Anders Hansen i Holm for Simon og Jens, 15 år gamle, som formynder.
- c. Rasmus Christensen i Hygum for Mads, 11 år gammel, og for Nis, 7 år gammel.
- d. Hans Nissen, Hygum for Birte Marie, 13 år gammel.

"Hvilke Lavværge og Formyndere ligeledes fremkom, og påtog, enhver for sig med Haandslag paa Faders Vegne under forenede Pant, at de enhver for sin Myndling vilde værge og tilsee, som for Gud og Øvrighed kand forsvares" (7).

Som regel toges formynderne fra slægtninge - som regel slægtninge til den afdøde - om det drejer sig om Hans Madsens eller Avel Marias kan ikke siges, men nogle af dem kendes fra et "afkald" i tingbogen fra 6. april 1775 (7): "Fremkom for retten Hans Sørensen af Calslund paa sin Kones Maren Nisdatters Vegne, og Rasmus Christensen af Hygum paa sin Kones Anne Dorthea Nis Datters Vegne, samt Thomas Nissen af Hygum paa egne Vegne, alle Nis Hansen Skreders i Kamptrup, og declarede, at de ikke forlangte noget udi Fædrene eller Mødrene Arv efter Deres respective Forældre og Svigerforældre, men gav herved Deres fødesteds Besidder, deres svoger Niels Nissen

fuldkommen quittering og Afkald."

Ovennævnte Nis Hansen havde 1731 fæstet Niels Nielsens fjerdepartgård i Kamptrup og givet 1 rdl. i indfæstning.

Hans Madsens og Abel Marie Olufsdatters børn:

1. A n d e r s H a n s e n (I - 2).

Anders Hansen var født i Fæsted, Hygum sogn ca. 1759 og døde i Aabøl, Tislund sogn d. 30. nov. 1833. Konfirmeret 1777 i Hygum. v. II.

2. G u n d e r H a n s d a t t e r .

Gunder Hansdatter var født ca. 1763 i Fæsted og døde sst. d. 16. sept. 1824. Konfirmeret 1779 i Hygum.

Gift 1. gang d. 5. febr. 1786 med Detlef Simonsen, født ca. 1749 og død i Fæsted d. 5. febr. 1817, 68 år gammel.

Gift 2. gang d. 10. aug. 1821 med ungarl af Seem sogn Christen Jørgensen, født ca. 1764, død i Fæsted d. 16. sept. 1824, 61 år gammel.

Gunder Hansdatter og Detlef Simonsen overtog Hans Madsens toftogods i Fæsted. Det blev ved udskiftningen klassificeret som fjerdepartsgård.

Børn:

a. Hans Detlevsen, født 1787, døbt d. 2. juli.
Død 10. nov. 1805, 18 år gammel.

b. Peder Detlevsen, tvilling, født 1793, døbt d. 15. sept.
Død d. 15. sept. 1805, 15 år gammel.

c. Detlev Detlevsen, tvilling, født 1793, døbt d. 15. sept.

3. M a r g r e t h e H a n s d a t t e r .

Margrethe Hansdatter var født ca. 1765 i Fæsted. Gift 20. okt. 1797 i Hygum med ungarl Søren Madsen af Varming, Seem sogn, født i Varming d. 7. dec. 1767. Søn af Mads Sørensen og Anna. Søren Madsen og Margrethe nævnes ved folketællingen 1801 i Varming, de er henholdsvis 34 og 35 år gamle.

Børn:

- a. Anne Sørensdatter, født i Varming d. 30. jan. 1799.
Fadderne var: Hanne Kierstine Simonskone af Ribe,
Karen Knudskone af Varming, Anna Jes Datter af Fæsted,
Karen Dahls af Snepsgaarde, Ditlef Simonsen af Fæsted,
Michel Nielsen af Degnehuset, Peter Nielsen af Varming.
- b. Mads Sørensen født i Varming d. 9. okt. 1801.
Fadderne var: Hans Jørgen Madsen af Ribe, Lauritz Nielsen
af Varming, Hans Tomsen af Snepsgaarde, Niels Jessen af
Fæsted, Gunder Ditlefs af Fæsted, Maren Hans Datter og
Bodil Marie Christians Datter af Varming.
- c. Hans Sørensen, født i Varming d. 26. aug. 1803.
Fadderne var: Knud Nielsen og Thomas Nielsen af Varming,
Mads Hansen og Hans Ditlufsen af Fæsted, Inge Hanskone
af Ribe, Gunder Jensdatter og Mette Cathrine... af Fæsted.
- d. Hans Jørgen Sørensen, født i Varming d. 29. sept. 1806.
Fadderne: Søren Jensen af Ribe, Marcus Pedersen, Mogens
Pedersen og Anders Knudsen, Maren Christiansdatter,
Mariedorthe Hans Datter, Mette Anders Datter, alle af
Varming.
4. M a d s H a n s e n .
Mads Hansen var født ca. 1766 og døde 1775, begr. Dom. Oculi.
5. J e n s H a n s e n .
Jens Hansen (tvilling) var født 1772 og døbt 22. søndag
efter trinitatis.
6. S i m o n H a n s e n .
Simon Hansen (tvilling) født 1772, døbt 22. søndag efter
trinitatis.
7. B i r t e M a r i e H a n s d a t t e r .
Birte Marie Hansdatter, født 1774, døbt Fest. Trinitat.
Konfirmeret 1788 i Hygum.
8. M a d s H a n s e n .
Mads Hansen, født ca. 1775, konfirmeret 1794 i Hygum.

9. N i s H a n s e n.
Nis Hansen (tvilling), født 1779, døbt d. 4. sept.
Konfirmeret i Hygum 1795.

10. J ø r g e n H a n s e n.
Jørgen Hansen (tvilling), født 1779, døbt d. 4. sept., døde
8 uger gammel, begravet d. 3. nov. 1779.

II. ANDERS HANSEN (I - 2).

Anders Hansen var født i Fæsted, Hygum sogn, ca. 1759 og døde
i Aabøl, Tislund sogn, d. 30. nov. 1833.

En tjenestekarl hos gårdm. Hans Nissen i Fæsted, Anders Hansen,
blev i 1789 sat i formueskat til 19 skilling ⁽⁸⁾. Ligeledes
fik en Anders Hansen i Fæsted 1791 en bøde på 3 rigsdaler i
henhold til tjenesteforordningen ⁽⁹⁾, fordi han gik uden be-
skæftigelse (als Dienstlediger).

Han blev d. 4. sept. 1795 i Tislund gift med Anna Mortensdatter
(I - 3) (Schmidt), født i Aabøl 1765, døbt d. 4. aug., død sst.
d. 17. juni 1823. Hun var datter af gårdm. i Aabøl, Morten
Poulsen (I - 6) og Sidsel Simonsdatter (Smed, Schmidt) (I - 7).
Iøvrigt se afsnittet: Slægten i Ørderup og Aabøl, Morten Poulsen
og Anne Mortensdatters slægt.

Der er en vis sandsynlighed for, at dette ægteskab er blevet
formidlet af Morten Poulsens broder, Hans Poulsen i Harreby,
Hygum sogn. Hans Poulsen er den eneste fra Anders Hansens hjem-
egn, der nævnes som fadder ved dåb af Anders Hansens børn (1798).
En sønnesøn ⁽¹⁰⁾ har berettet, at Anders Hansen gik under navnet
"Stærke Anders" p. gr. a. hans vældige kræfter. "Han kunne stå
i loen og kaste en tønde rug ind på loftet".

Hans kone, Anne, skal ikke have været særlig køn, hun var lidt
"gebrækkelig", men hun havde en del penge, og faderen havde en
gård.

Ved folketællingen 1803 anføres, at Anders Hansens kone, Anne,
knipler. Det samme er tilfældet med hendes søster, Ellen Mortens-
datter.

Ved kontrakt af 30. jan. 1796 mellem Morten Poulsen på den ene
side og hans svigersøn, Anders Hansen i ægteskab med hans ældste
datter Anna Morten Datter på den anden side, og hans øvrige børn,
nemlig Birret, gift med Nis Johnsen i Agerskov, Merret Mortens-
datter, selv myndig, cum curatore Marten Hansen i Aabøl, og

og Ellen Mortensdatter, 17 år gammel cum tutore Peder Bertramsen i Gøtterup, som arvtager på den tredie side, blev det bestemt: Morten Poulsen overlod med hustruens vilje, sin hidtil beboede otting fæstegård i Aabøl med alt tilhørende, "intet undtagen eller forbeholdt i nogle optænkelige måder", til Anders Hansen, fri for al kgl. restance og privatgæld.

Til gengæld forpligter Anders Hansen sig til at betale Morten Poulsen 650 mrk. lybsk, deraf til majdag 1796 250 mrk. med renter fra mortensdag 1795 og resten - 400 mrk. - om voldborgsdag 1797 uden renter, hvis de efter den tid bliver stående, forrentes de med 4 procent.

Anders Hansen anerkender, at hans hustrus fædrene og mødrene arv herved fuldkommen er blevet "bonificeret".

Han skal forskaffe hustruens yngste søster, Ellen Mortensdatter, når det forlanges, en sort kjortel, en sort klædning, en sort og hvid klædning og en grøn klædning, altsammen af hjemmegjort tøj, en halv og en hel kiste, samt en seng ligesom hendes andre søskende har fået. Hun bliver hjemme og er stavnen til tjeneste til majdag 1796. Iøvrigt nyder hun tillige med søsteren Merret tilflugt til stavnen med husværelse, fælles ild og lys, samt opvartning i sygdomstilfælde, sålænge de er enlige og ugifte. De to næstældste børn, Birret, gift med Nis Johnsen i Agerskov og Merrit Mortensdatter, har allerede fået alt, hvad de kan tilkomme.

Samme dag, d. 30. jan. 1796, oprettedes en aftægtskontrakt mellem Morten Poulsen og svigersønnen Anders Hansen.

Anders Hansen forpligtede sig til, når aftægtstagerne ønsker "at være for dem selv i rolighed på aftægt", at bygge et 3 fags hus syd for kålgården, indrettet med ovn, skorsten (ildsted), kakkelovn og et forsvarligt kammer, hvortil aftægtstagerne kan medtage deres egen seng og fornødne boskaber. Dernæst at holde dem en ko, "levende og aldrig død", på fri foder og græs ved stavnens bedste ko, og ligeledes at holde dem et får fri på foder og græs, hvoraf aftægtstagerne selv beholder uld og yngel, fremdeles skal der årligt i to terminer, nemlig om maj og mortensdag, leveres dem 20 skæpper god rug, 8 skæpper boghvedegryn, 1 skæppe byggryn, 5 skæpper malt og til humle og salt en rigsdaler, samt til slagtning årlig 2 lispund flæsk, og at betale offer og ekstraskat for dem.

Endvidere at lade dem tage fri brændsel af stavnsens lade til fornødenhed, fornøden kål af kålgården og forskafe dem fri heste og vogn til kirken og møllen eller hvorhen deres fornødne ærinde kunne falde, ligeledes at gå dem til hånd i sygdomstilfælde med røgt, tilsyn og varetægt, som for Gud og øvrighed forsvarlig kan være.

Ved den ene af aftægtstagernes død bortfalder af aftægtet en tønde rug, 4 skæpper boghvedegryn, 2 skæpper malt og et lispund flæsk. Ved den sidstes død falder, hvad de efterlader sig tilbage til stavnen, bortset fra deres livs- og gangklæder, der deles imellem samtlige børn ⁽¹⁾.

Ifølge Fæste og Brøderregistret for Nr. Rangstrup Herred fæstede Anders Hansen 1796 sin svigerfader Morten Poulsen en otting store gård i Aabøl og betalte 1 rigsdale 32 skilling i indfæstning.

Aabøl bys gårde lå dengang tæt sammen i en række øst - vest syd for åen.

Folk var nøjsomme. Deres daglige mad var mest grød. Teen, de drak, var kogt på lavendler med kanelbark. Ved en kort visit, "et lille løb" gaves der brændevin med tvebakker. Ved bryllupper og barsler gik det lystigt til ⁽¹²⁾.

Mange kvinder i byen ernærede sig ved at kniple og spinde.

I Anders Hansens alderdom indtraf den store ildebrand i Aabøl. Hele byen brændte lørdagen før palmesøndag, d.v.s. d. 26. marts, 1831. Mens de fleste arbejdsføre var på markarbejde, udbrød der under en stærk storm fra øst ild i et bagehus ved den østligste gård i byen. Huset var tækket med lyng, og der fyredes med lyng i ovnen. I løbet af et kvarter stod 12 gårde i byen samt 6 eller 7 udflyttere og nogle inderste boliger i brand. 36 familier blev husvilde. En 70-årig, blind lærer, Poul Lauritzen Schmidt, omkom ved branden. Det fortælles, at det eneste, der blev reddet i byen, var en sæk rugmel, som lærer Hans Jepsen Appels kone havde åndsnærværelse nok til at tage på ryggen, da hun styrtede ud af huset. Anders Hansen var hjemme på gården, da branden udbrød, men han var for affældig til at kunne gøre noget. Han måtte se på, at vognen stod og brændte ved gården.

Selv om beboerne efter branden fik støtte af amtet og andre, var mange af dem fattige i tiden, der fulgte.

Efter branden blev Anders Hansens gård, der på dette tidspunkt

var overtaget af sønnen Hans Andersen Schmidt, ligesom de fleste andre gårde i byen, udflyttet. Gården blev genopbygget i Vestermarken.

Ved kontrakt af 16. febr. 1828 overdrog Anders Hansen gården til sønnen Hans Andersen Schmidt, der forpligtede sig til betale søsteren Avel Marie Schmidt, der havde Jens Carstensen i Brundlund til curator, 100 rigsdaler i sølv i fædrene og mødrene arv. Pengene skulle fra majdag samme år forrentes med $4\frac{1}{2}$ procent pro anno med et halvt års opsigelse. Søsteren skulle have tilflugt til gården med hus, lys, varme, kost og opvartning i sygdomstilfælde, sålænge hun var enlig og ugift.

Hans Andersen Schmidt forpligtede sig endvidere til at yde faderen aftægt. Aftægtsbetingelserne svarer i det store og hele til dem, der aftaltes mellem Anders Hansen og svigerfaderen Morten Poulsen. Specielt nævnes, at aftægtstageren kan medtage et i piselen stående "chattouille".

Børn:

1. H a n s A n d e r s e n S c h m i d t .

Hans Andersen Schmidt, ved dåben: Hans Smedt (I - 1), tvilling, blev født d. 8. febr. 1798 i Aabøl og hjemmedøbt d. 9. og d. 25. marts christnet.

2. M o r t e n P o u l s e n S c h m i d t .

Morten Poulsen Schmidt, ved dåben: Morten Smedt, tvilling, blev født d. 8. febr. 1798 og hjemmedøbt d. 9. febr.

Som faddere anføres for begge:

Hans Poulsen i Harrebye, Birret Nisses i Aggerskou, Peder Jensen, Karen Jensdatter, Christian Weibøl i Aabøl.

Morten Smedt døde i Aabøl fredagen den 2. april 1803 og blev begravet sidste onsdag i fasten, 1 år $\frac{1}{2}$ 11 uger gammel.

3. A v e l m a r i a S m i d t .

Avelmaria Smidt (Avel Maria Schmidt), født i Aabøl fredagen d. 23. sept 1803, straks hjemmedøbt og d. 6. nov. christnet. Faddere: Merret Christensen i Kastrup, Maren Hanses, Jens Christian Toft i Aabøl.

4. M o r t e n S m e d t .

Født d. 18. juni 1801, hjemmedøbt. Død d. 2. april 1802. (15)

Avel Maria blev d. 27. marts 1831 i Bevtoft præstegård trolovet med ungkarl og kniplingskræmmer Andreas Nielsen Lund, der da var 35 1/2 år gammel. Vidner var broderen Hans Andersen Schmidt og skolelærer i Aabøl Hans Jepsen Appel. Parret blev ikke viet. Avel Maria blev senere d. 25. juni 1833 i Løgumkloster viet til ungkarl og bolsmand Peder Christensen Schmidt i Nybo ved Løgumkloster. Peder Christensen Schmidt var født d. 25. nov. 1809 i Arrild og hjemmedøbt d. 26. nov.. Han var søn af Christen Jespersen og Ingeborg Jens Datter.

Avel Maria døde i en alder af 40 år d. 6. marts 1845 i Nybo, efterladende 4 børn.

Peder Christensen Schmidt giftede sig 2. gang d. 13. maj 1852 i Løgumkloster med pigen Anna Winther, 43 år gammel, datter af Lauritz Hansen Winther og Anna Marie Christensdatter, dengang i Vinum, 38 år gammel.

Børn:

a. Anna Schmidt, født d. 20. juni 1834.

b. Christen Petersen Schmidt, født d. 29. aug. 1835.

c. Andreas Hansen Petersen Schmidt, født d. 12. apr. 1840.
Her er Hans Anders Schmidt fra Aabøl (Abild) fadder.

d. Andreas Hansen Petersen Schmidt, (tvilling) født d. 22. marts 1842 i Nybo.
Faddere: Andreas Christen Møller, Kjøbmand Hans Christensen Schmidt i Arrild, Maria Kerstine Kristensdatter i Kastrup.

e. Karsten Petersen Schmidt, (tvilling) født d. 22. marts 1842 i Nybo.
Faddere: Carsten Carstensen i Ellum, Hans Peter Hansen i Flensborg, Mette Toppes i Vestermølle.

5. S i d s e l M a r i a S m i t .

Sidsel Maria Smit, født d. 6. okt. 1805 i Aabøl. Død sst.

d. 12. okt., 7 dage gammel.

III. HANS ANDERSEN SCHMIDT (I - 1)

Hans Andersen Schmidt (Smedt) var født d. 8. febr. 1798 i Aabøl, Tislund sogn, og døde sst. d. 11. febr. 1875. Da dødsfaldet meldes til personregisterføreren (Standesamt) oplyses det, at hans moder var født Schmidt, hvilket iøvrigt ikke fremgår af kirkebogen. Han døde af mavekræft.

Hans Andersen Schmidt blev d. 20. sept. 1829 trolovet med pigen Lene Cathrine Toft, der da opholdt sig i Aabøl og var 26 år gammel. Vidner var: L. Jespersen og Søren P. Toft ("med paaholden Pen"), Lenes broder.

Parret blev viet 17. okt. 1829 i Tislund.

Lene Cathrine Toft (II - 1) var datter af gårdm. i Agerskov, senere inderst i Rangstrup, Povl Sørensen og Margrethe Jensdatter. Lene Cathrine Toft var født i Rangstrup d. 26. juni 1803 og døde i Aabøl d. 2. juni 1879. Iøvrigt se: II. Lene Cathrine Toft og hendes slægt.

Hans Andersen Schmidt overtog, som omtalt ovenfor, i 1828 gården i Aabøl efter faderen. Han skildres som en lille, klejn mand, der ikke havde noget godt håndelag.

Et gennemgående træk hos ham synes at have været vrantenhed og tværhed. Han skal være løbet halvvejs til Toftlund efter en mand, der skrædede over hans mark. Som aftægtsmand ville han anlægge sag mod den daværende ejer af gården, Wortmann, fordi han, mens han lå til sengs, kunne høre Wortmanns heste gå og gnave i haven. Lene fik ham dog beroliget. Man kunne blive meget heftig og skal i hidsighed have været hård mod en tjenestedreng. Han stammede og var ikke så lidt påholdende.

I 1848 mødte han til hest med fork i Bevtoft, formtl. har det drejet sig om den såkaldte "slavekrig" (løse rygter om, at "slaverne" var brudt ud fra fæstningen Rendsborg)

Ved kontrakt af 31. okt. 1857 overlod Hans Andersen Schmidt gården i Aabøl til sin ældste søn, Anders Hansen Schmidt, der forpligtede sig til at betale faderen 373 rdl. 32 sk. rigsmønt, samt yde et nærmere bestemt aftægt, nemlig:

a. overlade til beboelse det sønden for gården beliggende hus. Det sted, hvor ovnen for tiden var placeret, indrettes til stue og der skulle tilbygges et fag til brændselsopbevaring. Det hele hus skulle sættes i fuldkommen beboelig stand med nye vinduer, bræddegulve i værelserne, maling, kalkning og tætning etc.

b. indrømme dem en kålgård af den del af stavnens, der strækker sig fra gården hen til aftægtshuset, det stykke, der ligger østen for gangstien.

c. levere til ildebrændsel 4 læs flover á 20 snese og 12 læs strøgen tørv á 1500 stk. til rette tid og i tør tilstand.

d. Aftægtsfolkene skal til deres underhold have de mængder fødevarer, der almindeligvis ydes af kornprodukter, som noget nyt skal de også have 1 tønde spisekartofler. Der skal ydes temmelig meget kød og flæsk, nemlig 4 lis pund usaltet flæsk, 2 lis pund fårekød og samtidig dermed 2 pund svinefedt, $1\frac{1}{2}$ skæppe salt, $1\frac{1}{2}$ pund humle og 3 snese æg, fra den 15. nov. til d. 15. maj ugentlig 1 pund smør og daglig 1 kande nymalket mælk. Den øvrige tid af året derimod ugentlig $1\frac{1}{2}$ pund smør og daglig $1\frac{1}{2}$ kande nymalket mælk.

e. til håndpenge 10 rigsdaler, halvt til 1. maj og halvt til 1. nov., foruden deres højtidsoffer. Til klæder gives dem 12 alen hørlærred, 4 pund rent, fint uld, samt 5 alen stampet vadmél.

f. ret til uhindret at udtage, når de drager på aftægt af de på gården værende mobilier, senge og køkkentøj, hvad de behøver og ønsker, hvilket alt ved den sidstes død falder tilbage til gården.

g. på forlangende fri befordring til kirke, årligt 4 gange i familibesøg, samt 2 gange til købstaden. Aftægtsmanden har desforuden ret til at benytte en velopsadlet hest af stavnens til nødvendigt ærinde.

h. forpligtelse til forsvarlig pleje og opvartning i sygdomstilfælde. Ret til at benytte brønd, bageovn, brygge- og bage-redskaber tilfælles med aftægtsyderen. Når de ved døden afgår, skal de have en anstændig og christelig begravelse.

Aftægtstagerens efterladte klædningsstykker deles imellem deres børn, således, at sønnerne faar faderens og døttrene moderens livsklæder.

i. ret til på aftægtet at have deres børn eller også fremmede hos sig. Det står den længst levende af aftægtstagerne frit for at flytte andet sted hen, hvortil aftægtspræstationerne leveres dem (14).

Børn:

1. A n n e S c h m i d t .

Anne Schmidt, født d. 24. april 1830 i Aabøl, døbt d. 23. maj.
Faddere: Pigefadder Avel Marie Schmidt i Aabøl, Maren Appel
fra Rangstrup, Anne Skøtt i Aabøl, Morten Schøtt fra Kastrup,
Jens Jacob Toft fra Rangstrup.

Død i Barlund ved Hovslund, Ø. Løgum sogn, d. 1. jan. 1865,
34 år gammel.

Gift d. 26. okt. 1860 i Ø. Løgum med Andreas Asmussen, søn
af Asmus Asmussen og Anne Marie, født Sørensen, i Bjerndrup,
Klipleve sogn, født d. 25. nov. 1833. Parret opholdt sig da
på Gammel Hejselbjerg, Ø. Løgum sogn.

Efter Annes død giftede Andreas Asmussen sig 2. gang d. 14. aug.
1866 med Marie Cathrine, født Kaysen, enke efter gårdm. Oluf
Olufsen, Hjaruplund. Marie Cathrine var født i Lydersholm
d. 1. jan. 1823 og døde på Hovslund mark (ved Hjaruplund)
d. 5. febr. 1891. Hun var datter af gårdm. Lydersholm, Andreas
Kaysen og Karen Christensdatter. Iøvrigt se: IV. Johanne Mar-
grethe Kaysen og hendes slægt.

Andreas Asmussen opholdt sig i mange år hos Anders H. Schmidt
i Nr. Hjarup og Bodil Olufsen, senere hos dennes søster Anne
i Ø. Løgum, hvor han døde 90 år og 18 dage gammel d. 13. dec.
1923.

Da datteren Anne, der var udvandret til U.S.A., sammen med
manden var hjemme på besøg, tog de den dengang 60 årige Andreas
Asmussen med til Chikago, hvor han var i 5 år. Han lærte aldrig
det engelske sprog og følte sig ikke tilpas i det fremmede,
hvorfor han vendte hjem igen.

Børn:

- a. Anne Marie, født d. 30. okt. 1861 på Hovslund mark.
Hun blev efter moderens død opdraget hos morfor-
ældrene i Aabøl. Senere udvandrede hun til U.S.A.
Hun var 1. gang gift med skrædder Hans Christensen,
2. gang gift med N.N., bosat i Californien.

- b. Hans Andreas Asmussen, født d. 26. dec. 1863 på
Hovslund mark.
Død som barn.

2. A n d e r s H a n s e n S c h m i d t .

Anders Hansen Schmidt, født i Aabøl d. 5. jun. 1832, døbt d. 22. juli.

Faddere: Gaardm. Jens Jacob Appell i Rangstrup, Jens Toft, Kragager, Karen Cecilia Jenses og Pigen Anne Bothilde Wortmann af Aabøl.

Død i Nr. Hjarup, Ø. Løgum sogn, d. 16. okt. 1909.

Anders Hansen Schmidt blev d. 27. okt. 1865 i Tislund viet til Bodil Christine Olufsen, født på Hjaruplund d. 7. dec. 1844, død under besøg i Hjordkær d. 25. juni. 1921, begravet i Ø. Løgum. Hun var datter af gårdm. på Hjaruplund, Ø. Løgum sogn, Oluf Olufsen og Johanne Margrethe Kaysen.

Iøvrigt se: III Oluf Olufsen, Hjaruplund og hans slægt og IV Johanne Margrethe Kaysen og hendes slægt.

Anders Hansen Schmidt overtog, som ovenfor anført, gården efter faderen. Han mistede den igen 1873, da en vis mand ved navn Pille, af hvem Anders Schmidt forntl. havde lånt 200 daler, skrev en falsk købekontrakt og falske pantebreve. En mand vidnede at have set Pille og Anders Schmidt give hinanden håndslag. Anders Schmidt måtte fraflytte gården, der blev solgt til en mand ved navn Wortmann, og flytte til Over Jerstald mark. Ved amtsretten i Toftlund var gården blevet tilkendt Pille. Nogen tid derefter overværede en landmåler fra Vojens i en jernbanekupé, at Pille overfor en vis Møller pralede med, hvordan han havde snydt Anders Schmidt. Landmåleren underrettede denne, hvorefter den første dom blev anket til landretten i Flensborg. Pille blev arresteret og hængte sig i sin celle. Anders Hansen Schmidt fik tilkendt erstatning (12000 rigsdaler?). Han købte derefter en ejendom i Klovtoft af Hans P. Hansen ved kontrakt af 11. maj 1876. Gården brændte 1882. Ved kontrakt af 17. jan. 1882 købte Hans P. Hansen gården tilbage. Denne havde udspredd rygter om, at Anders H. Schmidt selv havde brændt gården af. A.H.S. truede med sagsanlæg og tvang derved Hans P. Hansen til at tage gården igen. Anders H. Schmidt købte derefter en gård i Nr. Hjarup af Christoffer Lunding i Ørsted, der havde overtaget den ved svogerens, Matthias Chr. Møllers, konkurs.

Allerede som 10 årig vogtede A.H.S. får hos Hans Møller i Hjartbro, senere var han hos smed Juhl i Strandelhjørn, derefter karl på Gram, hvor han "smed en avlskarl gennem en foderlo og beholdt lappen på karlens bukser i hånden".

I Lovtrup ved Tinglev fik han 20 daler i løn og tjente 21 daler i kortspil. Han var soldat ved 4. Jægerkompagni i Flensborg. Han deltog på dansk side i krigen 1864 ved Fredericia, han mente sig dårlig behandlet af danskerne - "blev sendt hjem i underbukser". Han var derfor tysksindet. Han skal have haft et godt humør og holdt meget af at fortælle anekdoter ("krøniker").

Børn:

Se: III Oluf Olufsen Hjaruplund og hans slægt, afsnittet Jens Wollesen og Kirsten Hansdatter i Billund og dens efterkommere.

3. A n n e M a r g r e t h e S c h m i d t .

Anne Magrethe Schmidt, født i Aabøl d. 20. okt. 1834, døbt d. 16. nov.

Faddere: Pigen Ide Marie Lindorff of Grøngaard, Anne Kjestine Schmidt fra Kastrup, Anne Margrethe Jepsen af Gabel, Peder Christensen Schmidt fra Nyebo (Nybo) og Peter Nissen Toft af Aabel.

Død ca. 1912 i København.

Hun skal være blevet spået af en Zigeuner, at hun ville blive gift meget fattigt.

Gift i Frederiksberg kirke med Carl Julius Haagerup, født d. 29. juli ... i København, søn af skrædder Christoffer Haagerup og N N, født Petterson. Anne Margrethe havde lært Carl Haagerup at kende, da han var vinkyper på et hotel i Haderslev. Senere var han kelner og havde beværtning og lånekontor i København.

Børn:

a. Sophie Haagerup, født d. 9. aug. 1862 i København, Død ca. 32 år gammel sst.. Hun blev opdraget hos en faster, var senere musyklærerinde og medlem af det Kgl. Teaters kor.

b. Mathilde Georgine Haagerup, født d. 25. okt. 1864 i København. Musyklærerinde, sang i kirkekoret.

4. E l l e n M a r i e S c h m i d t .

Ellen Marie Schmidt, født d. 23. aug. 1837, døbt i hjemmet

d. 23. aug., "formedelst sygdom af skolelærer Appel."
Død sst. d. 27. aug. 1837, 3 dage gammel.

5. P e d e r H a n s e n S c h m i d t .
Peder Hansen Schmidt, født i Aabøl d. 28. aug. 1838, døbt
d. 14. okt..
Faddere: Jens Hansen Lindorff fra Grøngaard, Gottfried
Marcorsen Appel fra Aabøl, Pigen Anne Botille Toft fra
Mellerup, Dorthea Marie Kjer.
Død d. 23. april 19.. i Sdr. Næraa På Fyn.
Gift d. 1. juni 1866 i Nr. Lyndelse med Johanne Marie Jensen
Lund, født d. 20. juli 1835 i Frørup, død d. 25. nov. 1915,
datter af bolsmand Jens Andersen og Maren Knudsdatter.
Peder Hansen Schmidt skal have fortalt, at man i hans tid i
skolen i Aabøl skrev på sandborde.
Han sluttede sig til brødremenigheden. Senere var han gård-
mand på Fyn.

Børn:

- a. Jens Hansen Smith, født d. 19. dec. 1867 i Gestelev
sogn, død i Sønder Næraa på Fyn.
Gift med Ane Kirstine Knudsen, datter af husmand
Hans Knudsen og Maren Rasmusdatter fra Havrevænget,
Gestelev sogn. Født d. 25. okt. 1859. Død d. 12. nov.
1941.

6. E l l e n M a r i a S c h m i d t .
Ellen Maria Schmidt, født d. 19. okt. 1841, døbt d. 20. dec.
Faddere: Maren Keller, Gaardmand Morten Villadsens Kone i
Kastrup, Pigerne Botilla Appel og Mette Maria Lund i Aabøl,
Gaardmand Thomas ... i Aabøl, Ungkarl Jens Sørensen Toft fra
Mellerup.
Død d. 6. maj 1908 i Toftlund.
Gift d. 22. dec. 1865 i Tirslund med bødker Mads Jensen Boisen,
født d. 25. nov. 1839 i Søndernæs, Brøns sogn, død d. 24. apr.
1934 i Toftlund, 94 år gammel.

Børn:

- a. Christian Boisen, født d. 6. dec. 1866 i Nustrup.
Død ugift i Breedville, U.S.A., ca. 1932.

- b. Helene Cathrine Boisen, født d. 28. nov. 1868 i Nustrup.
Gift med Bernhard Engelter Williams, Montana, U.S.A..
- c. Hans Boisen, født d. 3. dec. 1870 i Nustrup, død ugift 1919 i Toftlund.
- d. Johannes Boisen, født d. 8. april 1872 i Toftlund.
Død ugift i Breedville, Michigan, U.S.A..
- e. Anne Marie Boisen, født d. 2. juli 1875 i Toftlund.
Gift med Niels Petersen, Cholote, Texas, U.S.A..
- f. Magnus Boisen, født d. 21. juni 1877 i Toftlund,
død 1889.
- g. Marie Eline Boisen, født d. 2. jan. 1880 i Toftlund.
Gift d. 5. aug. 1909 med Hans Jørgen Schmidt fra Varnæs. Bosat i Toftlund.
- h. Carl Julius Boisen, født d. 20. dec. 1882 i Toftlund,
død ugift i Williams, Montana, U.S.A..

7. H a n s P a u l s e n S c h m i d t .

Hans Paulsen Schmidt, født i Aabøl d. 29. dec. 1844, døbt d. 9. marts 1845.

Faddere: Gaardm. Peter Paulsen Wind i Aabøl, Ungkarl Jørgen Clausen Lindorff, Grøngaard, Ungkarl Andreas Jessen, Aabøl, Pigen Anne Botille Maria Schou ibid., Pigen Maria Meyer, ibid.
Død i København d. 26. marts 1923.

Gift i Ørbæk d. 25. febr. 1876 med Juliane Knudsen, født d. 6. okt. 1843 på Ørbæk mark, død i København d. 4. febr. 1919, datter af gaardm. Hans Knudsen og Johanne.

Hans Paulsen Schmidt var snedker, opholdt sig en tid i Christiansfeld. Var ligeledes en tid i U.S.A., hvor han blev amerikansk statsborger. Han skrev siden sit navn, Smith.

I de senere år var han møbelhandler i København.

Børn:

- a. Hans Peter Smith (Schmidt), født d. 22. dec. 1877
i Egebjerg, Kirkebjerg.
Død i Odense. Malermester og antikvitetshandler i
Ørbæk.
Gift d. 27. okt 1903 i Ørbæk med Barbara Amalie
Hansen Lunding, født på Ørbæk mark d. 28. juni 1861,
datter af gårdm. Rasmus Hansen Lunding og Gertrud
Hansen.
Død i Ørbæk.
- b. Johannes Augustinus Smith, født d. 6. okt. 1880,
død i København ¹⁹¹¹ d. 26. marts 1953.
Gift d. 2. april med Sidse Mariane Caroline Nielsen
(kaldet Nina), født d. 12. juni 1887 i København,
død i Bagsværd (Ringbo) d. 3. dec. 1966.

Noter og henvisninger til : Fæsted - Aabøl - Slægten.

1. Haderslev Amtsregnskaber 1718 - M - film 43335, R. A..
2. Tingbog for Frøs og Kalslund Herreder 1755 - 1767, rets-
betjent nr. 483 L.A.S.
3. Frøs og Kalslund Herreders Skyld- og panteprotokol 1747 - 90,
s. 493 og do. 1778 - 90, s. 260, samt bibog 1746 - 68,
s. 576 f. og bibog A. (1768 - 87), s. 864 f. L.A.S.
4. Haderslev Amtsregnskaber, Vesteramt 1761 - M - film 43393 R.A.
5. Haderslev amtsarkiv, nr. 450, L.A.S.
6. 1717 - 83 Koncepter og bilag til tingbogen for Frøs- og
Kalslund herreder. Retsbetjent nr. 489 - L.A.S.
7. Frøs og Kalslund herreders tingbog 1768 - 86. Retsbetjent
nr. 484 - L.A.S.
8. Krigsskattekommissionen i Hertugdømmerne 1789. Rentekammerets
tyske sekretariat, R.A.
9. Haderslev Amtsregnskab 1791, M - film 43409, R.A.
10. Anders Hansen Schmidt, Aabøl - Nr. Hjarup.
11. Hvidding- og Nr. Rangstrup herreders skyld- og panteprotokol.
Bibog 1795 - 1804, VI. Retsbetjent nr. 688, L.A.S.
12. J. Brodersen: Fra gamle Dage, s. 193, København 1912.
13. Fæste og Brøde Registret for Nr. Rangstrup Herred Haderslev
Amt - L.A.S.
14. Hvidding- og Nr. Rangstrup herreders skyld- og panteprotokol.
Bibog 1857 - 1859. Retsbetjent nr. 701 - L.A.S.
15. Faddere: Ellen Mortensdatter, Morten Hansen, Magreta Johan-
nes, Laurits Jepsen i Aabel.

Noter og henvisninger til : Fæsted - Aabøl - Slægten.

1. Haderslev Amtsregnskaber 1718 - M - film 43335, R. A..
2. Tingbog for Frøs og Kalslund Herreder 1755 - 1767, rets-
betjent nr. 483 L.A.S.
3. Frøs og Kalslund Herreders Skyld- og panteprotokol 1747 - 90,
s. 493 og do. 1778 - 90, s. 260, samt bibog 1746 - 68,
s. 576 f. og bibog A. (1768 - 87), s. 864 f. L.A.S.
4. Haderslev Amtsregnskaber, Vesteramt 1761 - M - film 43393 R.A.
5. Haderslev amtsarkiv, nr. 450, L.A.S.
6. 1717 - 83 Koncepter og bilag til tingbogen for Frøs- og
Kalslund herreder. Retsbetjent nr. 489 - L.A.S.
7. Frøs og Kalslund herreders tingbog 1768 - 86. Retsbetjent
nr. 484 - L.A.S.
8. Krigskattekommissionen i Hertugdømmerne 1789. Rentekammerets
tyske sekretariat, R.A.
9. Haderslev Amtsregnskab 1791, M - film 43409, R.A.
10. Anders Hansen Schmidt, Aabøl - Nr. Hjarup.
11. Hvidding- og Nr. Rangstrup herreders skyld- og panteprotokol.
Bibog 1795 - 1804, VI. Retsbetjent nr. 688, L.A.S.
12. J. Brodersen: Fra gamle Dage, s. 193, København 1912.
13. Fæste og Brøde Registret for Nr. Rangstrup Herred Haderslev
Amt - L.A.S.
14. Hvidding- og Nr. Rangstrup herreders skyld- og panteprotokol.
Bibog 1857 - 1859. Retsbetjent nr. 701 - L.A.S.
15. Faddere: Ellen Mortensdatter, Morten Hansen, Magreta Johan-
neses, Laurits Jepsen i Aabel.
16. Peder Christensen Schmidt havde i sit andet ægteskab med Anna
Winther sønnen Abel Matthiesen Schmidt, født d. 6. marts 1853
i Nybo, død i Uge d. 26. maj 1886.
Gift i Skads d. 21. okt. 1876 med Caroline Andersen.
Tønder Seminarium 1875, hjælpelærer i Blans, lærer i Aarslev,
Hjordkær sogn 1875-77, lærer i Aabøl, Tislund sogn, 1877-78,
lærer i Bovlund, Agerskov sogn 1878-80, andenlærer i Uge 18-
85-86.

A B E L M A R I E O L U F S D A T T E R S L Æ G T

I JOHANNE SØRENS, Kamptrup (I - 21)

Den først kendte af denne slægt er formtl. Johanne Sørensen, der nævnes i indestregistrene for Løgumkloster amt i 1740 og 1741 ⁽¹⁾. Hun boede til leje hos Hans Petersen, der havde to gårde, hvoraf den ene i Kamptrup. Der lejede han stuehuset ud til indest. Det hedder om Johanne Sørensen, at hun er fattig, og der sker ikke nogen ansættelse til afgift (forbedelsespenge). Samstedts træffer man i registret 1741 Oluf Sørensen, daglønner.

Børn:

1. O l u f S ø r e n s e n v. II.

II. OLUF SØRENSEN (I - 10)

Oluf Sørensen var født ca. 1697, formt. i Kalslund. Han døde i Harreby, Hygum sogn 1777 og begravedes d. 29. marts, 80 år gammel. I Gram herreds bøderegister 1740 ⁽²⁾ hedder det, at Kiersten Nielsdatter er besøvet af Oluf Sørensen fra Hygum sogn, da de var i tjeneste i Aarup (Gram sogn). "Quinden udstod straxen hendes straff efter forordningen. Karlen rømte bort, forinden Gierningen blev Kundgiort, har siden efter Angivelse ægtet hverandre, og Quinden skulde nu opholde sig udi Kamdrup Huus under Lygum Closter Amt. Stuprata ist mit Gefängnis abgestraffet, wegen stupratoris aber ist dem Canzley Toftlund Amtsverwalter Martensen angezeiget, aber bis dato noch keine Antwort darauf erfolget". Amtsforvalter Martensen i Løgumkloster synes ikke at have været særlig ivrig efter at fremme sagen, og gennem ridefoged Ganderup i Haderslev blev der rykket. Amtsforvalter Martensen svarede med en bekræftelse på, at han var blevet underrettet, og at Oluf Sørensen var blevet noteret Løgumkloster amts bøderegister d. 10. sept. 1741. Sagen er omtalt i Bøderegister for Løgumkloster amt 1741 - 42 ⁽³⁾ med en bemærkning i randen: " Der Kerl hat nichts an Vermögen, stehet also die Gefängnisstaffe in 5 Tagen bey Wasser und Brot dafür an ". Oluf Sørensen synes at have benyttet sig af de komplicerede forhold med hensyn til jurisdiktionen i Hygum sogn, der dels

hørte under Haderslev, dels under Løgumkloster og Ribe amter (enkelte gårde).

I amtsregnskabet for Løgumkloster amt 1746 - 47 ⁽⁴⁾ nævnes i bøderegistret 3 personer, der har fjernet sig fra amtets jurisdiction og som ikke har kunnet "udforskes" på kgl. jurisdiction. Heriblandt Oluf Sørensen, der nu kun står til 3 dage på vand og brød, "Welcher aber nachher sich heimlich absentieret".

Efterforskningen har næppe været gennemført med særlig energi. Oluf Sørensen nævnes i amtsregnskaberne gennem en del år, indtil man d. 31. dec. 1776 slog en streg over sagen.

1744 er Oluf Sørensen i en lignende situation. Ifølge Frøs og Kalslund herreders fæste- og brøderegister pro Ao 1743 ⁽⁵⁾ havde Simmen Chrestensen (helligdagsfoged) i Fæsted angivet, at Birte Jens Daatter sammesteds var blevet besøvet og havde udlagt en ægtemand ved navn Olluf Sørensen fra Kalslund, som i den tid tjente Anders Nissen i Kamptrup, til barnefader, "men efter beretning haver givet sig til Rytter i Colding".

"Stuprata wird am Leibe gestraft, wegen der Stuprator geschiet die Anzeige bey dem Regiment". Birthe Jensdatter har altså måtte sidde nogle dage af på vand og brød.

Sagen var temmelig alvorlig dennegang for Oluf Sørensen, dels var det anden gang, han havde fået et barn udenfor ægteskab, dels var han en gift mand, hvor straffen var særlig hård. Han benyttede sig af en kgl. forordning af 29. dec. 1696 med reskript af 30. juni 1741, hvorefter han kunne slippe for straf ved at melde sig til rytteriet. Men da han var gift - "Weilen er beweibet", måtte han d. 16. okt. 1744 overgives pastor Anker Svenstrup i Hygum "til kirkens diciplin" af I. P. Schaffelizky de Muckadell, der attesterede sagens forløb d. 25. jan. 1745 i Kolding og benævner Oluf Sørensen: "Reuter meiner Leibcompagnie".

Birthe Jensdatter (I - 11) var datter af Jens Jørgensen Smed (I - 22) i Fæsted og Mette Michelsdatter (I - 23). Iøvrigt se afsnittet: "Jens Jørgensen Smed og Mette Michelsdatter i Fæsted". Hvorlænge Oluf Sørensen var rytter, vides ikke. Han nævnes i en årrække i indestregistrene for Frøs herred, første gang 1748, da han bor i Hans Sørensens enkes hus i Harreby, 1750 bor han i Hans Andersens hus i Harreby, i 1752 i Hans Sørensens hus, sst. Det har åbenbart voldt vanskeligheder at få "forbedelsespenge" fra Oluf Sørensen. I 1752 blev der foretaget "execution" hos ham, han fik d. 19. febr. indkvarteret en soldat og måtte af med 2 sk. i "executionspenge" (8).

I 1771 nævnes kun Olle Sørensens Hustru, fattig, i Christian Paulsens hus. I 1772 nævnes han selv sst., fattig, ligeledes i 1773. De første år betales 24 skilling, senere 16 skilling i forbedelsespenge. Fra 1771 betales der ikke noget. Hans kone, Kiersten Nielsdatter, nævnes måske i bøderegistret for Hjerting 1742⁽⁷⁾ - Kiersten Nielsdatter, nu "tjenendes Søren Nielsen i Bøstrup, haver talt usømmelige ord imod Maren Povls Kone, Abel Maria Jensdatter og Johanne Nielskone i Hjerting, giver brøde 4 skilling."

Børn født i ægteskab:

1. L a u s t O l u f s e n .
Laust Olufsen, født 1742 i Kamptrup, døbt d. 11. søndag efter trinitatis.
2. C h r e s t e n O l u f s e n .
Chresten Olufsen, født 1745 i Kalslund, døbt d. 2. søndag i fasten.
Faddere: Voldborg Hanskone, Chresten Johannsen, Hans Nielsen, Oluf Jensen, Anna Kirstine Jacobskone, Ellen Hansdatter.
3. D o r t h e a O l u f s d a t t e r .
Dorthe Olufsdatter, født 1749 i Fæsted, døbt søndagen Micericordia
4. M a r e n O l u f s d a t t e r .
Maren Olufsdatter, født 1752 i Harreby, døbt 2. søndag efter helligtrekonger.

Børn født uden for ægteskab:

5. N. N., født ca. 1740.
6. A b e l M a r i a O l u f s d a t t e r .
Abel Maria Olufsdatter (I - 5), født ca. 1741 i Fæsted, død sst. 1810, begravet d. 25. marts.
· Gift ca. 1760 med ⁽⁴⁾ Hans Madsen, født ca. 1731, død i Fæsted d. 7. marts 1783, toftegårdsmand i Fæsted. Se afsnittet: "Fæsted - Aabøl - Slægten."

Noter og henvisninger til Abel Marie Olufsdatters slægt.

1. Løgumkloster Amtsregnskab 1740 - 41. - R.A.
2. Haderslev Amts regnskab 1740 - M - film 43.365 / R.A.
3. Aabenraa - Løgumkloster Amt 1723, nr. 51. L.A.S..
4. Løgumkloster Amtsregnskab 1746 - 1747 - M - film 43.574 - R.A.
5. Haderslev Amtsregnskaber 1744. M - film 43.370 /R.A..
6. Optaget i ovennævnte Fæste og Brødereregister.
7. Haderslev Amtsregnskab 1752. M - film 43.386/R.A.

J E N S J Ø R G E N S E N S M E D O G M E T T E
M I C H E L S D A T T E R I F Æ S T E D .

I. JENS JØRGENSEN eller JENS SMED (I - 22).

Jens Jørgensen "tilforhandlede" sig ifølge Haderslev Amtsregnskab i 1736 Poul Jensens toftogods i Fæsted og betalte 24 skilling i indfæstning ⁽¹⁾.

Toftogodset nævnes 1672, da tilhørende Bertel Nissen, der havde rytter.

Afgifterne var: 2 penning, 1 rigsd. for et svin, tjenestepenge (hoveriafløsning) 2 rdl. 24 skilling ⁽²⁾.

Ifølge jordbogen fra 1706 havde Nis Bertelsen toftogodset, formt. en søn af ovennævnte, ligeledes 1716 ⁽³⁾.

I Haderslev amtsregnskaber 1747 ⁽⁴⁾ hedder det: "Jens Jørgensen oder Anders Christensen".

Formentlig har Anders Christensen, gift med Jens Smeds datter Margrethe, allerede haft toftogodset i 1741. D. 21.12.1741 oplyses i tingbogen, at Jens Smed og hans svoger (d.v.s. svigersøn) af Fæsted "haver slagens hiemme i deres hus".

Under samme dato oplyser helligdagsfoged Nis Lauritzen, at Anders Christensen af Fæsted havde sået og harvet på en søndag morgen og tærsket på søndag eftermiddag ⁽⁵⁾.

Jens Smed var gift med Mette Michelsdatter (I - 23), der nævnes i 1744 i Anders Christensen såkaldte "gevaltsag" ⁽⁶⁾.

Forholdet mellem Jens Smed og hans svigersøn synes, som ovenfor omtalt, ikke altid at have været det bedste. En uoverenstemmelse i 1744 kom til at gå ud over Anders Christensens kone Margrethe. Det drejer sig om den såkaldte "gevaltsag", som Anders Christensen d. 5. juni 1744 førte mod Lauritz Jørgensen i Fæsted, ved herredstinget ⁽⁶⁾.

Af vidneforklaringerne fremgår, at Jens Smed, der var på aftægt hos Anders Christensen, uden dennes viden havde solgt en ko, der af Anders Christensen var stillet til rådighed for Jens Smed som aftægtsmand - formentlig efter den sædvanlige formel: "altid levende, aldrig død". Koen var i Fæsted ^{kro} af Jens Smed blevet solgt til Lauritz Jørgensen, Fæsted, han havde fået penge på hånden for den. Anders Christensen ville ikke anerkende handelen, men Lauritz Jørgensen ville ikke lade handelen gå tilbage og modtage pengene igen.

Det kom til et skænderi mellem Lauritz Jørgensen og Anders Christensen. Skænderiet endte i slagsmål. Herunder blev Anders Christensens kone væltet. Hun brækkede derved sit ene ben. Jens Smeds datter, Birthe, der var kommet tilstede, fik Margrethe anbragt på en stol. Senere bar hun hende hjem på sin ryg. Nogen tid derefter kom Lauritz Jørgensen til Anders Christensens gård og ville ind - døren var lukket. Han sagde, at han ville tale med Jens Jørgensen om koen og have sin pibe tændt. Da man ikke ville lukke op, "rendte han døren ind med sin arm". Anders Christensen greb et stykke træ fra den ødelagte dør og råbte: "Du har brudt min kones ben, brækket min dør, og nu vil du slå mig ihjel, men jeg vil bjærge mit liv, så meget jeg kand". Cathrine, Nis Bertelsens kone, der var kommet til stede, fik træstykket fra Anders Christensen, og Mette Jenskone eller Michelsdatter fik de stridende skilt ad.

Cathrine, Nis Bertelsens kone, var sendt til stedet af sin mand, der var hidkaldt som vidne, men som undskyldte sig med svaghed og sendte sin kone i stedet.

Vidner i sagen var foruden Cathrine, Jens Smeds datter, Maren Conrades, og hendes to børn, Martha og Thomas Conradsen, samt Mette Jenskone eller Michelsdatter.

Sagens udfald underrettes man om i Løgumkloster amts civilbode-register for Frøsherreds fogedi 1743 - 1744: "Lorentz Jürgensen zu Vehestedt hat des Anders Christensendasselbst Ehefrau geschlagen. Wird nach vorkommenden Umständen mit einem Tage Gefängnis bestraffet".

Børn:

1. M a r g r e t h e J e n s d a t t e r .

Margrethe Jensdatter, gift med Anders Christensen, der overtog toftogodset i Fæsted efter Jens Jørgensen Smed.

2. M a r e n J e n s d a t t e r .

Maren Jensdatter, gift med Conrad Klingenberg, der en tid var bosat i Holm, Hygum sogn. En søn af ægteparret er formentlig den Martin Conradsen, hvis halve gård i Holm ved auktion d. 18. sept. 1744 blev "tilslagen" Hans Juhl, deputeret borger på Slottets grund i Haderslev. Andre børn var de i "gevaltsagen" nævnte Martha og Thomas Conradsen.

3. B i r t h e J e n s d a t t e r .
 Birthe Jensdatter (I - 11) nævnes ligeledes i "gevaltsagen" 1744. 1743 fik hun udenfor ægteskab et barn ⁽⁵⁾, Abel Maria Olufsdatter med Oluf Sørensen.
 Iøvrigt se afsnittet: Abel Maria Olufsdatters slægt.
4. A b i l d M a r i e J e n s d a t t e r .
 Abild Marie Jensdatter, født ca. 1716, død i Fæsted 1740, begravet d. 29. nov., 24 år gammel.

Noter og henvisninger til Jens Jørgensen Smed og Mette Michelsdatter i Fæsted.

1. Haderslev Amtsregnskaber 1736, Fæste og Brøderegister for Frøs og Kalslund Herreder. M - film 43.385 - R.A..
2. Jordebog 1672, Haderslev Amt. R.A..
3. S - film 2699 og S - film 2702 - R.A..
4. Haderslev Amtsregnskaber 1747. M - film 43.376 - R.A..
5. Frøs og Kalslund Herreders Tingbog - Retsbetjent nr. 476 - L.A.S.
6. Tingbog for Frøs og Kalslund Herreder 1742 - 1755. S. 143, retsbetjent nr. 476 - L.A.S..

S L Æ G T E N I T O F T L U N D , Ø R D R U P
O G A A B Ø L .

A N N E M O R T E N S D A T T E R S S L Æ G T

I. P E D E R P E D E R S E N , T o f t l u n d (I - 1 9 2)

I et "Forbedelsesregister" i Haderslev amtsregnskaber for 1629 - 30 nævnes Peder Pedersen i Toftlund med en afgift på 7 skilling.

I et såkaldt "Hosbondholds Register" nævnes i Haderslev amtsregnskaber for 1631 - 32 ⁽¹⁾ igen en Peder Pedersen i Toftlund, der betales 1 ort i afgift. I modsætning til, hvad det var tilfældet andetsteds, f.eks. på Sjælland, hvor husbondhold var en afgift, selvejerne skulle yde, når de købte eller overtog en gård, som anerkendelse til kronen af dens herlighed, var et hosbondhold ved denne tid i Haderslev amt det samme som et såkaldt "forbedelsessted" (Verbittels), senere kaldet landbol. At det forholdt sig sådan, fremgår af, at den samme person optræder med begge betegnelser, ligesom man fæstede et "hosbondshold".

Denne Peder Pedersen nævnes ligeledes i hosbondholdsregistret fra 1632 - 33 ⁽²⁾.

1632 får Peder Pedersen ifølge Jørgen Fredriksens skovregister 2 læs træ til en pris af 4 skilling. I 1634 ligeledes ifølge skovregistret 3 læs til 6 skilling

I Haderslev amtsregnskaber for 1639 - 40 ⁽³⁾ nævnes Peder Pedersen i Toftlund under "Gaardfæstning og Sagefald" med en bøde på 1 daler, fordi han har stødt Jørgen Lassen "it Huoll i sit hoffuit".

Børn:

a. formtl. Peder Pedersen v. II

b. muligvis Jens Pedersen i Toftlund, 1640 - 41 fæster han et hosbondhold og betaler 1 daler i indfæstning ⁽⁴⁾.

II. PEDER PEDERSEN (I - 96)

Peder Pedersen i Toftlund fæster ifølge amtsregnskaberne 1647 - 48 et hosbondhold og betaler 1 daler i indfæstning ⁽⁵⁾. I amtsregnskaberne 1649 - 50 nævnes Peder Pedersen under "udgift" (d.v.s. manglende indtægt) fra nogle "forarmede och øde Boliger, som iche Haffue formaaet att udgiffue deris Hushyre dette Aar" Peder Pedersen med 12 sk. ⁽⁶⁾. Ligeledes i et tingsvinde bilagt amtsregnskabet dat. 18. maj 1650: "Forarmede og afbrændte" ⁽⁷⁾. Det gentages i et tingsvinde i regnskabet 1652 - 53 ⁽⁸⁾. Han er blevet "effterladt og forschaanet for 12 skilling". I et tingsvinde, dat. 3. maj 1653 nævnes han blandt dem, der har haft misvækst og "ere ganske og ydmygeligen Naade och Lindring begierendes aff voris gunstige og høye Øffrighed". Det drejer sig igen om 12 sk.

Den omtalte armod er formentlig en følge af den såkaldte Torsten-son krig 1643 - 45. Ifølge Haderslev Amtsregnskab 1646 - 47 er der brændt 5 gårde i Toftlund, og de til Allerup "er forarmede". Peder Pedersen blev d. 27. dec. 1640 i Toftlund viet til Boeld Hansdatter (I - 97). Hun var født 1613 i Toftlund og døbt i maj. Hun er formt. ligesom Peder Pedersen død i krigstiden 1658 - 60, da der ikke blev ført kirkebog. Hun var datter af Hans Hansen i Toftlund og Mette Hanskone. Iøvrigt se afsnittet: Hans Hansen (I - 194) og Mette Hanskone (I - 195) i Toftlund.

Børn:

- a. Hans Pedersen, født i Toftlund 1641, døbt d. 2. febr.
- b. Jacob Pedersen, født i Toftlund 1644, døbt d. 18. april.
v. III.

III JACOB PERSEN (PEDERSEN) (I - 48)

Jacob Persen blev født i Toftlund 1644 og døde i Ørderup, Toftlund sogn 1725. Han begravedes 2. påskedag (2. april) i en alder af 81 år.

Jacob Persen blev d. 9. maj 1669 i Toftlund viet til Maren Jensdatter (I - 49) fra Agerskov, født ca. 1641. Hun døde 1696 i Ørderup og begravedes d. 10. marts i en alder af 49 år. ("Maren Jeppes i Ørd.").

Jacob Pedersen overtog en gård i Ørderup. De fleste gårde i byen synes at have været øde efter svenskekrigen 1658 - 59, og kun få af indbyggerne i byen fra før krigen synes at have overlevet. Jacob Pedersen fæstede, dels en halv otting, hvorfor han betalte 2 rdl. i indfæstning, dels sammen med Lauritz Bundsen en halvgård, her betalt 5 rdl. i indfæstning. I begge tilfælde er gårdene "opladt" af sognepræsten Anders Clausen. Anders Clausen havde d. 22. dec. 1669 antaget Søren Jessens og Nis Petersens afbrændte gårde i Ørderup, der var øde. På grund af "Verödung" af hans sogn havde han haft jorden i brug i nogle år. Nu forpligtede han sig til at genopbygge og fik derfor 4 års frihed for skatter ⁽⁹⁾.

I amsregnskabet for 1686 - 87 ⁽¹⁰⁾ står Jacob Pedersen opført med $\frac{3}{8}$ gård, og han betegnes som "arm".

Ifølge fæste og brøderregistret for Nr. Rangstrup herred 1670 - 71 havde Mette Hanskone i Ørderup klaget over Jacob Pedersen og Hans Rurup i Ørderup, de var kommet til hendes møgvogn, forjaget hende derfra og kørt vognen hen i heden. Møget faldt af, og vognen, kiep og sæde lå hver sin vej. Bøden blev fastsat til 2 rdl. I jordbog for Haderslev amt 1706 ⁽¹¹⁾, står Jacob Pedersen opført på følgende måde:

$\frac{3}{8}$ gård	
$\frac{3}{8}$ tønne honning	4 rdl.
$\frac{3}{4}$ skæppe havre	12 sk. $2\frac{1}{2}$ p.
$\frac{3}{8}$ får	9 sk.
$\frac{3}{4}$ svin	
$\frac{3}{4}$ læs træ	$2\frac{1}{2}$ sk.
Tjenestepenge	<u>3 rdl. 30 sk.</u>
ialt	9 rdl. 23 sk. $5\frac{1}{2}$ p.

I regnskabet for 1690, hvor afgifter for den udelte gård, (4 otting - $\frac{1}{8}$ plov) anføres, er de følgende:

1 tønne honning	(eller) 8 rdl.
$\frac{1}{2}$ ørtug havre	- 30 sk.
1 får	24 sk.
1 svin	
2 læs træ	6 sk.
Tjenestepenge	10 rdl.

Den 18. juni 1701 brændte Jacob Pedersens gård sammen med nabogården "af Guds Torden".

"Ald Boeskab, som Jeg hafde, er udj Aske, og derfor Uden (var jeg) udj største Livsfare".

Han fik derfor udstedt et tingsvinde, dat. d. 21. juni 1701.

Han skriver til amtmanden og beder ham - udaf medlidenhed at ville anse denne bedrøvelige tilstand, og forunde ham 4 års frihed for skatter, så han igen kan genopbygge stavnen. Ansøgningen er anbefalet af ridefoged Detlef Outzen d. 6. juli 1701 (12) (Bilag 1).

Amtmanden, Grev Rewentlow, anbefalede, dat. 6. juli 1701, i skrivelse til rentekamret, 4 års "frihed", mod at Jacob Pedersen opbyggede stavnen med forsvarlige bygninger og driver gården videre med sæd, bæster etc.

Den anden gård, der brændte, var Jens Lauridsens.

Et skriftlig forlig mellem Jacob Pedersen i Ørderup, på datteren Marens vegne på den ene side og Søren Christensen sammesteds på sin hustru Jahans vegne, dat. 9. marts 1717, blev forelagt for herredstinget (13).

Det drejer sig om "nogen ord", som Maren Jacobdatter har udspreddt blandt folk og om en voksdug, som Jahan Sørens havde taget fra hende. Nu er man blevet enige om ikke at spille flere penge på den sag. Begge parter erklærer, at de ikke ved andet at sige om hinanden, end hvad ærligt, christeligt og godt er. Søren Christensen betaler de to parter af omkostningerne og Jacob Pedersen den tredie part. Derefter erklærer retten sagen for død, ophævet og magtesløs.

Børn:

1. P e d e r J a c o b s e n .

Peder Jacobsen, født 1670, døbt 27. febr. v. IV.

2. J e n s J a c o b s e n .

Jens Jacobsen, født 1671, døbt d. 28. maj.

Jens Jacobsen var tofttegårdsmand i Toftlund. Han var gift med Giertrud Jenses, der døde i Toftlund 1729 og begravedes 5. søndag efter helligtrekonger.

D. 28. febr. 1731 blev der foretaget en vurdering af Jens Jacobsens tofttegods. Det skete på foranledning af herredsfogeden, fordi Jens Jacobsens søn, Christen Jensen, var deserteret fra Kgl. May. milits og derfor havde forbrudt sin mødrene arv. Det viste sig, at gælden oversteg værdien af boet.

3. H a n s J a c o b s e n .
Hans Jacobsen, født 1673, døbt d. 19. okt.
En Hans Jacobsen blev 14. aug. 1707 gift med Boeld Hanskone af Toftlund, ligeledes døde en Hans Jacobsen i Toftlund 1751 og begravedes søndagen jubilate.
4. P a u l J a c o b s e n .
Paul Jacobsen, født 1675, døbt d. 17. okt..Død i Ørdrup 1681, begr. d. 12. okt.
5. M a r e n J a c o b s d a t t e r .
Maren Jacobsdatter, født 1679, døbt d. 15. juni.
D. 3. søndag i advent 1721 lod Maren Jacobsdatter døbe et uægte barn med navnet Maren. Det blev hjemmedøbt, p.gr.a. "svaghed" (propter imbecillitate). Som fader udlagde hun Hans Persen fra Tønder, men nu i Holland. Kirkebogen fortsætter: "Ingen kiente ham, efter manges tanker var der nok en anden fader".
I bøderegistret for Nr. Rangstrup herred 1721 siges yderligere, at Hans Pedersen er en tobakskræmer. "Karlen er i Holland, Quinden er fattig, giver alligevel 3 rdl."⁽¹⁵⁾
Maren Jacobsdatter døde 1732 i Ørdrup efter at have været syg i 27 uger. Hun blev begravet d. 12. okt. i en alder af 53 år.
6. B o e l d J a c o b s d a t t e r .
Boeld Jacobsdatter. Dåben ikke indført i kirkebogen. Boeld Jacobsdatter opholdt sig 1722 i Bæk, jvf. Bilag 2.

IV P E D E R J A C O B S E N , Ø r d e r u p

Peder Jacobsen var født i Ørderup 1670, døbt d. 27. febr.. Han døde sst. 1740 og begravedes den 2. søndag efter helligtrekonger. Han blev d. 1. juli 1694 gift med Ellen Carstensdatter. Hun var født i Ørderup 1667 og døbt d. 26. april. Hun døde sst. 1724 og begravedes 1. søndag efter påske.

Hun var født udenfor ægteskab. Moderen var Maren Truelsdatter og faderen Carsten Jensen i Ørderup. Iøvrigt se afsnittet: Ellen Carstensdatter i Ørderup og hendes slægt.

Ellen Carstensdatter blev forntl. opdraget hos mosteren Bodil Truelsdatter, gift med Hans Christoffersen i Ørderup.

Peder Jacobsen overtog først faderens gård i 1721: Peder Jacobsen skal fæste 1 1/2 otting, som Jacob Pedersen til hannem haver opladt, 3 rdl. (indfæstning) ⁽¹⁶⁾.

D. 17. febr. 1722 stod Peder Jacobsens søskende for retten og gav ham en "fuldkommen og tryg afkald" (Bilag 2)

I kommissionens beskrivelse af Haderslev amt 1708 - 15 er givet følgende oversigt over Jacob Pedersens gård:

3/8 gård 1 1/4 otting.

Bygningerne består i 15 fag beboelseshus og lade.

Udsæd:	rug	4 tønde 4 skæpper
	byg	1 -
	havre	1 -
	boghvede	1 -
	højbjergning	24 læs.

Græsning til:	13 1/2 stykker kvæg
	13 1/2 får
	4 1/2 heste.

Han har i øjeblikket:	5 køer
	3 stk. ungkvæg
	12 får
	4 heste.

Han kan grave tørv til egen fornødenhed.

Af afgifter har han:

Landgilde og tjenestepenge (hoveriafløsning)	8 rdl. 38 sk. 3 p.
Contribution	7 - 82 -
Magasinkornpenge	-
Kopenge til Toftlund kirke	9 sk.
Restencer: I sal. Peter Hansens tid	106 rdl. 1 sk.
Endnu til salig And. Clausen	4 - 17 - 1 1/2 p.
Fra Heyens tid	8 - 22 -
Samt for 1708	3 - 40 - 1 1/2 -
Koefodten Zeit	49 - 41 - 2 -

På grund af den lidte brandskade afhandlet til 16 rigsd. i 4 terminer. D.v.s. påske 1710, mikkelsdag s. år, påske 1711 og mikkelsdag derpå igen 4 rigsdaler.

Privatgæld: Jacob Paulsens enke i Aabenraa	6	2/3	rigsdaler.
H. Detlef Outzen	6	-	
endnu	4	-	

Tiende:	Rug	2 tønder	8 skæpper
	Byg		8 -
	Havre		-
	Boghvede		6 -

Børn:

1. M a r e n P e d e r s d a t t e r .
Maren Pedersdatter, født 1696 i Ørderup, døbt d. 6. sept..
Hun blev d. 29. marts 1717 viet til Trouls Sørensen af
Ørderup.
Trouls Sørensen, en matros, "so im Königs Dienste das eine
Bein verlohren", boede ifølge et indestregister fra 1727 for
Nr. Rangstrup herred ⁽¹⁷⁾ i et hus, der stod på Maren faders,
Peder Jacobsens grund. Forhenværende soldater slap for at be-
tale "forbedelsespenge".
2. J a c o b P e d e r s e n .
Jacob Pedersen, født 1700 i Ørderup, døbt d. 6. juni.
Død sst. 1703, begr. d. 20. jan.
3. J a c o b P e d e r s e n .
Jacob Pedersen, født 1703 i Ørderup, døbt d. 8. juli.
Død sst. 1706, begr. d. 11. april.
4. P a u l P e d e r s e n .
Paul Pedersen, født 1706 i Ørderup, døbt d. 25. marts. v. V.
5. E l l e n P e d e r s d a t t e r .
Ellen Pedersdatter, født 1710, døbt d. 15. juni.

V

POUL PEDERSEN (PERSEN) (I - 12)

Poul Persen var født i Ørderup 1706 og døbt 25. marts. Han døde sst. 1749 og begravedes d. 23. nov., 43 år gammel.

Han fæster 1729 faderens gård på 1 1/2 otting og giver 1 rdl. 24 sk. i indfæstning ⁽¹⁹⁾.

I 1730 havde samtlige Ørderup mænd, med undtagelse af Nis Lauritzen og Hans Andersen, slået deres Hyrdeeng på en søndag og måtte derfor give 16 sk. i bøde ⁽²⁰⁾.

1738 får Poul Pedersen en bøde på 1 rdl. 8 sk., fordi "han icke ville giøre Regnskab for Helligdagsarbejde". (Han har muligvis været helligdagsfoged det år) ⁽²¹⁾.

Ifølge jordbog for Nr. Rangstrup herred, Haderslev Vesteramt for 1750 ^(21 a) er Poul Jacobsen opført på følgende måde:

Penge	14 sk.
Får	11 - 3 p.
Svin	4 -
Træ	2 - 10 -
Kopenge	8 - 3 -
Tjenestepenge	<u>3 rdl. 45-</u>
	5 - 30- 4- pc eller
	6 - 33- 8 1/2 p. courant.
7 1/2 skæppe rug	1 rdl. 12 sk.
9/64 - "Zaun Rocken"	1 - 1 1/2 p.
3 3/16 - havre	12 - 9 -
3/32 tønde honning	1 rdl. 6 -
Honningpenge	4 - 3-
Restance:	6 - 33 - 8 1/2 - courant.

Den ovenfor nævnte "Zaunrocken", som de fleste bønder - men ikke alle - i Nr. Rangstrup herred måtte yde, er ifølge Haderslev amtsregnskab for 1644 - 46 ⁽²²⁾ en afløsning for en forpligtigelse, som disse bønder tidligere har haft til at vedligeholde gårder omkring "Store- og lille Schötter" med "torn og giertsel". De er ofte blevet indestævnet p.gr.a. forsømmelighed, og de har en lang vej, hvorfor de har tilbudt at give rug i stedetfor (1646: 10 1/2 ørtug).

Poul Pedersen var 3 gange gift:

1. gang gift d. 9. okt. 1729 med Ingeborg Paulsdatter, født 1702 i Stenderup, Toftlund sogn, døbt d. 2. april. Datter af gårdm. i Stenderup Paul Clemensen og Bold Hansdatter.

Ingeborg døde i Ørderup 1730 (efter 1 års ægteskab) og blev begravet d. 23. søndag efter trinitatis, 28 år, 7 måneder og 3 dage gammel. Hun døde i barselseng.

Den 20. juni 1730 havde Poul Persen på hustruen Ingeborgs vegne givet hendes broder, Anders Poulsen i Stenderup og dennes hustru Mette Andersens ⁽²³⁾ "fuld afkald" og kvittering for al fædrene og mødrene arv. Det samme gjorde Hans Poulsen i Stenderup på egne vegne, Hans Jensen i Ørderup på sin hustru Bold Poulsdatters vegne.

Før Poul Pedersen indgik nyt ægteskab måtte der skiftes med det i første ægteskab fødte barn (Per). Det bestemtes, at der til sønnen ved hans "18 aars Udgang" skal betales 100 mrk.1.

Så længe pengene ubetalt bliver stående, skal der betales 5 procent i rente. Han skal ligeledes, når han fylder 18 år, have sin sal. moders kiste, "koffert", et lille syskrin og hendes seng, således som den er indført i gården, han skal ligeledes have et får, som skal forsynes med græs, foder og "vareløn" i 6 år, og sønnen skal nyde og beholde uld og yngel. Hvis det dør forinden, skal der anskaffes et nyt får. Faderen forpligter sig til "skamløst" at opdrage sønnen indtil hans 18. år og i den tid holde ham med fornødne klæder, føde, skolegang, så han kan lære at læse og skrive. I stedet for moderens sølvknapper skal han have 11 mrk.1. og 3 1/2 sk.. Endvidere skal han have hendes bøger og hendes saks, de 11 mrk. 3 1/2 sk. skal forrentes til hans 18 års "udgang". Så længe han er ugift, nyder han på sin fødestavn fri husværelse, seng og fælles ild og lys.

Til formyndere udpeges Clement Poulsen i Ørderup og Anders Poulsen i Stenderup. Dat. Ørderup, den 11 augusti Anno 1731 ⁽²⁰⁾.

Ca. 1731 giftede Poul Persen sig 2. gang med Anna Hansdatter (I - 13). Hun var født i Aabøl, Tislund sogn, ca. 1705 og døde i Ørderup 1744 og blev 26. febr. begravet, 39 år gammel. Hun var datter af gårdm. i Aabøl Hans Wollesen (Olufsen) og Maren Martensdatter.

Iøvrigt se afsnittet: "Peder Olufsen i Aabøl og hans efterkommere." (13) Anne Hansdatters slægt.

Den 11. aug. 1744 giftede Poul Persen sig 3. gang med Met Nisdatter "af Jersdal".

Efter Poul Pedersens død i 1749 ønskede enken, Mette Pouls, at overtage gården. Der måtte derfor skiftes med børnene, født i Poul Pedersens tidligere ægteskaber. Det skete ved et arveforlig, dat. Ørderup d. 5. febr. 1751 ⁽²⁵⁾. Som curatorer (lavværger) havde enken Christen Sørensen i Ørderup og farver Peder Nissen i Klovtoft.

Christen Poulsen i Allerup var "assistent" for sønnen Peder Poulsen af første ægteskab, 19 år, Marcus Hansen i Aabøl for sønnen Hans Poulsen, 16 år, Marten Hansen i Aabøl for sønnen Marten Poulsen, 12 år, Oluf Pedersen, Ørderup, for Jes Poulsen, 7 år, og Anders Jørgensen i Aabøl for datteren Ingeborg, 14 år, alle af 2. ægteskab, samt Anders Christensen af Toftlund for sønnen Nicolai, 3 år, og Johann Christensen i Gestrup for sønnen Poul, 1/2 år gammel, af 3. ægteskab.

Det bestemmes i forliget, at enken, Mette Pouls, beholder for sig og sine arvinger sin sal. mands beboelse, 1 1/2 otting fæstegrund i Ørderup, med huse og bygninger etc.. Et inventarium er optaget d. 13. dec. 1749.

Sønnen Peder Poulsen af første ægteskab skal have det, der er tilskrevet ham ved kontrakt af 14. aug. 1731 (se ovenfor) efter moderen. Desuden skal han have 33 mark l., som er tilfaldet ham efter hans morbror Hans Poulsen, og, som han har lånt stedmoderen. Den i ovennævnte kontrakt omtalte seng efter moderen har han fået, fåret forbliver endnu i 1 1/2 år på gården på fri foder og græs. 24. maj 1744 - da Poul Pedersen ville indgå sit tredje ægteskab, var der oprettet en kontrakt ifølge hvilken, hver af sønnerne født i 2. ægteskab efter moderen skulle have 10 rdl., tilsammen 30 rigsdaler, og datteren, i stedet for penge, skulle have hendes sal. moders kiste og seng, samt skårne livsklæder. Desforuden fri opvækst med klæde, føde og skolegang til de er fyldt 18 år.

Hvad den fædrene arv angår, skal de - eftersom de giver afkald på den i kontrakten efter moderens død "dennem forskrevne opdræt, mens straxen fra Moderen uddrager" - for sønnernes vedkommende have 14 rdl. og datteren 7 rdl., tilsammen 63 rigsdaler, der fra 1. jan. 1750 skal forrentes med 4 procent med et fjerdingårs opsigelse.

Enken skal give stiftatteren en hørgarns ble på 8 alen, og 6 alen hvid vadmæl ved St. Mikkels dag 1751.

Den yngste søn, Jes, skal forblive hos enken i 3 år og nyde hos hende fornøden opdræt med forsvarlig klæde, føde, røgt, tilsyn og varetægt, samt skolegang, når der holdes skole i byen. Såfremt enken ikke skulle være i stand til at besidde gården, og sønnen derfor måtte tages fra hende, skal der af boet betales 10 rigsdaler til hans "opdræt" årlig i 3 år og siden ikke længere. Documentet er underskrevet af Mette M.P.K. Pouls Kone med ført haand og H. Outzen, som "udbeden Lauværge" i stedet for Peder Nissen i Clautoft, Christen Poulsen, Marcus Hansen, Marten Hansen, Oluf O.P.S. Pedersen, Anders Jørgensen, Anders Christensen, Johann Christensen.

Tirsdag d. 16. febr. 1751 blev der ved herredstinget oplæst en "Klagelibel" mod Mette Pouls fra formynderne for afdøde Poul Pedersens børn. Nærmere indhold af "klagelibellen" er ikke oplyst. Mette Pouls bad om en kopi af "libellen", samtidig ønskede hun at få en anden lavværge.

Ved kontrakt af 12. juli 1751 solgte og afstod Mette Poulskone sammen med sine to børns formyndere afdøde Poul Pedersens 1 1/2 otting gård i Ørderup til Søren Lassen. Han fæstede gården i 1751 og betalte 3 rdl. i indfæstning ⁽²⁶⁾.

Forholdet mellem børnene af 1. og 2. ægteskab og deres stifmoder synes ikke at have været det bedste, eftersom de ønskede at flytte. De er formentlig taget til morforældrene og morbrødrene i Aabøl.

Børn:

1. ægteskab:

1. P a u l P o u l s e n .

Paul Poulsen, født i 1730 i Ørderup, døbt d. 2. nov.

Blandt de 15 faddere bemærkes: Clement Paulsen, Hans Jensen, Anders Poulsen, Ogge Paulsen, Hans Paulsen, Maren Truelsdatter, Ellen Persdatter.

Han blev søndagen Quasimodogen. 1749 konfirmeret i Toftlund.

2. ægteskab:

2. H a n s P o u l s e n .

Hans Poulsen, født d. 29. juli 1732 i Ørderup. Død i Ørderup 1732, begravet d. 26. okt., 12 uger gammel, trykket ihjel i sengen af moderen.

Blandt fadderne: Maren Truelsdatter og Wolle Hansen, Aabøl.

3. H a n s P o u l s e n .

Hans Poulsen, født i Ørderup d. 21. sept. 1733.

Blandt de 18 faddere: Marten Hansen, Aabøl, Anders Hansen.
Konfirmeret 1752 i Toftlund.

Hans Poulsen var gårdmand i Harreby, Hygum sogn. Gift med Karen, der døde 1797 og blev begravet d. 16. maj.

På en udateret seddel, bilagt skyld-og panteprotokollen ved kontrakten af 10. april 1751 (se ovenfor): Hans Poulsen, født i Ørderup Toftlund sogn og nu tilsidst bosiddende og død i Harreby, Hygum sogn, er tilskreven ved fødegården i Ørderup.

Hans Poulsen nævnes d. 25. marts 1798 i Aabøl, da Anders Hansen lader tvillingerne Hans Andersen Smedt og Morten Poulsen Smedt døbe.

13. febr. 1799 overlader Hans Poulsen, bolsmand, på grund af alder sin $\frac{1}{4}$ fæsteplov med tilhørende landerier til sin eneste søn, Poul Hansen, 25 år, mod at få aftægt fra gården.

Til sin svoger, Andreas Paulsen, der er gift med søsteren, Anna Cathrine, skal Paul Hansen udrede 400 mrk. l. til først-kommende majdag 1800 (31).

4. I n g e b o r g P o u l s d a t t e r .

Ingeborg Poulsdatter, født d. 20. sept. 1735.

Der er 10 faddere, "etc. etc." (kbg.)

Ingeborg får d. 2. juni 1753 efter sin første formynder, Anders Jørgensen i Aabøl, der er død, beskikket sognefoged, NisNielsen i Götterup (27).

5. M a r t e n (M o r t e n) P o u l s e n (I - 6) .

Marten (Morten)Poulsen, født d. 2. sept. 1737, døbt d. 8. sept.

Blandt de 11 faddere er: Nis Nielsen, Götterup, Marcus Hansen, Aabøl, Jes Hansen i Ørderup. v. VI.

6. E l l e n P o u l s d a t t e r .

Ellen Poulsdatter, født d. 25. nov. 1741. Døbt d. 26. søndag

efter trinitatis. Død i Ørderup 1742, begravet søndagen cantate, 20 uger og 3 dage gammel.

7. J e s s P o u l s e n .

Jess Poulsen, født d. 28. febr. 1743, døbt d. 3. marts.

Blandt 11 faddere: Maren Wolles (Aabøl), Anders Jørgensen (Aabøl).)

3. ægteskab:

8. A n G e s t i n (K j e s t i n) P o u l s d a t t e r .
An Gestin (Kjestin) Poulsdatter, født d. 20. april 1745,
døbt 2. påskedag d. 25. april. 14 faddere.
Død i Ørderup 1747, begravet d. 19. febr., 2 år mindre 9 uger
3 dage.
9. N i c o l a j P o u l s e n .
Nicolaj Poulsen, født i Ørderup d. 19. nov. 1748, døbt
d. 27. nov..
Blandt 16 faddere: Nicolaj Færver.
10. P a u l P o u l s e n .
Paul Poulsen, født i Ørderup d. 4. maj 1749, døbt d. 11. maj.
13 faddere.

VI. MORTEN POULSEN (I - 6).

Morten Poulsen blev født i Ørderup d. 2. sept. 1737 og døde i Aabøl, Tislund sogn, d. 22. juni 1797. Som 7 årig ved moderens død er han formentlig kommet til morforældrene i Aabøl. Han fik morbroderen, Marten Hansen i Aabøl til værge. Da han bliver gift i 1764, hedder det om ham, at han er "af Aabøl". Morten Poulsen blev d. 2. nov. 1764 i Tislund gift med Sidsel Simondatter (Smed) (I - 7), født i Aabøl 1736, døbt d. 22. maj. Død sst. d. 26. febr. 1800. Hun var datter af gårdm. i Aabøl, Simon Simonsen (Smed) og Birte.

Iøvrigt se afsnittet: "Smedslægten i Aabøl".

Kort før brylluppet, nemlig d. 8. maj 1764, måtte Morten Poulsen - "ifølge Höyest Amts Remisorii af 10 april a.c. for offentlig Ting og Ret og udi Overværelse af samtlige Tieslund Bye - Mænd, som contra Parter" aflægge ed på, at han af major Boysen i Wrist har været nød og tvingende til at fortsætte transporten, og at ham ikke blev tilladt med de øvrige Peder Johannsens vogne af Gøtterup at fare hjem igen. "Saa sandt Gud skulde hielpe ham og hans hellige Ord" (28).

Der er ikke i tingbogen givet nærmere forklaring på denne edsaf- læggelse. Wrist ligger i Holsten.

Morten Poulsen synes at have fået tilnavnet, Smed (eller vel rettere : Smej) efter konen, idet tre af deres fire døtre lader deres børn døbe Smedt - Schmidt.

Den afdøde svigerfader Simon Simonsen Smed havde i Aabøl 2 fjerdepartgårde.

Birthe, afd. Simon Simonsens enke i Aabøl, overlader iflg. kontrakt af 14.6.1764 den ene fjerdepart gaard, "Vester Otting" kaldet, til den ældste søn, Christen Simonsen, og den anden gaard til svigersønnen, Morten Paulsen. Christen Simonsen forpligter sig til at opdrage sin yngste broder, den 10 1/2 aar gamle Hans Simonsen, hvis formynder er Nis Andersen af Gøtterup, "holde hannem flittigt til skole, at han kan blive vel undervist udi hans kristendom og lære at læse og skrive", betale ham hans fædrene og mødrene arv og give ham en sort, en brun og en hvidlig kjortel, alt af hjemmegjort tøj, eller evt. i stedet 20 rdl.. Moderen, Birthe Simons enke, skal have et bekvemt husværelse i gaarden, naar hun forlanger det, 5 mark aarligt, "en ko levende og aldrig død", hvori svogeren Morten Paulsen skal være lige delagtig samme at forskaffe tillige med et faar, som hun første gang udtager sig af stavnsens de bedste, hvortil saavel som til koen stavnsens besidder formedelst den aarl. tillæg af 4 mark 17 sk. fra Morten Paulsen holder hende fri foder og græs samt derfor betaler hyrdeløn, men hun selv at nyde ulden og ynglen. Endvidere skal hun aarligt have 6 skp. rug, 5 skp. boghvede, 2 1/2 skp. malt, 1/2 skp. byg til gryn og tilladelse til at tage kaal af kaalgaarden og brændsel af laden samt til at bruge bage- og brygeredskaberne. Endelig skal hun have fri kørsel til kirke og mølle, og hvorhen hun ellers har ærinde. - Enkens stedbørn, Kæsten Simonsen af Brundlund (Nustrup sogn) og Anne Simonsdatter i Aabøl (formynder: Peder Hansen Winther i Tirslund) erklærer rigtigt at have faaet udbetalt deres fædrene og mødrene arv (29).

Christen Simonsen overlod 2. aug. 1783 sin gård til broderen Hans Simonsen Schmidt, der gik fallit i 1786, og 19. juli 1786 på auktionen blev købt af Hans Jacobsen fra Galsted.

Morten Poulsen og Hans Jacobsen byttede ved kontrakt af 12. aug. 1786 gårde, således, at Morten Poulsen overtog den gård, som Birthe Simons i sin tid havde overladt sønnen, Christen Simonsen. I den anledning betalte Morten Poulsen 1 rdl. 24 sk. i indfæstning. På et kort over Aabøl fra 1795 ses Morten Poulsens gård som nr. 2 fra vest på sydsiden af bygaden. (30)

Ved kontrakt af 30. jan. 1796 afstod Morten Poulsen sin gård til svigersønnen Anders Hansen fra Fæsted (se denne).

Gift 17. jan. 1800 i Gram med enkemand Christen Jensen Willadsen fra Kastrup.

Merrøt Mortensdatter døde i Kastrup d. 14. nov. 1844.

Christen Jensen Willadsen døde sst. som aftægtsmand d. 11. dec. 1839.

Børn:

- a. Margrethe Schmidt, født 1801, hjemmedøbt d. 8. nov.
Blandt fadderne: Anne Mortens af Aabøl.
 - b. Morten Schmidt, født d. 15. maj 1803.
Blandt fadderne: Jens Kestensen af Brundlund.
 - c. Sidsel Marie Schmidt, født d. 12. maj 1810.
5. E l l e n M o r t e n s d a t t e r .
Ellen Mortensdatter, født 1775 i Aabøl, døbt d. 5. marts.
Faddere: Ellen Maria Hanses, Ingeborg Hanses, Jes Pedersen,
Jes Knudsen, alle af Aabøl.
Død i Aabøl 1775, begravet d. 2. juli.
6. Dødfødt datter, begravet d. 17. aug. 1777.
7. E l l e n M o r t e n s d a t t e r .
Ellen Mortensdatter, født i Aabøl 1778, døbt d. 1. jan. 1779.
Faddere: Anna Maria Christensdatter af Gøtterup, Anna Jensdatter,
Christian Christiansen og Niels Hansen, alle af Aabøl.
Ellen Mortensdatter havde 1796 Peder Bertrumsen i Gøtterup som
formynder.
Ved folketællingen 1803 betegnes hun som ugift kniplerske.
Ellen Mortensdatter blev d. 24. dec. 1809 i Gram viet til
enkemand Anders Sørensen fra Enderupskov. Han døde i Enderup-
skov, Gram sogn d. 29. jan. 1810, 67 år gammel. Han var altså
født ca. 1743.
Anders Sørensen var første gang gift d. 8. jan 1774 med
Dorthe Sørens datter.
- Ellen blev 1810 gift med Anders Sørensen Prinds, der døde
som aftægtsmand i Enderupskov d. 24. marts 1835.
Ellen Mortensdatter døde d. 13. nov. 1855 som almisselem i
fattiganstalten, 75 1/2 år gammel.

Børn:

- a. Anna Prinds, født d. 13. juli 1811.

Bilag 1

I / 48

Jacob Pedersen, Ørdrup.

Haderslev Amtsregnskab 1701 - 1702, R.A.M. 43 317.

Höybaarne Grefve,

Naadige Herre og Höibiudende Herr Amtmann.

Deres Höy Grefl. Naade i Underdanighed Supplicando at andrage er jeg fattige Mand af Ørdrup Höyligen for Aarsaget, Efftersom disværre ald min og min Naboers Bygning af Guds Torden siden afvigt den 18. Junij 1701 sampt ald hvis Boeskab som Jeg hafde er udj Aske og derfor Uden var udj störste Livsfare, Effter Tingsvindens formeldning Udsted af Nör Rangstrup Herritzting den 21. Junij 1701. Mens som ieg icke formedelst Erliddene Skade kand substituere eller Staufnen Bebygge og Besidde med mindre Eders Höygräffl. Excell. mig nogen Aars Frihed der paa Naadigst ville forunde.

Er der for Eders Höygreffl. Excell. min Underdanige Ansögning, at de ud af Medlidenhed ville ansee denne min Bedröflige Tilstand og af Naade forunde mig fire Aars Frihed for Ordinarie et Extraordinarie Udgifter paa det ieg Staufnen igien kand opbygge, og före den udj forsvarlige Tilstand og Effter fri Aaringers forlöb svare og Betale Hans Kongl. May. at ingen Restantz Nest Guds Hielp frembdelis der ved skall blive, forvendter Naadig Hielprige Bönhöring.

Eders Höygräffl. Excell.
Underdanige Tiener
Jacob Pedersen.

Det er alt forsandt, disverre, at den Hendelse er Supplicant paa Kommen og haver derudover misst al Hans Boeskab, som hand Hafde. Undtagen dend Ringe Fæmon, som hand tilovers Behold. Henstilles derfor til Eders Höygräfflige Excell. Huor mang Aars Frihed, de Naadigst Behager Supplicant at forUnde, paadet hand Staufnen desbedre kand opbygge, forse alting udj goed Tilstand igien.

Roest, d. 6. Julij Ao 1701
Detteff Outzen.

Bilag 2

I / 24

Peder Jacobsen, Ørderup.

Nr. Rangstrup Herreds Tingbog 17/2 1722 - s. 172 (A).

Jacob Pedersen i Ørderup paa sin datter Boeld Jacobsdatter i Becks vegne, og Maren Jacobsdatter i Toftlund og Hans Jacobsen ibid. paa deres egne vegne, stod for retten og gav Peder Jacobsen i bemelte Ørderup en fuldkommen og tryk afkald og quittering baade for fædrene og mødrene arf, hvorende de kunde arveligt veret lodtagne af deris forælderis 1 1/2 ottinger Fæstegods med - Rørende og u- Rørende gods og formue, som deris ermelte Broder Peder Jacobsen nu haver i possession, og som de haver faaet, hvis Ringhed efter boens tilstand de kunde tilkomme, saa forpligter Jacob Pedersen sig paa sine ermelte datteris vegne, saa Jens Jacobsen og Hans Jacobsen dem og deris Arvinger, fremdelis at holde Peder Jacobsen og sin Hustrue og begge deris Arvinger, deres Arf anlangende, aldelis quitteret, fri i Kræve og Schadeløss.

Bilag

Bønder i Aabel i 1789.

Mannzahl und Schatzprotocoll für die Norderrangstrup Harde des Amts Hadersleben, eingereicht und geführet nach der Verordnung vom 11ten März 1789. (Rigsarkivet).

Aabel.

Morten Paulsen und Frau, Besitzer eines viertel Hofes.

Jens Christensen und Frau, besitzer eines achtel Hofes.

Peter Matzens Wittve, Besitzerin eines 1/8 Hofes.

Heuersleute Niels Petersen Mosbüll und Frau.

Hans Truelssen und Frau, Besitzer eines viertel Hofes.

Heuersleute Jens Jensen Ryter und Frau.

Hans Blom und Frau, Besitzer eines viertel Hofes,
ein erwachsener Sohn.

Hans Andersen und Frau, Besitzer eines halben Hofes,
ein Sohn Jürgen.

Matz Mörk und Frau, Besitzer eines 1/3 Hofes, treibt Krugwirtschaft
und Høckerey.

2 Abnahme-Leute, 2 myndige Töchter und ein unmyndiger Sohn.

Sören Pedersen und Frau, Besitzer eines 1/3 Hofes.

Jesper Pedersen und Frau, Besitzer eines 1/8 Hofes.

Peder Hørlöck, Besitzer eines 3/8 Hofes.

2 Abnahme-Leute.

Heuersleute: Nicolay Nissen und Frau, Peder Hansen und Frau.

Hans Marcussen und Frau, Besitzer eines halben Hofes.

Heuersleute: Jens Josiassen und Frau.

Anders Thielesen, Besitzer eines halben Hofes.

2 Dienstleute.

Peder Pedersen Frisk, Besitzer eines halben Hofes,
seine Mutter auf der Abnahme.

Cornelius Hansen und Frau, Besitzer eines halben Hofes,
ein Abnahme-Mann,
ein Frauen-Bruder Paul Laustsen.

Peder Andersen und Frau, Besitzer eines halben Hofes,
eine Frauen-Mutter auf der Abnahme,
ein erwachsener Sohn.

Peder Hörlöck, Besitzer eines viertel Hofes,
ein Abnahme-Mann Christen Hansen.

Heuersleute: Jens Christensen und Frau, und ein erwachsener Sohn.

Peder Wind, Besitzer eines 1/4 Hofes, die Steuer dieses Besitz
ist in Galstedt, wo er wohnt, mit angeführet.

Heuersleute: Nis Frisch und Frau.

Christen Weibel und Frau, Besitzer eines 5/8 Hofes, hat Geld in
Händen für seine Frauen-Schwester Ingeborg Mortens, Maren Mortens
und Clement Mortensen.

Jörgen Timmermann und Frau, Besitzer eines viertel Hofes.

Heuers-Frau: Kiesten Christens Wittwe.

Hans Lauritzen und Frau, Besitzer von 1/8 Hof und einer Verbittels-
Stelle.

Hans Rasmussen und Frau, Besitzer einer Verbittels-Stelle.

Heuersleute: Sören Jacobsen und Frau.

Simon Simonsen, ist Hirte, und Frau, wohnen in einem Hirten-Hause.

Noter og henvisninger til slægten i Toftlund, Ørderup og Aabøl.

1. Haderslev Amtsregnskab 1631 - 32, S - film 2621. R.A.
2. S - film 2623. R.A.
3. S - film 2633. R.A.
4. Haderslev Amt. S - film 2635. R.A.
5. S - film 2642. R.A.
6. S - film 2644. R.A.
7. S - film 2645. R.A.
8. S - film 2646. R.A.
9. Had. Amtsregnskab 1670 - 71, S - film 2679. R.A.
10. S - film 2691. R.A.
11. S - film 2698. R.A.
12. M - film 43.317. Haderslev Amt. R.A.
13. Nr. Rangstrup Herreds Tingbog 1716 - 1727. L.A.S
14. Nr. Rangstrup herreds tingbog 1727 - 1746, S. 108 - L.A.S.
15. Haderslev Amts regnskaber 1722. M - film 43.339 R.A.
- 16 Haderslev Amtsregnskaber 1722, Fæste- og Brøderegister for Nr. Rangstrup herred 1721, M - film 43.339, R.A.
17. Haderslev Amtsregnskab 1728, M - film 43.348. R.A.
18. Film, L.A.S.
19. Haderslev Amtsregnskab 1729 - Fæste og Brøderegister for Nr. Rangstrup herred - M - film 43.349. R.A.
20. Haderslev Amtsregnskab, Fæste og Brøderegister for Nr. Rangstrup herred 1731 - M - film 43.352. R.A.
21. M - film 43.362 - R.A.
- 21a C I. 1. Nr. 84 - L.A.S.
22. S - film 2640. R.A.
23. Tingbog for Nr. Rangstrup Herred 1727 - 1746, S. 99 A - 100 - Retsbetjent nr. 655. L.A.S.
24. Hviding- og Nr. Rangstrup Herreders Skyld- og Panteprotokol - Bibog 1737 - 1749 L.A.S.
25. Hviding- og Nr. Rangstrup Herreders Skyld- og Panteprotokol - Bibog 1749 - 1760. L.A.S.
26. Haderslev Amtsregnskab 1752 - Fæste- og Brøde Register for Nr. Rangstrup herred M - film 43.386 - R.A.
27. Nr. Rangstrup Herreds Tingbog 1749 - 1764. S. 83 A. Retsbetjent nr. 656 L.A.S.
28. Nr. Rangstrup Herreds Tingbog 1749 - 64, S. 249, Retsbetjent nr. 656, L.A.S.
29. Skyld- og Panteprotokol for Hviding og Nr. Rangstrup herred. Bibog IV, S. 983 f - Retsbetjent nr. 686 - L.A.S.
30. Kortsamlingen, nr. 75, L.A.S.
31. Løgumkl. birk og de 6 fogderiers -Skyld- og Pantep. Bibg. XII 1788 - 99, fol. 437. L.A.S.

H A N S H A N S E N (I - 194) O G
M E T T E H A N S E S (I - 195) I T O F T L U N D

I HANS HANSEN (I - 194)

Hans Hansen var født ca. 1571 og døde i Toftlund 1655. Han blev begravet d. 16. april, 84 år gammel.

Han var gift med Mette (Hanses) (I - 195), der døde i Toftlund 1615.

Hans Hansen nævnes første gang i Haderslev amts regnskab for 1596 - 1597 ⁽¹⁾, da han har fået en bøde på 12 sk., fordi han har fældet en lille eg i "Høllerholld", hvilket han selv har bekendt.

I følge regnskabet for 1604 - 1605 ⁽²⁾ har han fået en bøde på 3 mark, fordi han har "mistaget" et lam fra Hans Mortensen.

I jordebogen for Haderslev amt 1613 - 1615 ⁽³⁾ er han opført blandt de bønder, som indtil 1583 har været fæstere under Moritz Podebusch.

Hans afgifter er: 1 fjerding smør, 1 lam, 1 gås, 2 høns.

Han har lidt skade under Wallensteinskriegen 1627 - 29, idet han i amtets jordbog for 1629 er sat til "halv skyld" ⁽⁴⁾.

I Haderslev amts oldenregister for 1630 ⁽⁵⁾ nævnes han sammen med "ung Hans Hansen". De har begge 2 svin på olden og betaler begge 2 mark.

Hans Hansen nævnes i Marcus Stuers toldregister for Toftlund tolden 1633, idet han får fortoldet 2 heste og betaler 8 penning i told ⁽⁶⁾.

Børn:

1. J e n s H a n s e n .

Jens Hansen, født 1611 i Toftlund, døbt i februar. Begravet d. 10. maj 1611, ligget ihjel om natten af moderen.

2. B o e l d H a n s d a t t e r .

Boeld Hansdatter (I - 97), født i maj 1613. Gift med Peder Pedersen (I - 96), forbedelses mand i Toftlund. Se afsnittet: "Slægten i Toftlund, Ørderup og Aabøl".

3. J a c o b H a n s e n .

Jacob Hansen (?), født 1616, døbt d. 20. april.

Muligvis er Hans Hansen gift 2. gang d. 2. okt. 1625 med Citzel Jesdatter fra Stenderup. I så tilfælde er der i dette ægteskab født følgende børn:

4. J e s H a n s e n .
Jes Hansen, født 1625, døbt d. 6. nov.
5. K i e r s t e n H a n s d a t t e r .
Kiersten Hansdatter, født i december 1627.
6. M e t t e H a n s d a t t e r .
Mette Hansdatter, født 1636, døbt d. 14. aug.

Muligvis er der for disse børns vedkommende dog tale om den ovenfor nævnte "Unge Hans Hansen".

Noter og henvisninger til Hans Hansen og Mette Hanses i Toftlund:

1. S - film 2598 - R.A.
2. S - film 2604. R.A.
3. S - film 2654 - R.A.
4. S - film 2662 - R.A.
5. S - film 2620 - R.A.
6. Haderslev Amts Regnskaber 1633 - 34 - S - film 2675, R.A.

E L I E N C A R S T E N S D A T T E R I
Ø R D E R U P O G H E N D E S S L Æ G T .

I JENS BRODERSEN (FRIES) (I - 100)

Jens Brodersen kom muligvis fra Højer sogn (jvf. sønnen Carstens vielse i Højer, se nedenfor).

Han døde i Ørderup 1692 og blev begravet d. 20. marts.

Han var gift med Gy Jenskone (I - 101), der døde i Ørderup 1683 og blev begravet d. 18. nov., 72 år gammel. Hun var altså født ca. 1611.

Toftlund sogn blev hårdt medtaget af de ødelæggelser og epidemier, der fulgte med krigen 1658 - 60, og navnlig synes det at være gået ud over Ørderup. Næsten alle gårde i byen har fået nye fæstere. Specielt synes der at være kommet mange Frisere til byen. I en "Fortegnelse paa hvad af adskillige slags korntiende Hans Kongl. Mayestets anpart udi efterfølgende Sager ere" finder man for Ørderups vedkommende, at af de 7 mænd, der yder korntiende, har de 4 tilnavnet Friis, nemlig Lauritz Friis, Jens Friis, Ogge Friis og Lydt Friis. Der var tillige en kortere tid en mand i byen ved navn Jep Friis. Hans gård blev 1667 overtaget af Jens Pedersen (Bilag 1).

Kun en af fæsterne fra før krigen - Poul Christensen, synes at have "overlevet".

Ifølge jordbøgerne for Haderslev Amt for 1661 og 1662 - 63 er der ingen, der har betalt afgifter. 1664 - 1665 betaler kun en mand, Poul Christensen.

Foruden de nævnte er Hans Christophersen kommet til, han har giftet sig med datteren af en af de tidligere bønder i byen. I øvrigt hed Lauritz Friis også Lauritz Jepsen, Jens Friis - Jens Brodersen, Ogge Friis - Ogge Nielsen og Lydt Friis - Lydt Sønnichsen.

Den ovennævnte Poul Christensen fik ca. 1670 tilladelse til at dele sin helgård med broderen Jes Christensen, så de hver fik en halvgård.

Ifølge Haderslev Amts Regnskaber for 1662 - 63 har Jens Brodersen fæstet i Ørderup og betalt 2 rigsdaler i indfæstning ⁽¹⁾, samtidig fæster Lauritz Jepsen Friis, der ligeledes betaler 2 rdl. 1666 har Hans Christensen i Ørderup klaget over Jens Brodersen og hans søn Kesten, de har "Jordslaget hannem". Bøde: 1 daler. Samme år har Jens Brodersen ulovlig hugget et læs ris og en gren. ⁽²⁾.

1663 - 64 fik Jens Brodersens datter en bøde på en halv daler, "wegen Schlegerey" ⁽³⁾.

Omkring 1672 er Jens Brodersen (Fries) gået på aftægt. Hans halvgård blev delt mellem sønnen Carsten (Kesten) Jensen og svigersønnen Jørgen Christian, der hver fik en kvartgård. Dette synes ikke at være sket uden gnidninger. Ifølge Fæste- og Brøde- registret for Nr. Rangstrup herred 1673 blev Jens Brodersen tilkendt "efter opskrevet kontrakt" at levere Jørgen Christian hans gods med "dessfaldtz bøder och for sielfftegt". desuden skulle han give bøde for "uhørsomhed", ialt 32 sk. ⁽⁴⁾.

Jens Brodersen kom på aftægt hos sønnen Carsten, men der var der også vanskeligheder. I 1680 klagede Jens Brodersen over sin søn Carsten Jensen, fordi denne "støtte hannem om kuld paa Jorden, der hand ville sæte nogen Tørv til Ilden" ⁽⁵⁾.

Børn:

1. C a r s t e n (K e s t e n) J e n s e n v. II.

2. K r e s t J e n s d a t t e r .

Krest Jensdatter blev d. 19. sept. 1669 gift med Jørgen Christian "fra Alse Land", "en Rytter under Feldherrens compagni i Ribe, med rigtig testimonio fra Alse Land". Han kaldes også senere (i tienderegnskaberne) Jørgen Rytter.

Jørgen Christian overtog, som ovenfor omtalt, halvdelen af Jens Brodersens gård. Han fæstede i 1672 "½ partgård, som Jens Brodersen hannem haffuer opladt" 2 rdl. ⁽⁶⁾.

I 1674 fik Jens Pedersen i Ørøerup en bøde på 6 rdl. 2 sk. for "dend Saarmaal och Offuerfald hand med Knieff haffuer giort Jørgen Christian, udj Kiesten Gaardes Hus i Gestrup. Idet hand haffuer Igenem schaaren hans Kindbeen". ⁽⁷⁾

Samme år, 1674, måtte Jørgen Christian også betale bøde, dels blev han tilkendt at betale 18 sk. i "Sviefaldts Brøde" til Ogge Nielsen (Friis), dels havde skovridderen anklaget ham for ulovlig huggen i Ørøerup Skovhoved med 1 bøg på 4 læs ⁽⁷⁾.

I 1699 måtte han betale 18 sk., tilkendt at betale den ovenfor omtalte Jens Pedersen med "Sviefallsbrøde".

Efter krigstiden 1658 - 60 herskede der stor fattigdom blandt bønderne, og dette fortsatte langt ind i 1700-tallet.

Myndighederne kunde ikke få afgifterne inddrevet. Forskellige midler kom i anvendelse.

I tiden 1690 - 1700 synes man at have forsøgt med at sætte folk fra gården. Det kom til at gå ud over Jørgen Christian. i 1700 blev han frakendt gården p.gr. af store restancer ⁽⁸⁾. Den 22. juni 1700 blev der foretaget vurdering af gården, som Ove Møller i Bevtoft mølle havde antaget (Bilag 2). Jørgen Christian og konen er formentlig derefter fraflyttet sognet.

II CARSTEN (KESTEN) JENSEN (I - 50)

Carsten Jensen er ikke født i Toftlund sogn, men formentlig "indvandret" sammen med faderen efter krigen 1658 - 60. Carsten Jensen nævnes første gang - i Toftlund kirkebog - d. 5. apr. 1665, da der døbes et barn, "avlet med Maren Christens" i Ørderup. Maren var født Troulsdatter (Truelsdatter). 1668 får han en bøde, fordi han har besøvet Maren Truelsdatter anden gang. Samtidig anklager skovridderen ham for at have hugget og bortført af Kgl. May. "Inmarck Holler Schouf" 1 bog på 2 læs. Bøden var herfor 2 rigsdaler. Ligeledes klager skovridderen over, at Carsten Jensen, da han blev antruffet med det ene læs bog, havde givet ham mange "unøttige och utilbørlige ord och desforuden traktet hannem effter Liffuet med en Bul Øxe (skovøkse)". Herfor måtte betales 1 daler. 1666 klagede Hans Christoffersen for retten over, at Jens Brodersen og hans søn Kesten havde "Jordslagen" ham. I 1669 blev Carsten Jensen gift med Karen Lauritzdatter, formentlig datter af Lauritz Jepsen Friis på nabogården. Det foregik ikke uden dramatik. I Fæste- og Brøderregistret for Nr. Rangstrup herred 1669 ⁽¹⁰⁾ hedder det: Carsten Jensen oc Karen Lauritzdatter haffue hemmeligen undvigtt Sognet, Offuer i Førstl. Gebiet, och ladet sig uden nogen foregaaende Trolloffuelse Copulere ved Her Poul Pedersen i Høyer, under Tønder Amt, och opholder sig udj Ørderup, er derfor Straff Schyldig 4 rdl. Den nævnte "Her Poul Pedersen", i almindelighed kaldet Paul Petræus, var sognepræst i Højer fra 1650 - 1698. Ifølge amtsregnskabet for 1668 - 69 stod Carsten Jensen i restance med 18 rdl. for at have besvangret Maren Truelsdatter (I -51) og 1 rdl. for skovbøde.

1672 fæstede Carsten Jensen den $\frac{1}{2}$ partgård, som hans fader, Jens Brodersen havde "opladt" ham. Han betalte 2 rdl. i indfæstning.

1673 havde samtlige bymænd i Ørderup forset sig "udi deres Enge Slet och med panden imod Jens Pedersen", de var forligt, men måtte betale 3 rdl.

1671 fik Carsten Jensen en meget stor bøde, nemlig en bøde på 40 rdl. (11). "Kersten Jensen hafuer besoffuet Maren Truels Daatter, och er Kersten Jensen Egte gifft, och haffuer herforuden besoffuit hende 2 gange Imedens hand var ung karl och han er derfor ikendt 40 rdl."

Det var en skærpende omstændighed, at Carsten Jensen var gift. Maren Truelsdatter gik det værre. Hun blev forvist fra amtet (jvf. nedenfor).

Ligesom svogeren Jørgen Christian havde Carsten Jensen svært ved at klare sig økonomisk - han har formentlig aldrig betalt bøderne - og i 1686 rømte han fra gården.

Hans senere skæbne er ukendt. Peder Nissen i Tislund påtog sig gården og fik 3 års "frihed" (for skatter). Carsten Jensens kreditorer var til tinge blevet "paarobt", om de ville antage, men ingen var fremkommet.

Peder Nissen døde kort derefter, og hans moder, Trine (Cathrine) Nisses overtog den (Bilag 3).

Børn:

Født i ægteskab, døbt i Toftlund.

1. B j e (B o j) C a r s t e n s e n .
Bje (Boj) Carstensen, født 1672 i Ørderup, døbt d. 24. nov.
2. P e d e r C a r s t e n s e n .
Peder Carstensen, født 1675, døbt d. 19. marts.
3. J e n s C a r s t e n s e n .
Jens Carstensen, født 1678, døbt d. 18. aug.
4. M a r g r e t h e C a r s t e n s d a t t e r .
Margrethe Carstensdatter, født 1681, døbt d. 8. maj.
5. M e r r e t C a r s t e n s d a t t e r .
Merret Carstensdatter, født 1684, døbt d. 9. nov.

Børn født udenfor ægteskabet:

6. B r o r c k C a r s t e n s e n .
 Brorck Carstensen, født 1665, døbt d. 5. april.
 "Avlet med Maren Christens i Ørderup" (Maren Truelsdatter).
7. E l l i n C a r s t e n s d a t t e r .
 Ellin Carstensdatter (I - 25), født 1667, døbt d. 26. april.
 "Maren Truelsdatter hendis uecte Datter".
 Ellin Carstensdatter blev 1. juli 1694 gift med Peder Jacobsen
 (I - 24). Se: "Slægten i Toftlund, Ørderup og Aabøl".
8. H a n s C a r s t e n s e n .
 Hans Carstensen, født 1672, døbt d. 4. febr., "avlet med
 Maren Truelsdatter".
 Hans Carstensen døde 1673 og blev begravet d. 6. april.
9. M a t z C a r s t e n s e n .
 Matz Carstensen, født 1682, døbt d. 5. febr., søn af
 Boeld Matzdatter og Carsten Jensen.

Desuden fødte Maren Truelsdatter 1655 et barn udenfor ægteskab
 med Chresten Jessen Skræder i Stenderup.

I øvrigt se: (204) Poul Troulsen i Ørderup og hans slægt.
 (51) Maren Truelsdatters slægt.

Bilag 1

Jens Brodersen Friis I - 100

Haderslev Amts Regnskaber 1665 - 66 S. 2673 R.A.

Anno 1666 udj Toftlund Sogn Kong. Maytt. Anpart af Tiendekorn.

Ørderup	Rug Kierver	Biug Kierver
Poul Christensen	8	3
Lauritz Friis	10	3
Jens Friis	10	4
Hans Christophersen	5	2
Ogge Friis	3	1
Lydt Friis	3	2

Bilag 2

Jens Brodersen, Ørderup I - 100

Svigerson Jørgen Christians.

Haderslev Amts Regnskaber 1703 / R.A. M - film 43 320 R.A.

Wording Paa Jørgen Christians $\frac{1}{4}$ gaard i Ørderup, som, Ove Møller i Befftofft Mølle hafer paatagen 22 Junii Ao 1700.

7 Fag af Salshuset paa den Østre side med 1 Port og 3 Fag. Ditto til Dørns og Framgulff med 1 Skorsteen udi, Ickun Ringe, hvert Fag med ald des indbygning, Jord, Søm og Nagelfast worderet for 4 mk 40 mkl. 8 Fag Ladehus paa den Nørside med 1 oben port og 1 Leer Skorsteen udj, meget Ringe a 2 mk er 16 mk.

Halff part udj en Kilde (Brønd), som han haffuer til fællig med sin gaardbroder, taxeret for 1 mk.

Hvis Gøde som fandtes sat for 2 mk.

12 Skeppe Mønt Rougsæd a Skeppe

2 mk. 8 s. er 30 mk.

19 Skeppe anden Kierff Ditto a Skep

1 mk. 8 s. er 21 mk.

10 Skeppe Tredie Kierff Ditto a Skep

12 s. er 7 mk. 8 s.

Summa paa forskreffne Boed er Penge 117 mk. 8 s.

Summa paa forfalden Gield (restancer etc.) 635 mk. 3 s.

1700 i Ørderup: Owe Wogensen Müller i Beftoft mølle skal fæste $\frac{1}{4}$ gaard, som hand efter vordering haffuer paatagen sig og Jørgen Christian tilforn i Fæste hafde, 2 rdl.

Bilag 3

Carsten Jensen, Ørderup (I - 50).

Haderslev Amtsregnsk. 1686 - 87. S - film 2690. R.A.

Saa som Peder Nissen af Lund som Kongl. Mayt. Ridefoged, Dettleff Outzen skriftlig Attest af Dato 20. April Anno 86 effter vaarderings Tingsvindes ludelse, ladet indskrifue for $\frac{1}{4}$ gaard udj Ørderup, som Carsten Jensen er frarömbt med dend Condition dend at ville feste och annamme om han 3 Aars frihed af ordinariis et Extraordinariis derpaa maatte forundes Da efterdi Creditorerne ved Stafnens opbud til Tinge paarobt, umb de den ville antage, mens ingen er fremkommen, uden denne Peter Nissen, som vil schware

waardering. Dat. Hadersleff d. 21. Septemb. 1686. (Peter Nissen får tilstået 3 åra frihed).

Moderen driver senere gården.

Beskrivelse af Haderslev Amt 1708 - 15. Den store kommission - Film L.A.S: Ørderup, Jacob Nissen $\frac{1}{2}$ gaard, ist gestorben. Die Mutter Cathrine Nisses in Tislund hat diesen Hoff in Gebrauch. In Trina Nisses $\frac{1}{4}$ Hoff wohnt Søren Nielsen und Hans Andersen, haben dabei einen Kohlhoff. Søren Nielsen hat eine Kuh.

Haderslev Amt S - film 2705 R.A. Fæsteregister for Nr. Rangstrup herred 1712, Tislund:

Knud Pedersen Blitæcker schal fæste En heel grd. til Amtsstuen og 1/2 gaard til Kirken paa Lund Mark, saa og en 1/4 gaard paa Ørderup Mark, som Trine Nisses tilforn i fæste hafde 12 Rdl.

Noter og henvisninger til (25) Ellen Carstensdatter i Ørderup og hendes slægt.

1. S - film 2671 - R.A.
2. Haderslev Amts regnskaber 1666 - 67 - Fæste og Brøderegister for Nr. Rangstrup herred 1666. - S - film 2674. R.A.
3. Brøderegister 1663 - 64, S - film 2671. R.A.
4. Haderslev Amts regnskaber 1673 - 74, S - film 2682. R.A.
5. Haderslev Amts regnskaber 1689 - 90, S - film 2688. R.A.
6. Haderslev Amts regnskaber 1672 - 73, S - film 2681. R.A.
7. Haderslev Amts regnskaber 1674 - 75, S - film 2683. R. A.
8. Haderslev Amts regnskaber 1700 - 01, M - film 43.317 R.A.
9. S - film 2673. R.A.
10. Haderslev Amts regnskaber 1669 - 70, S - film 2677, R.A.
11. Haderslev Amts regnskaber. Fæste- og Brøderegister 1671. S - film 2680, R.A.

P O V L T R O U L S E N (T R U E L S E N) I Ø R D E R U P
 O G H A N S S L Æ G T.
 M A R E N T R U E L S D A T T E R S S L Æ G T.

I. POVL (POFFVEL) TROUELSEN (TRUELSEN) (I - 204).
 Povl Truelsen var født ca. 1530. Han døde i Ørderup, Toftlund (Her-
 rested) sogn i 1632 og begravedes d. 22. febr., 86 år gammel.
 Han var gift med Anna Pouls (I - 205), der døde i Ørderup i 1621
 og begravedes d. 11. marts.
 Povl Truelsen nævnes første gang i en jordebog for Haderslev amt
 1597⁽¹⁾. Han deler en helgård med Asmus (Rasmus) Lassen. Deres af-
 gifter er:

30 sk.
 4 ørtug rug.
 1/2 ørtug havre.
 1 får.
 2 svin.

Senere afløses Asmus Lassen af Las Rasmussen (nævnt 1629).
 Povl Truelsen er nævnt i et tingsvinde, dat. 1616, tirsdagen før
 Mariæ åbenbarelse, men aflæst på Nr. Rangstrup ting d. 30. maj
 1682. Det drejer sig om grænseskellet mellem Allerup og Rømmet⁽²⁾.
 I en indberetning fra 1599 til biskoppen i Ribe om tiendeydelse
 i hvert sogn i Tørninglen m. v.⁽³⁾ er Poul Truelsen nævnt sammen
 med Rasmus Lassen på en 4 otting stor gård i Ørderup.
 Alle gårde i Ørderup var fæstegårde på den tid, undtagen Bunde
 Sørensens 2 otting- store halvgård, der var "bundegods".

Børn:

1. T r o u l s (T r o g e l s) P o u l s e n .
 v. II.

2. C h r e s t e n P o u l s e n .

Chresten Poulsen døde i Ørderup i 1640 og begravedes d. 9. aug.
 Han blev d. 14. juni 1618 gift med Mergret Hansdatter, datter
 af gårdm. i Ørderup Hans Lausen.⁽¹³⁾

I øvrigt se afsnittet: "Hans Lausen i Ørderup".

II. TRUELS (TROUELS) POVLSSEN (I - 102).

Trouls Povlsen blev d. 14. juni 1618 i Toftlund gift med Ellin Hansdatter (I - 103).

Samme dag blev broderen, Chresten Povlsen, gift med Ellins søster, Mergreth Hansdatter og Mads Jessen med Anne Hansdatter. Brudene var formtl. søstre, døtre af Hans Lausen (Lauritzen) i Ørderup. De to af brudgommene var brødre.

I øvrigt se afsnittet: "Hans Lausen i Ørderup".

Truels Povlsen og Ellin Hansdatter er formtl. død i krigstiden 1658 - 60, da der ikke blev ført kirkebøger.

I følge Haderslev amts regnskab 1618/19⁽⁵⁾ har Truels Povlsen fået Paul Truelsens gård i Ørderup. "Han kan saa 4 ørtug korn og få 40 læs hø. Aftinget og gav i Fæste 15 daler".

Ørderup synes at have lidt en del skade i kejserkrigen 1627 - 29.

I følge amtets regnskab for 1629 skal de fleste bønder i byen, deriblandt Truels Povlsen, kun udrede halvdelen af deres forpligtelse i følge "Gerningsregistret Anno 1629"⁽⁶⁾.

1630 måtte Trogels Povlsen betale 18 sk. i bøde, fordi han var blevet "fordelt" af Nis Jepsen med "første delle" (gældssag).

I følge amtets oldenregister for 1630 havde Truels Povlsen 4 svin på olden, hvorfor der måtte betales 3 mark⁽⁷⁾.

Samme år fik han d. 26. juni i Toftlund fortoldet 2 tønder rug, hvorfor betaltes 1 sk. i told⁽⁷⁾.

D. 17. sept. 1631 fik han samme sted - i følge "Her Marcus Stuers Tholl Register" fortoldet 2 stude for 2 penning⁽⁸⁾.

I amtsregnskabet for 1634/35⁽¹⁰⁾ er Troels Poffuelsen og Las Rasmussen opført med 10 rdl. i "fripenge" (hoveriafløsning), senere betaler de hver for sig 5 rdl.

I krigstiden 1643 - 45 (Torstenson-krigen) synes der ikke at være sket de store skader i Ørderup. Der nævnes ingen fra denne by, der er blevet "forskånet" med hensyn til afgifter i amtsregnskaberne umiddelbart efter krigen.

Derimod er Trogels Poffuelsen og hans "gårdbroder", Peder Lassøn, nævnt i et tingsvinde, dat. Nr. Rangstrup herreds ting d. 3. maj 1653⁽⁹⁾ blandt dem der "ere saa for Armede for den store Misvext saa de icke kand formaa Ded at udgiffue" og er "Lindinger begierendes". Efter krigstiden 1658 - 60 var Trouls Povlsens halvgård øde, som de fleste gårde i Ørderup. Den blev delt i to.

Svigersonnen, Hans Christoffersen overtog halvdelen - altså en fjerdepartgård og fik 4 års "frihed". Dat. Haderslev d. 29. dec. 1666 - v. Ahlefeld.

Den anden del blev samtidig overtaget af Jep Simonsen, der muligvis er identisk med den Jep Sørensen, der senere havde den.

Børn:

1. K a r e n T r o u l s d a t t e r .

Karen Troulsdatter blev født i Ørderup i 1619 og døbt palmesøndag.

Hun fik d. 1. marts 1646 døbt et barn, Mette, født udenfor ægteskab.

Karen Troulsdatter blev d. 4. maj 1651 gift med Per Hindrichsen fra Stenderup. Han var født i Stenderup i 1616 og døbt d. 16. juni, søn af Hindrich Matzen.

Peder Hindrichsen døde frmtl. i krigstiden 1658 - 1660.

2. J e s T r o u l s e n .

Jes Troulsen blev født i 1621 og døbt d. 26. sept.

Han døde i Ørderup i 1626 og begravedes d. 19. febr.

3. B o l d T r o u l s d a t t e r .

Bold Troulsdatter blev født 1622 i Ørderup, døbt d. 29 marts.

Hun døde sst. i 1691 og begravedes d. 25. jan.⁽¹²⁾

Hun blev d. 30. juli 1665 gift med Hans Christoffersen - en tilflytter. Han døde i Ørderup i 1700 og begravedes d. 31. maj. Han overtog halvdelen af svigerfaderens øde halvgård. Samtidig fæstede han yderligere en halvgård, således at han i amtsregnskabet for 1666 er opført med 3/4 gård og "friseddel".

1666 klagede Hans Christoffersen - i følge Fæste- og Brøderestret for Nr. Rangstrup herred - over, at Ogge Nielsen havde slået ham med en kæp over hovedet. Ogge Nielsen måtte betale 1 rdl.⁽¹¹⁾.

Hos Hans Christoffersen og (mosteren) Bodel Troulsdatter er formentlig den lille Ellen Carstensdatter (I - 25) vokset op.

Hans Christoffersens og Bodel Troulsdatters ægteskab synes at

have været barnløst.

Hans Christoffersens gård i Ørderup blev efter hans død overtaget af Jens Laursen. Gården betegnes i Kommissionens beskrivelse af Haderslev amt 1708 - 15 som en 3/8 gård.

4. H a n s T r o u l s e n .

Hans Troulsen blev født i Ørderup i 1626 og døbt d. 3. dec. Han døde sst. 1627 og begravedes d. 24. juni.

5. M a r e n T r o u l s d a t t e r .

Maren Troulsdatter blev født i Ørderup 1631 og døbt d. 19. nov. v. III.

6. A n n e T r o u l s d a t t e r .

Anne Troulsdatter blev født i Ørderup i 1634 og døbt d. 28. maj. Hun døde sst. i 1635 og begravedes d. 2. okt.

7. B u n d e T r o u l s e n .

Bunde Troulsen blev født i Ørderup i 1636. Han er frmtl. død i krigstiden 1658 - 60.

III. M A R E N T R O U L S D A T T E R (I - 51).

Maren Troulsdatter blev født i Ørderup i 1631 og døbt d. 19. nov. (12)

Hun blev d. 25. jan. 1657 i Toftlund viet til Christen Jessen Skreder af Stenderup. De havde i forvejen i 1655 fået et barn udenfor ægteskab, døbt d. 23. sept. 1655. Barnet døde allerede samme år og blev begravet d. 8. okt.

Christen Jessen Skreder er formtl. død i krigstiden 1658 - 60. Efter at have fået 3 børn udenfor ægteskab med Carsten Jensen (I - 50), deraf et efter at han var blevet gift, blev Maren Troulsdatter fængslet og af amtmanden forvist fra amtet: "Sie muss gefenklich Anhero gebracht und ausgewiesen werden" Amtmanden havde myndighed til at forvise besværlige personer fra amtet.

Maren Troulsdatter synes dog at være vendt tilbage, idet hun i 1732 er nævnt som fadder, da Povl Persen (I - 12) lader barnet Hans Poulsen døbe. Maren Troulsdatter synes ikke at være dødi Toftlund sogn.

Noter og henvisninger til "Povl Trouelsen i Ørderup og hans slægt".

1. Haderslev amts regnskaber . S-film 2650. R.A.
2. S-film 1282. R.A.
3. Johan Hvidtfeldt: Vestslesvigske Bønder 1599. Sdj. Aarbøger 1937, s. 48.
4. Haderslev amts regnskaber. S-film 2619. R. A.
5. S-film 2611. R. A.
6. Haderslev amts regnskaber 1629/30. Giernings Register Anno 1629. S-film 2619. R. A.
7. Haderslev amts regnskaber 1630/31. S-film 2620. R. A.
8. S-film 2621. R.A.
9. Haderslev amts regnskaber 1652/53. S-film 2646. R. A.
10. S-film 2626. R. A.
11. Haderslev amts regnskaber 1665/66. S-film 2673. R. A.
12. Bodil Truelsdatter er opført i kontributionsregnskabet for 1664 med en afgift på 5 skilling (S-film 2710 - R.A.).
Det drejer sig frmtl. om den samme gård, som hendes ægtemand, Hans Christoffersen, senere havde.
13. Chresten Poulsen i Ørderup havde sønnen:
 - a. Jes Chrestensen, født i 1628, døbt d. 27. febr. Han var gårdmand i Ørderup.
Gift d. 20. maj 1666 i Toftlund med Maren Persdatter, født i Allerup i 1638, døbt d. 4. marts, datter af Per Brichsen, gårdmand i Allerup, Toftlund sogn.

H A N S L A U S E N I Ø R D E R U P. (I - 206).

Hans Lausen var gårdmand i Ørderup, hvor han døde i 1626 og begra-
vedes d. 12. jan.

Han nævnes første gang i Haderslev amts regskaber 1598/99⁽¹⁾, da han ifølge bøderegistret får dels en bøde på 14 sk., fordi han med urette havde klaget over sin karl og intet kunne bevise, dels en bøde på 18 sk., fordi han havde været "modvillig og ulydig" og ikke var mødt op ved jagten. Asmus (Rasmus) Lassen i Ørderup var heller ikke mødt op.

I 1599⁽²⁾ nævnes han på en halvgård (fæstegård) på 2 otting i Ørderup. Før ham var i følge jordebogen fra 1597 Seurin Seurinsen på gården.

1603 får han en bøde på 18 sk., fordi han havde "fortalt sig" inden tinge imod Jes Michelsen⁽³⁾.

Samtidig fik han en bøde på 10 sk., fordi han havde slået Laue Jensen på hans arm med en rive.

I jordebogen for Haderslev amt 1612/13⁽⁴⁾ er Hans Lausen opført med følgende afgifter:

21 sk.

1 får.

2 læs træ.

2 svin.

(5)

I følge Fæste- og Brøderegisteret for Nr. Rangstrup herred 1630/31 havde han slået Maren Hansdatter og måtte betale en halv daler.

Børn:

3 af Hans Lausens døtre blev gift i Herredsted (Toftlund) d. 14. juni 1618.

1. M e r g r e t H a n s d a t t e r.

Mergret Hansdatter blev d. 14. juni 1618 gift med Chresten Povlsen, der overtog svigerfaderens gård i Ørderup i følge amtsregnskabet 1618/19⁽⁶⁾. "Kan så 5 ørtug korn og få 45 læs hø. Aftin-
get og givet 30 daler".

Chresten Povlsen var søn af Poul Truelsen (I - 204) og Anna Pouls (I - 205) i Ørderup.

Han døde i Ørderup i 1640 og begravedes d. 9. aug. Merret døde sst. 1653 og begravedes d. 11. april

Børn:

- a. Maren Chrestensdatter, født 1619, døbt d. 5. dec.
- b. Chresten Chrestensen, født 1623, døbt d. 18. febr.
- c. Hans Chrestensen, født 1624, døbt d. 2. maj.
- d. Poul Chrestensen, død i Ørderup 1685, begravet d. 28. maj.
 Gift d. 18. juni 1654 med An Christensdatter, død i Ørderup 1701, 60 år gammel.
 Poul Chrestensen overtog gården efter faderen. Det var den eneste gård i Ørderup, hvor gårdmanden overlevede krigs- og "pesttiden" 1658 - 60.
 Ca 1672 anmodede han om tilladelse til at dele gården med broderen Jes.
- e. Jes Chrestensen, født i Ørderup 1628 og døbt d. 27. febr.
 Gift d. 20. maj 1666 i Toftlund med pigen Maren Pedersdatter, født i Allerup 1638, døbt d. 4. marts.
 Jes Chrestensen døde i Ørderup i 1705 og begravedes d. 17. jan.

2. A n n e H a n s d a t t e r .

Anne Hansdatter blev d. 14. juni 1618 gift med Madtz Jessen, formtl. søn af gårdm. i Ørderup Jes Madsen, der døde i 1624 og Inger Jeskone, der døde i 1618 og begravedes d. 4. juli. Anne Madskone fik 1630 en bøde på en halv daler, fordi hun havde slået Rasmus Lassen.

Børn:

- a. Peder Madsen, født 1619, døbt d. 29. aug.

b. Jes Madsen, født 1622, døbt d. 24. nov.

c. Inger Madsdatter, født 1624, døbt d. 16. sept.

d. Per Madsen, født 1626 (?), døbt d. 28. febr.

3. E l l e n H a n s d a t t e r. (I - 103).

Ellen Hansdatter blev d. 14. juni 1618 gift med Truels Povlsen (I -102) i Ørderup.

I øvrigt se afsnittet: "Povl Truelen i Ørderup og hans slægt".

Noter og henvisninger til "Hans Lausen i Ørderup".

1. Brøde og fæsteregister. S-film 2600. R. A.
2. Johan Hvidtfeldt: Vestslesvigske bønder i 1599. Sdj. Aarbøger 1937, s. 73.
3. Haderslev amts regnskab. 1604/05. Rentekammer ark. S-film 26-04. R. A.
4. Haderslev amts regnskab. S-film 2653. R. A.
5. Haderslev amtsregnskab. 1630/31. S-film 2619. R-A.
6. S-film 2611. R. A.

P E D E R O L U F S E N I A A B Ø L O G H A N S
E F T E R K O M M E R E .

(13) Anne Hansdatters slægt.

I. P E D E R O L U F S E N (I - 104).

I 1617 fæstede Peder Olufsen Peder Hansens gård i Aabøl, Tislund sogn, og betalte 30 daler i indfæstning⁽¹⁾.

4 år i forvejen havde Peder Hansen fæstet sin faders, Hans Smits brugning og noget kirkejord. Han havde givet 13 daler i indfæstning⁽²⁾.

Peder Olufsens gård lå sammen med Hans Madsens gård som de østligste i byen. De to gårde dannede tilsammen en helgård.

I følge Haderslev amts regnskab 1623/24 fik Peder Olufsen et par bøder. Den ene fordi han havde stødt Christen Hansen ned til jorden med en le, det kostede en bøde på en halv daler. Den anden fordi han havde slået sin nabo Hans Madsen noget græs fra. Bøden var på en daler.⁽³⁾

D. 20. okt. 1635 fik Hans og Peder Olufsen i Aabøl fortoldet 3 "nød" til 1 sk. ved tolden i Toftlund⁽⁴⁾, og d. 2. febr. 1650 fik Peder Olufsen ved tolden i Neder Jerstald fortoldet 1 "nød" for 1 sk.⁽⁵⁾

Under krigen 1627/29 var der åbenbart sket sket en del skade i Aabøl. Peder Olufsen fik som de fleste i byen "frihedspengene" nedsat med "de to parter".

Disse "frihedspenge" (hoveriafløsning) beløb sig til 10 rdl. pr. helgård, for Peder Olufsens vedkommende altså 5 rdl.

Krigen 1643 - 45 synes Aabøl at være sluppet nogenlunde godt fra. Der nævnes 1646/47 kun to "forarmede", nemlig Chresten Tiellofsen og Jørgen Lassen⁽⁶⁾.

"Friepennings Register Anno 1634 for Aabøl ser således ud:

Mergret Aarhus	
Peder Rasmussen	1 grd. 10 rdl.
Dienes Jepsen	
Hanns Lauersen	1 grd. 10 -
Peder Smied	1 grd. 4 1/2 -
Jørgen Tiellofsen	
Peder Smied	1 grd. 10 -

en mundkok mellem Toldsted og Flensborg, da kgl. Mayt rejste fra Haderslev til Flensborg⁽¹⁰⁾. Sønnen, Peder Wollesen, fulgte efter med en anden vogn.

Ifølge amtsregnskaberne 1686/87 havde Oluf Pedersen raseret "Krevsel krat". "Olluf Petersen hat Krevsel Kradt gantz verhauen, der Wildbahn zum grossen Schaden". 2 rdl.

I randen er tilføjet: "Soll ohnedem am pfahl gestrafft werden". Han har altså måttet stå i gabestokken.

Den 22. aug. 1695 fik Oluf Pedersen fortoldet 2 heste ved Toftlund told og betalte 1 sk.⁽¹²⁾.

Oluf Pedersen er fntl. død ca 1698, da sønnen, Hans Wollesen, fæster gården.

Børn:

1. P e d e r O l u f s e n .

Peder Olufsen overtog en gård i Aabøl, forntl. har han giftet sig ind der. Hustruen havde en søn af 1. ægteskab.

Han nævnes i Fæste- og Brøderregistret for Nr. Rangstrup herred 1678⁽¹³⁾, da han fik en bøde på 1 daler 16 sk., fordi han havde overfaldet landbolsmanden Niels Closter i Aabøl.

Han nævnes endnu i amtsregnskaberne 1688, men i regnskaberne for 1702/03: Peder Olufsens enke.

Han er død ved denne tid, for i 1703 skal Boy Hansen fæste den halvgård, som hans stiftfader "tilforn i Fæste hafde" og betale 3 rigsdaler i indfæstning.

Søn:

a. Olluf Pedersen, kaldes også i Ørderup Oluf Knudsen, født ca. 1690 i Aabøl.

Han fæstede 1731 en fjerdepart gård i Ørderup efter Hans Jessen og betalte 1 rdl. i indfæstning.

Gift d. 22. maj 1730 i Toftlund med Maren Hansdatter fra Ørderup, datter af Hans Jessen og Ellen. Hun var født i 1706 og døbt d. 9. maj.

Oluf Pedersen døde i Ørderup i 1760 og blev begravet 2. juledag, 70 år gammel.

2. H a n s O l u f s e n (W o l l e s e n) (I - 26)

v. III.

3. S i n d e t O l u f s d a t t e r .

Sindet Olufsdatter var født ca. 1655 i Åbøl (?) - Hun opgiver d. 14. juni 1725, da hun i retten er vidne i en sag mod Boeld Knudsdatter i Tislund, der havde ombragt sit nyfødte barn, sin alder til "henved" 70 år.

Hun var gift med gårdmand og sognefoged i Gøtterup, Lauritz Hansen.

Datter:

- a. Anne Lauritzdatter. Gift med sognefoged Nis Nielsen, Gøtterup, der efterfulgte Lauritz Hansen som sognefoged.

Han var søn af degnen Niels Hansen i Bevtoft og Bodel Arentzdatter.

Nis Nielsen var født ca 1697 og døde i Gøtterup 1763, begravet allehelgensdag, 66 år gammel.

III. HANS WOLLESEN (OLUFSEN). (I - 26).

Hans Wollesen var født ca. 1670 og døde i Aabøl i 1747, begravet d. 7. søndag efter trinitatis, 77 år gammel.

Han var gift med MAREN MARTENSDATTER (I - 27) fra Gabøl. Hun var født ca. 1681 og døde i Aabøl i 1764, begravet d. 29. jan., 83 år gammel. Hun var datter af gårdmand i Gabøl, Nustrup sogn, Marten Marcorsen og Anne.

I øvrigt se afsnittet: "Slægten i Gabøl".

Hans Olufsen nævnes første gang i Haderslev amtsregnskab 1697/98, da han noteres i skovbøderegistret for 3 risege, 1 læs, hvorfor han betaler 6 mark i bøde⁽¹⁶⁾.

Hans Olufsen fæstede 1698 den halvgård i Aabøl, som faderen Oluf Pedersen tidligere havde i fæste⁽¹⁴⁾.

Efter svigermoderen Anne Martens død og svogeren Jørgen Martensens overtagelse af faderens gård i Gabøl, kom det til stridigheder om arven efter Marten Marcorsen og Anne. Herunder gjorde Hans Wollesen gældende, at såfremt han ikke kunne få, hvad der var tillagt ham (eller rettere konen Maren Martensdatter) af arven, tilbød han at overtage gården i Gabøl efter taksation. Hertil svarede herredsfogeden ved Gram herreds ting (18. marts 1713), at det kunne der

ikke blive tale om, da Jørgen Martensen fandtes "suffisandt" at forestå gården.

I øvrigt se afsnittet: "Slægten i Gabøl".

Undersøgelseskommissionen for Haderslev amt 1708 - 15 har givet en beskrivelse af gården i Hans Wollesens tid. (Bilag).

Ifølge Fæste- og Brøderregistret for Nr. Rangstrup herred 1731 får Hans Ollufsen i Aabøl en bøde på 4 sk., fordi han havde holdt "Jule Leeg". Det samme var tilfældet med Hans Jacobsen og Boy Hanssen⁽¹⁵⁾.

1741 - kort før han afstår gården - får han en bøde på 4 sk., fordi han ikke var mødt på tinge for at gøre regnskab for helligdagsarbejde, skønt han havde været indstævnet dertil 2 gange. Han har fml. været helligdagsfoged for det pågældende år og ikke villet angive overtrædelser af helligdagsbestemmelserne⁽¹⁷⁾.

1742 "oplader" han gården til sønnen Marten Hansen, der betaler 1 rdl. 32 sk. i indfæstning.

Børn:

1. O l u f (W o l l e) H a n s e n .

Oluf (Wolle) Hansen er frmtl. død ung. Han nævnes som fadder d. 29. juli 1732, da søsteren Anne og svogeren Povl Pedersen i Ørderup får døbt sønnen Hans.

2. A n n e H a n s d a t t e r . (I - 13).

Anne Hansdatter blev født ca. 1705 (i Aabøl) og døde 1744 i Ørderup. Hun blev begravet d. 26. febr., 39 år gammel.

Hun blev ca. 1731 (i Tislund ?) gift med Povl Persen (I - 12), gårdmand i Ørderup. Født der i 1706, døbt d. 25. marts. Død sst. 1749, begravet d. 23. nov., 43 år gammel.

I øvrigt se afsnittet: "Slægten i Toftlund, Ørderup og Aabøl".

3. M a r t e n H a n s e n .

Marten Hansen var født ca. 1709 i Aabøl og døde sst. 1770, begravet d. 30. maj, 61 år gammel.

Marten Hansen var gift med Bodet Clementsdatter, født i Ørderup 1730, døbt d. 22. april, datter af Clement Paulsen, gårdmand i Ørderup, der d. 15. juni 1721 blev gift med Maren Sørensdatter fra Ørderup.

Marten nævnes første gang i jan. 1742, da han indstilles til belønning, fordi han natten mellem d. 24. og 25. dec. det foregående år havde skudt en gammel ulv. Ulven var, som skik var, blevet ophængt ved Aabøl by. Der gaves belønning for at skyde ulve og rovfugle ⁽²⁶⁾;

Efter Marten Hansen af Aabøll i Tislund Sogn Hans Begiering, Till Underskrevne, da kand vi udi Sandhed med bem. Morten Hansen atestere, Att hand sidst afvigte vinter d. 24 og 25. Dec. neml paa Onsdag aften haver skudt en hund Ulf ved sin Faders Gaar, hvilken ulf Effter voris Tanker haver Tillige med Ander siner Camradter i dett Effter aar giort oss i Aabel By og Tillföyet os stor Skade Paa voris Faahr. Samme ulf Till meehre Bevis Er nu ophængt ved Aabel By. Alt dette atestere vi som meldt Er med voris henders underskrifter.

Aabel d. 26. Januar 1742.

Boy Hansen
Matz Pedersen
Peder Pedersen
Mat. Hansen

Der Balg des Wulfes ist mir vergesichert, welche hie- mit attestire, Hadersleben, d. 31. Jan. 1742.
Wird an die Amts Stube remittiret, umb hienach an Marten Hansen aus Aabel, wegen des von ihm erleg- ten alten Wolfes, competirend 6 Rthl. zu bezahlen, welche hienächts aus der Holzbrüch Geldern, der Casse hier vergütiget werden.

Hadersleben, d. 31 Jan 1742.

Obige Sechs Rthl. Cour. sind mir dato der Königl Amt- stube ausgezahlt worden, Wofür (ich) dieses quittire.
Hadersleben d. 31. Jan 1742

Marten Hansen.

Marten Hansen havde i årene 1748 - 51 alene, og i årene 1751 - 54 sammen med Boy Hansen og Matz Hansen, forpagtet Kgl. May. ti- ende anpart i Tislund sogn ^(17 a).

Marten Hansen fik 1747 en bøde på 8 sk., fordi han havde givet Anders Jørgensen (svogeren) en ørefiggen, da denne gik på sin ager og høstede, "hvilket Marten Hansen ikke har kunnet nægte"⁽²²⁾.

I 1758 indberettede "Hegereiter" (skovridder) Teubner, at han natten mellem d. 4. og 5. okt. på den kgl. vildtbane mellem Ørderup og Aabøl marker havde antruffet fire bønderkarle med tre ladte flintebøsser. De to - Peter Christensen og smededrengen Niels Sørensen - havde han fundet i en græstørvshytte ved det opstemmede vand. Bøssen havde han frataget dem. Den tredje Niels Clementsen, ligeledes fra Ørderup, mødte han kort derefter, også han havde en flintebøsse, som blev beslaglagt. Den fjerde, Marten Hansen fra Aabøl lå i en græstørvshytte med ladt flintebøsse.

De to førstnævnte fik bøder på 10 rdl., subsidiert 14 dage ved "kærren" (arbejde ved fæstningsarbejde, som regel enten ved Fredericia eller Rendsborg). Den tredje fik en bøde på 10 rdl. eller en måned ved kærren. Den fjerde, Marten Hansen, ligeledes en bøde på 10 rdl. eller en måned ved kærren.

Smededrengen, Niels Sørensen, fra Ørderup fik bøden ændret ved kgl. resolution af 8. dec. 1759 til 5 rdl. eller 8 dages fængsel på vand og brød, som han afsonede.

Niels Clementsen, Ørderup, og Marten Hansen, Aabøl, fik efter ansøgning ved kgl. allerhøjeste resolution (dat. København d. 27. sept. 1760)⁽²⁵⁾ bøden nedsat til 4 rdl., der blev betalt d. 22. juni 1761.

Marten Hansen var kirkeværge for Tislund sogn.

Børn:

- a. Maria Martensdatter, født ca. 1752.
Hun fik efter faderens død beskikket Peder Andersen i Aabøl som værge. (28)
- b. Clement Martensen, født ca 1760.
Fik Morten Poulsen, Aabøl som værge.
- c. Ingeborg Martensdatter, født 1764, døbt d. 5. juni.
Fik Jesper Andersen, Aabøl, til værge.
- d. Hans Martensen, født 1766, døbt d. 9. nov. Død 8 år

gammel i 1774, begravet d. 11. sept.
Fik Hans Marcusen, Aabøl, til værge.

- e. Maren Martensen, født 1769, døbt d. 26. søndag efter trinitatis.
Fik Hans Andersen, Aabøl, til værge.

4. K i e s t e n H a n s d a t t e r .

Kiesten Hansdatter var født ca. 1712 i Aabøl og døde sst. 1783, begravet d. 12. okt., 71 år gammel.

Hun var gift med Anders Jørgensen, gårdmand i Aabøl. Han døde i 1752⁽¹⁸⁾. Han nævnes 1734 på en gård i Aabøl⁽²⁴⁾.

Ved Anders Jørgensens død beskikkedes Marcus Hansen, Aabøl, som curator for søsteren Kiesten.

1758 fik Peter Hansen Arrild, en indest i Aabøl, en bøde på en skilling, fordi han havde slået Anders Jørgensens søn, Hans, og rykket ham i håret ved teglovnene, samt trukket ham ned på jorden fra saddebænken⁽²³⁾.

Børn:

- a. Hans Andersen, født 1736, døbt 3. søndag efter trinit.
Død som barn.
- b. Hans Jørgen Andersen, født 1740, døbt søndagen Sexagesima.
Han fik ved faderens død beskikket Jens Jacobsen som værge.
- c. Hans Andersen, født ca. 1741. Fik Hans Hansen til værge.
- d. Trine Andersdatter, født 1744, døbt 1. søndag efter trinitatis.
Hun blev 7. nov. 1772 gift med enkemanden Christian Christensen. Der synes ikke at være blevet født børn af ægteparret i Aabøl.
Trine havde Peter Boysen i Aabøl som værge.

e. Jørgen Andersen, født 1747, døbt Dom. Oculi.

Død som barn.

f. Jørgen Andersen, født 1749, døbt søndagen Oculi.

Død i Aabøl 1 1762, begravet d. 17. nov.

Jørgen fik Simon Simonsen i Aabøl som værge.

g. Ingeborg Marie, født ca. 1750. Død i Aabøl i 1767,

begravet d. 7. maj.

5. M a r c u s H a n s e n .

Marcus Hansen blev født i Aabøl i 1720 og døbt allehelgensdag. Handøde sst. i 1789 og begravedes d. 1. søndag efter trinitat., 71 år gammel.

Han var gift med Bodel Pedersdatter, der var født i Over Jerstald d. 30. dec. 1717, døbt d. 2. jann., datter af gårdm. i Over Jerstald Peder Michelsen, der døde i 1741 og begravedes d. 14. maj, 59 år gammel.

Bodel Marcusses døde i Aabøl i 1789 (1788 ?) og blev begravet d. 4. jan. 1789, 71 år gammel.

Den 21. okt. 1759 gav Marcus Hansen for Nr. Rangstrup herredsting "afkald" på sin hustru Bodels vegne til svigermoderen Maren Peders i Over Jerstald og dennes søn Michel Pedersen sst.⁽¹⁹⁾

Den 22. febr. 1746 købte Marcus Hansen på offentlig auktion sal. Jacob Pedersens halvgård i Aabøl⁽²⁰⁾.

Ifølge Fæste- og Brødereregisteret for Nr. Rangstrup herred for 1742 fik Marcus Hansen i Aabøl en bøde på 1 rdl., "formedelst hand egenmæchtig er tilgaaet at forandre Stole Stændelser udi Tislund Kirke".

Børn:

a. Maren Marcusdatter, født 1747 i Aabøl, døbt St. Hansdag.

b. Hans Marcussen, Aabøl. Han fik 22. marts 1772 døbt et barn med navnet Marten Schytt.

6. I n g e b o r g H a n s d a t t e r.

Ingeborg Hansdatter var gift med gårdmand Peder Hansen Winter i Gøtterup. Han var født i Ørderup i 1716 (1715) og døbt 1. jan. 1716, søn af gårdm. Hans Jensen og Ellen.

Peder Hansen Winter døde i Gøtterup i 1783 og begravedes d. 16. febr.

Hans søster, Maren Hansdatter, blev 1730 gift med Oluf Pedersen, søn af Peder Olufsen i Aabøl (se ovenfor).

Under en retssag, der behandledes 18. juli 1744 ved Nr. Rangstrup herreds ting, angående et vandløb, mellem mænd i Ørderup (Chresten Poulsen, Hans Jensen, Niels Bertramsen) og Peder Hansen Winter i Gøtterup, blev visse vidners habilitet draget i tvivl, i den anledning erklæredes:

1. Peder Pedersen, Ørderup, 34 år, er besvogret med Peder Winter.
2. Christen Sørensen, Ørderup, 41 år, er besvogret med Peder Winter, som er hans søstersøn.
3. Wolle (Oluf) Knudsen Pedersen, Ørderup, 30 år, er besvogret med Peder Winter.
4. Det fremgår i øvrigt, at Olluf Knudsen er søskendebarn til Peder Winters hustru, og at
5. Olluf Knudsens hustru er søster til Peder Winter.
6. Christen Sørensen er Peder Hansen Winters fuldkomne søskendebarn.

Bilag.

Undersøgelseskommissionen for Haderslev amt 1708 - 15. (27).

Aabøl.

Hans Olufsen 1/2 Hoff 2 Otting.

Die Gebäude bestehen in:

12 Fach Wohnhaus.

14 Fach Scheune.

Aus Saath an

Rocken 5 T.

Garsten 6 Schip.

Haber 6 Schip.

Buchw. 2 T. 4 Schip.

Heuwindung 15 Fuder, beklagt sich das ihm etwas an der Wischen ermangelt.

Gräsung für 10 Stk. Vieh.

20 Schaafe.

11 Pferde.

Sein Vieh bestehet in 3 Kühe.

7 Stk. jung Vieh.

2 Kälber.

14 Schaafe.

4 Pferde.

Hat Torfmohr so ausgegraben.

Gibt dagegen in Register:

Landgld. und Dienstgeld 6 Rthl. 34 s.

Contribution 10 - 24 -

Magazinkorngld. 1 - 13 -

Restanten:

In sehl. Peter Hansen Zeit 41 Rthl. 22 Sch.

Koefodten Zeit 24 - 15 -

Holzbrüche 2 -

Heyen Zeit 3 - 24 -

Wegen Peter Olufsen, Hans Olufsen 1 Rthl. 34 s.

72 Rthl. 46 s.

Ausschulden keine.

Zehende: Rocken	3 T. 2 Grb.
Garsten	9 -
Haber	7 -
Buchw.	5 Schip.

Noter og henvisninger til "Peder Olufsen i Aabøl og hans efterkommere".

1. Haderslev amts regnskab. 1616/17. Nr. Rangstrup herred. S-film 2611. R. A.
2. Haderslev amts regnskaber 1613/14. S-film 2609. R. A.
3. S-film 2616. R.A.
4. Marcus Stuers Toldregister. Haderslev amts regnskaber 1632/33. S-film 2623. R.A.
5. Haderslev amts regnsk. 1649/50. S-film 2644. R.A.
6. Haderslev amts regsk. 1646/47. S-film 2641. R.A.
7. Haderslev amts regsk. 1662/63. S-film 2671. R.A.
8. Haderslev amts regsk. 1672. Abgang an Land- u. Dienstgeld wegen der im Ambte Haderschleben ausgelegten Officier u. Reuterhöffe. S-film 2680. R.A.
9. Haderslev amts regnsk. 1673/74. Feste- og Brøderegister. S-film 2682. R.A.
10. Haderslev amtsregnsk. 1680/81. S-film 2689. R.A.
11. Haderslev amts regnsk. 1686/87. S-film 2690. R.A.
12. Haderslev amts regnsk. 1695/96. M-film 43.312. R.A.
13. Haderslev amts regnsk. S-film 2685. R.A.
14. Haderslev amts regnsk. 1700/01. Rangstrup herreds Fæste- og Brøderegister. M-film 43.317. R.A.
15. Haderslev amts regnsk. 1732. M-film 43.353. R.A.
16. M-film 43.314. R.A.
17. Haderslev amts regnsk. 1742. Fæste- og Brøderegister for Nr. - Rangstrup herred. M-film 43.366. R.A.
- 17 a. Haderslev amts regnsk. 1748 og 1750. M-film 43.383 og 43.377. R.A.
18. Nr. Rangstrup herreds tingbog 1749 - 64, s. 58, 14. marts 17-52. Vægebeskikkelser. L.A.S.

19. Nr. Rangstrup herreds tingbog. L.A.S.
22. Feste- og Brøderegister for Nr. Rangstrup herred. Haderslev amts regnsk. 1747. M-film 43. 376. R.A.
23. Haderslev amts regnsk. 1759. Fæste og Brøderegister. Nr. Rangstrup herred. R.A.
24. Haderslev amts regnsk. 1734. M-film 43.356. R.A.
25. Haderslev amts regnsk. 1758. Jagtbøder. M-film 43.391 og Haderslev amts regnsk. 1760. M-film 43.992. R.A.
26. Haderslev amts regnsk. 1744. M-film 43.270. R.A.
27. Film. L.A.S.

28. Maria Martensdatter blev d. 3. juli 1773 i Tislund viet til ungtkarl Christian Christiansen fra Vejbøl. Han var født der d. 30. juli 1741 som søn af Christian Christensen og Anna Christians.

Hans faddere var: Peder Hansen, Jørgen Simonsen og Mette Pedersdatter af Abkær.

Christian Christiansen og Maria Martensdtr.'s børn blev døbt med efternavnet Weibyl (Weibøl)), først kun drengene, senere også pigerne.

- a. Anna, dbt. d. 15. jan. 1775.
- b. Bodil, dbt. d. 20. okt. 1770.
- c. Christian Weibøl, dbt. d. 22. nov. 1778.
- d. Anna, dbt. d. 5. nov. 1780.
- e. Anna, dbt. d. 23. marts 1783.
- f. Morten Hansen Weibøl, dbt. 6. nov. 1785.
- g. Margretha, dbt. d. 2. marts 1788.
- h. Jørgen Christian Weibyl, dbt. 28. marts 1790.
- i. Cathrina Weibyl, født d. 4. aug. 1792, død d. 4. dec. 1793.
- j. Christian Weibøl, født d. 24. okt. 1794.
- k. Katrine Weibøl, født i Aabøl d. 10. dec. 1799.

Der var samtidig i Tislund sogn en anden familie, der lod deres børn døbe med tilnavnet Weibøl.

Christian Christiansen, der i Aabøl blev kaldt Christian Weibøl, overtog den afdøde svigerfaders gård i Aabøl.

S L Æ G T E N I G A B Ø L.

I. LAS SMITH. (I - 1728).

Las Smith er frmtl. den først kendte af slægten i Gabøl. Han havde en fæstegård.

Han nævnes 1524 i en jordebog for Tørning amt eller len (Dorninge Leene)⁽¹⁾. (Bilag 1). Han betaler som de andre bønder i Gabøl (bortset fra kirketjeneren under Mariekirken i Haderslev) 3 mrk og 6 s. i årlig "pligt" og 8 s. for "Jacht", formtl. en pengeafløsning for forpligtigelse til at deltage i kongelige eller hertugelige jagter. Kirketjeneren betaler for "kværsæde".

Sammenligner man med en tilsvarende liste fra 1542, ser man, at der på den gård, hvor vi 1524 havde Las Smith, nu har Jürgen Lassen.

Søn:

II. JÜRGEN LASSEN. (I - 864)

Jürgen Lassen nævnes 1542 under "Jarliker upboringe des Huses Hadersleuen an gelthuere de Anno XLII" med de samme afgifter, som der måtte udredes af gården 1524⁽²⁾.

Ligeledes træffer man ham i fortegnelsen over folk, der betalte overskat ("Averschatt") i samme år 1542⁽³⁾.

Søn:

III. LAS JURGENSEN. (I - 432)

Las Jürgensen nævnes 1597 i en jordebog for Haderslev amt (Bilag 2) Den oprindelige helgård er nu delt mellem Else Nisses og Las Jürgensen.

Han nævnes også i jordebogen 1604/05. Han deler nu gård med Seurin Nielsenn. Deres samlede afgifter er:

(pligt) 3 mrk 6s.

1/2 örtug havre.

1 får.

1 høne.

20 æg.

2 svin.

Men allerede i 1580 var alle gårde i Gabøl delte, ifølge en opgørelse i anledning af fordelingen af arven efter hertug Hans d.æ.

i Haderslev⁽⁴⁾. Da havde Las Jürgensen Mis Petersen som "gårdbroder" (jfr. enken Else Nisses, nævnt ovenfor).

Efter et Fæste- og Brøderregister i Haderslev amts regnskab 1597-1598⁽⁵⁾ har Laurentz Jürgensen i Gabøl måttet betale 4 skilling i bøde på grund af gældssag (er blevet "fordelt"). Det samme var tilfældet med Iffuer Iffuersen og Mergreth Nisses.

Las Jürgensen er fntl. død ca. 1609, da sønnen Tiellef Lassen fæster faderens gård.

IV. TIELLEF LASSEN. (I - 216).

I følge Haderslev amts regnskab 1609/10⁽⁶⁾ havde Tiellef Lassen fæstet faderens gård i Gabøl: "Tiellof Lassen haffuer fæst sin faders Las Jørgensens 1 gaard, kan saa dertill V ørtig horn och faa XV Les Hoe, Aftinget Feste XII Daller".

I krigen 1627 - 29 (Wallensteinkrigen) har også Gabøl lidt skade. Afgifterne nedsættes efter krigen ifølge jordebogen for Haderslev amt 1629⁽⁷⁾, således fik Sørren Nissen og Tiellef Lassen "fred" for en trediedel "Dienstgeld". (Bilag 3).

Efter oldenregistret for 1630/31⁽⁸⁾ havde Tiellef Lassen i Gabøl 2 svin på olden i 1630, hvorfor han betalte 2 mrk. I 1641 havde han 1 svin på olden og betalte 1 mrk.⁽⁹⁾

Tiellef (Thiellof) Lassen var som de andre bønder i Gabøl under Haderslev amt "tjener" under Vojens ladegård. I årlig "fripenge" (hoveriafløsning) betalte han 10 1/2 daler ifølge amtsregnskaberne 1633/34⁽¹⁰⁾. Lidt var der dog tilbage af den gamle hovtjeneste, således skulle hver gård i Gabøl bjærge et læs he ved Styding dam, ligesom der skulle sættes gærder ved Tørning, Vojens ladegård og Styding dam.

Thielle Lassen er fntl. død i krigstiden 1658 - 60.

Børn:

1. M a r c o r T i e l l e s e n. v. V.

2. L a s T i e l l e s e n (T i e l l o f s e n).

Las Tiellesen fæstede 6. dec. 1665 sal. Marten Hansens øde fjerdepartgård i Gabøl og fik 4 års "frihed" (for afgifter).

1670 fæstede Lass Tiellufsen yderligere en del af sal. Marten

Hansens afbrændte gård i Gabøl, således at han nu har fået samlet hele halvgården. Han betalte 1 1/2 rdl. i indfæstning⁽¹²⁾. Han er frmtl. identisk med den Lauritz Tiellesen fra Gabøl, der er vidne ved Gram herreds ting d. 5. okt. 1695. Han opgiver da sin alder til 77 år, og er altså født ca. 1618⁽¹¹⁾. I 1702 fæstede Ebb Jacobsen Las Tiellesens i armod fradøde halvgård og betalte 2 rdl. 24 s. i indfæstning⁽¹³⁾.

3. (muligvis) J e n s T i e l l e s e n .

Jens Tiellesen antog 1663 Anders Nissens gård i Gabøl. D. 12. maj 1666 fæster han sal. Lauritz Moritzens fjerdepartgård i Kolsnap og får 4 års "frihed". Gården har altså været øde⁽¹¹⁾.

V. MARCOR (MARQUARD, MARCUS) TIELLESEN. (I - 108)

Gabøl synes at være sluppet heldigt igennem Torstenson-krigen, idet der ikke er sket nedsættelser af afgifter for Gabøls vedkommende efter krigen 1643 - 45.

Marquard Thiellofsen i Gabøl nævnes første gang d. 11. sept. 1648, da han i Neder Jerstald told får fortoldet 5 får og betaler 1 sk. Han er sammen med en del andre mænd fra Gabøl: Per Eskesen, Marten Jørgensen, Jørgen Lassen, Thames knutzen og Hans Thomsen⁽¹⁴⁾.

Den 10. aug. 1655 får MarqurTiellesøn fra Gabøl fortoldet 2 køer og betaler 1 sk.⁽¹⁵⁾. Han er denne gang sammen med Jørgen Mortensen, Jep Mortensen og Thomas Knutzen.

Ifølge oldenregnskabet for 1653 over Haderslev Lehn betaler Markor Tiellofsen i Gabøl 1 mrk.

Gabøl var en af de byer, der blev hårdest ramt af svenskekrigen 1657 - 60 og "pollaktiden". Ifølge overleveringen skal bønderne i Gabøl under anførsel af Gramfogeden (Gram gods havde gårde i Gabøl) have taget kampen op med svenskerne. Alle mænd i Gabøl skal være blevet dræbt. Så galt er det nu ikke gået. Nogle af de mænd, hvis navne man møder efter krigen i byen, synes også at have været der før krigen. Dette synes således at gælde Marcor Tiellesen og hans sønner. Men flertallet af gårdene var øde. Af de 13 gårde, der nævnes i amsregnskabet for 166/67⁽¹⁶⁾ (Bilag 5) er de 9 øde og resten har "friseddel" (skattefrihed).

1688/89 er stadigvæk 12 gårde øde, to af disse har været besat efter krigen, men er "udi største armod forladt", henholdsvis i 1684

og 1683, en er øde efter 1675, da den var ryttergård.

Efter Haderslev amts jordebog 1662/63 er der ikke indkommet penge fra Gabøl⁽¹⁶⁾.

Markor Tiellesen synes at være en af dem, der først er kommet til kræfter. I 1663 er han den eneste i Gabøl, der betaler "fripenge" til Vojens ladegård, dog nedsat til 1 1/2 daler.

Efter amtsregnskaberne 1664/65 er han sammen med sin "gårdbroder", Christen Hansen, og Anders Nissen de eneste, der erlægges afgift til amtet⁽¹⁷⁾.

Fra de gårde, der ikke var brændt under krigen, men nu stod øde, forsvandt efterhånden en del af det, der var tilbage.

I 1667 fik alle mænd i Gabøl en bøde på 4 rdl., fordi de havde borttaget tømmer fra øde gårde. Anders Mombsen havde solgt en lade til Anders Sussvind i Gestrup, den blev "bortført ved Nattetide". Han måtte betale 2 rdl.

Også folk i Skibelund og Brundlund får bøder for at have fjernet materiale fra de øde gårde⁽¹⁹⁾.

1. juli 1671 nævnes Markor Tiellesen i Gram herreds tingbog⁽¹⁸⁾ sammen med Christen Hansen som debitor, da herredsfoged Jep Andersens bo gøres op. De skylder for "10 schip are saed (frmtl. havre) - til halff 2 mrk 8. s."

Fra 1672 foreligger en udførlig jordebog for Haderslev amt, hvor også Markor Tiellesen er nævnt. I øvrigt også Tielle Marcorsen. (Bilag 7)

D. 2. aug. 1678 fortæller Marcus Tillofsen, Gabel, 4 stude for 2 sk. ved Toftlund told⁽²⁰⁾.

Den 6. sept. 1679 var samtlige Gabøls lodsejere indstævnet til tinget angående Laus Wraas hus der.

Gram herreds tingbog, d. 6. sept. 1679. (L.A.S.):

Samtlige Gabel Lodsejere stævnet for tinge af ridefogeden angående Laus Wraas Huus ibd.

"Først er fremkommet Marquard Tiellesen i Gabel oc aff Herredsfogden vorden bleffuen tilspurt, om hand icke er bevist, noget om dette Laus Wraas øde staaende huus, om hand eller nogen aff sine folck har befattet sig eller bemægtiget sig noget deraff elle Seet oc hørt folck tale om nogen anden som samme gierning haffue giort. Huor paa forn. Marquard Tiellesen Svarede oc ved sin höieste Eed Sorr oc fralagde huerken hand eller nogen aff Sine Huusgesinde haffue vered i Raad oc Gierning med, ej heller Seet eller

hört huem samme Gierning skall haffue giort."

De andre - Laus Tiellesen, Holden Tommesen, Christen Hansen, Niels Söffrensen, Ib Tommesen, Tielle Marquardsen, Jens Jebsen - vidste ikke mere end Marquard Tiellesen.

Mens gårdene i Gabøl stod øde, blev deres agre for en stor del forpagtet af de tiloversblevne bønder. Endnu i 1700 - årene var der øde gårde i Gabøl.

1676 fik Marcor Tiellesen som helligdagsfoged for dette år en bøde på 8 sk. for ikke rettidig at have angivet til "Kongl. May. brøder"⁽²³⁾.

Marcor Tiellesen har giftet sig igen på sine gamle dage (1676). I bøderegisteret for 1677 hedder det, at Marcus Tiellesen har "besouit sin quinde før Bryllupet forleden år" og skal betale 9 daler⁽²³⁾.

I restanceregisteret hedder det kort og godt: "Marcus Tiellesen beschlaffen ein Weibsbild".

Marcor Tiellesen er formtl. død 1685, da sønnen Tielle fæster faderens gård⁽²⁶⁾.

Børn:

1. T i e l l e M a r k o r s e n .

Tielle Markorsen fæstede i følge Fæste- og Brøderegister for Gram herred 1686/87⁽²⁶⁾ sin faders, Marquard Tiellesens, 1/2 gård, "som sin broder Matz Marquardsen tilforn festet". Indfæstning 4 rdl.

I 1666 fæstede han Jess Simmensens 1/4 ødegård og betalte 1 rdl. i indfæstning. Han fik "friseddel" for 4 år, dog skulle han betale en trediedel af fripengene til Vojens ladegård⁽²¹⁾.

1719 fæstede Peter Nissen af Laigaard afdøde Tielle Marquardsens kvartgård og betalte 1 rdl. i indfæstning⁽²²⁾.

2. M a r t e n M a r c o r s e n (I - 54) v. VI.

3. M a t z M a r c o r s e n .

Matz Marcorsen fæstede først (1672) Jess Simmensens 1/4 ødegård i Gabel, "ganske uden Bygninger". Den tilsvarende 1/4 gård

blev 1666 fæstet af broderen Tielle. Senere giftede han sig ind på en gård i Bæk, Nustrup sogn. D. 12. aug. 1693 optræder han på Gram herredsting på sin konefaders, Lauritz Hansens vegne.

Matz Marcorsen var sognefoged. I 1698 havde han anholdt en tyv og ladet ham løbe igen uden at melde det til øvrigheden. Derfor måtte han betale 2 daler i bøde⁽²⁴⁾. Da sagen behandlede ved Gram herredsting d. 25. juni 1698, mødte Marten Markorsen for sin broder Mads, der var taget til "Apenraader" marked.

D. 17. sept. 1708 blev der af amtet sluttet "conditioner" med sognefoged Mads Maquardsen angående Peder Hansen Holms hidtil udlejede totrediepart gaard i Bæk i Nustrup sogn⁽²⁵⁾.

VI. MARTEN MARKORSEN (I - 54).

I Fæste- og Brødereregistret for Gram herred 1671 anføres for Gabøls vedkommende, at Marten Marquardsen skal fæste sin faders, Marquard Tiellesens, halve gård og betale 4 rdl. i indfæstning⁽²⁸⁾.

I amtsregnskabet for 1686/87⁽²⁸⁾ hedder det i Fæste- og brøderistret for Gram herred 1685:

"Marten Marten Marquardsen skal fæste 1/4 partgård, som er magen til den anden 1/4 part, han besidder, og som hans broder Tiele tilforn festet. Indfæstning 2 rdl."

Endvidere: "Tiele Marquardsen skal fæste sin faders Marquard Tiellesens 1/2 gård, som sin broder Matz Marquardsen tilforn festet". Indfæstning 4 rdl.

I 1688 havde Marten Marquardsen tillige en del jord i forpagtning fra de endnu øde gårde i Gabøl (der var stadigvæk 10 øde gårde i byen). Således havde han den tidligere Hans Thomsen tilhørende halvgård og betalte årlig for ajer og eng 2 rdl. 6 sk., Kristen Jepsen havde en mindre del af den, han betalte 6 sk.

Sammen med broderen Tielle havde han ligeledes den tidligere Ebbe Thomsen tilhørende halvgård. Også her havde Marten Markorsen det meste af jorden. Han betalte årlig 1. rdl. 2 s., medens Tielle betalte 8 sk.

Marten Markorsen synes at have været en driftig mand. Efter de opgørelser over "Kgl. May. anpart" af tienden i Tørning len, der er bilagt amtsregnskaberne, har han langt den største avl i byen gennem en årrække.

Han kunne - i modsætning til de andre bønder i byen - skrive, og havde en smuk håndskrift. Dette fremgår af et bilag i Haderslev amtsregnskab for 1680/81 angående vurdering af det korn, som Niels Sørensen havde efterladt, da han "fraløb" sin gård, dat. 14. aug. 1684. De fem andre vurderingsmænd underskriver med forbogstaver. Marten Markorsen har så tilføjet deres fulde navne⁽³⁰⁾. (Bilag 7.)

D. 7. aug. 1689 får Marten Marcusen, Gabøl, fortoldet 5 "nød" i Toftlund told og betaler 2 1/2 sk.

Samtidig får Tielle Marcusen fortoldet 2 "nød", - 1 sk. De er på vej til Tønder marked⁽³¹⁾.

D. 24. maj 1690 optræder Marten Marcorsen som vidne ved Gram herreds ting angående en strid om markskel mellem Gabøl, Uldal og Skrydstrup. Han oplyser, at hans salige fader berettede, at Gabøl og Uldal mark grænsede til samme mose. I sin ungdomstid slog han lyng på mosen. Ifølge et gammelt brev, som i forleden poliaktid blev borte, stod, at den sten, som står der, var skel mellem Hjartbro, Gabøl og Uldal. Endvidere havde hans salige fader fortalt, at sal. Lauritz Jessen i Uldal havde gravet klyn på den stridige mose, og nogle fra Gabøl havde hjulpet ham med at køre tørvene til Haderslev.

"Johan Johannsen Degn på samptlige Skrydstrup Mænds vegne stod til vedermaalsting oc begierte herefter en copi".

I 1697 var der gjort anmeldelse til amtet om, at kreaturerne i Gabøl var befængt med skurv og skab og ganske usunde, en del var bortdøde. Det bestemtes, at alle kreaturer i byen skulle synes, og der blev udnævnt en række synsmænd. Niss Nielsen i Lert synede Marten Marquardsens dyr, "war intet at See derpaa andet end det kunde vere sunt oc gott"⁽⁴⁰⁾.

Marten Marcorsen nævnes sidste gang i tingbogen d. 7. maj 1698⁽³³⁾. Marten Marcorsen var gift med Anna Martens (I - 55). Den 5. juli 1738 er hun vidne ved Gram herreds ting i en sag om et skeldige mellem Nustrup og Kolsnap marker. Hun opgiver her sin alder til 84 år, hun var altså født ca. 1654.

Efter ægtemanden Marten Marcorsens død fæstede Anna Martens gården.

Hun nævnes således i amtsregnskaberne for 1701/02. Hun får da 6 mrk. 3 sk. og 9 p. i godtgørelse for indkvartering i 1701⁽³²⁾.

Børn:

1. M a r e n M a r t e n s d a t t e r (I -27).
Maren Martensdatter fødtes ca. 1671 i Gabøl og døde i Aabøl i 1769 og begravedes d. 29. jan.
Hun var gift med Hans Wollesen (I - 26), gårdm. i Aabøl.
I øvrigt se afsnittet: "Peder Olufsen i Aabøl og hans efterkom-
mere".

2. A n n a M a r t e n s d a t t e r .
Anna Martensdatter var gift med Niels Hansen i Kolsnap. Hun nævnes under arvestriden med broderen Jørgen Martensen i 1713. (v.i.)

3. J ø r g e n M a r t e n s e n .
Jørgen Martensen fæstede i 1710 sin salige faders halvgård og samtidig Jørgen Jensens eller Johan Rasmussens toftogods og betalte 3 rdl. i indfæstning.
Da han som vidne d. 11. juli 1710 optræder på Gram herreds ting, opgiver han sin alder til 32 år, han er altså født ca. 1684.
Fra overgangenstiden mellem moderen Anne Martens og Jørgen Martensen foreligger en udførlig beskrivelse af gården. (Bilag 8)
Efter skiftet efter faderen Marten Martensen opstod der strid mellem Jørgen Martensen og hans søskende. Sagen behandledes for Gram herreds ting d. 18. marts 1713. Her optrådte Niels Hansen i Kolsnap på sin hustrus, Anne Martensdatters, vegne. Hun havde af sin oldemoder (bedstemoder), da hun var en lille pige fået et lam, som oldemoderen "holdt hende tilgode", indtil hun havde penge til et "bitræ". Hun bad så sin fader, Marten Marcorsen, om at købe hende en bistade. Han svarede, at hun kunne få det ene af de to, han selv havde, og som skulle blive på gården, så længe han levede. Faderen gav hende med mellemrum penge, "når der var optog", men efter at Jørgen Martensen var blevet husbond på gården, havde hun ikke fået noget. Endvidere

fordrede Niels Hansen 100 mrk, som den salige mand havde befalet på sit dødsleje, at Anne skulle have. Dette havde moderen, Anne Martens, også angivet overfor herredsfogeden. Der var aldrig blevet betalt rente af disse penge.

Hans Wollesen, Aabøl, gift med Marten Marcorsens datter, Maren, besværede sig over, at han ikke kunne få, det der tilkom ham af arven. Han tilbød at overtage Jørgen Martensens gård efter vurdering. Herredsfogeden fastslog dog, at det kunne der ikke blive tale om. Jørgen Martensen "findes suffisandt" at forestå gården. (Hilag 9).

Striden mellem Jørgen Martensen og Niels Hansen synes at være fortsat. D. 9. dec. 1713 blev der ved Gram herreds ting sluttet et forlig mellem parterne. Det hedder i tingbogen, at Niels Hansen har "talt Jørgen Martensen noget fornær", men nu er de blevet "vel og venlig" forligt. De to parter erklærede, at de ikke vidste at påsige hverandre end "hvad christelig og ærlig kan være". De er enige om at dele omkostningerne ved processen, men hvis der falder bøde i sagen, skal Niels Hansen betale den.

Jørgen Martensen var sognefoged. Han har frmtl. efterfulgt farbroderen Mads Martensen i Bæk. Han nævnes første gang som sognefoged i 1718⁽³⁴⁾.

Ved ansættelse til krigs- og formueskat 1720⁽³⁵⁾ oplyses det, at han har lidt store tab på sine heste, han betegnes som "arm", men sættes dog til lrdl. 24 sk. i skat.

1732 får han 2 års "frihed" for landgilde, fordi hans gård er brændt, der skal udvises træ til ham til genopbygning af den afbrændte gård⁽³⁶⁾.

I 1736 har han haft slagsmål med Hans Nissen Skøtt. De skal begge give 4 sk. i bøde⁽³⁷⁾.

I 1745 forpagtede han kongetienden for Nustrup sogn for 3 år og betalte 43 rdl. herfor⁽³⁸⁾.

1735 fik Jørgen Martensen en bøde for "uhørsomhed", han havde ikke villet parere ridefogedens ordre⁽³⁹⁾.

Jørgen Martensen var gift med Marie, der var enke efter Eschel Bogø. Fra sit tidligere ægteskab havde hun sønnen "Seigneur" Frantz Eschelsen Bogø, "Heidrider" i Løgumkloster. Den 23. maj 1739 blev der ved Gram herreds ting sluttet et forlig mellem Jørgen Martensen og stiftsønnen.

Jørgen Martensen er død ca 1750, da Andreas Sørensen nævnes på gården. (Jürgen Martensen itzo Andreas Sørensen⁽⁴¹⁾).

Bilag 1.

Gabell 1524.

Det nageschreue ne is de Jarliche plicht vnnd gelthur tho Dorninge vann Jar XXIII, welcher ick philliippus erstemann upgeborth vnnd entfangen hebbe In redem gelde.

Jurgen negelss. III mk VI s.
Jacht VIII s.

Soren ienss.
(Afgifter som ovenfor)

Jesper Matss.
(Samme afgifter)

Las Smith
(Samme afgifter)

Clement estgelss.
(Samme afgifter)

Swend perss.
(Samme afgifter)

Oleff matss.
(Samme afgifter)

Jep matss. II s. querst.
Jep matss Karkentiener VIII s.

Gabel 1542.

Jarliker upboringe des Huses Hadersleuen An gelthuere de Anno XLII.
(Samme afgifter som i 1524).

Nels Jurgensen

Jep trogelsen und Moritz Symennsenn.

Jesper matss.

Jurgen Lassen.

Laurens clementsenn.

Swen Petersen.

Thomas oleffsenn.

Jep Matzen querst II s.
Jep Matss. kd. VIII s.

Bilag 2.

Jordebog 1597. Haderslev amt. S-film 2650. R.A.

Hans unde Seuren Jürgensen.

Jes Moritzen.

Hans Marquardsen.

Else Nisses.

Las Jürgensen.

III mr. VI s.
I örtich Hauer.
I Schap.
I Hoen.
XX eier.
II swine.

Niels Hansen.

Jens Jepsen.

Moritz Nissen.

Erich Jürgensen.

Matz Jörgensen.

Peter Jürgensen.

Holden Thomasen.

Matz Petersen.

Jes Jepsen,

Jeb und Jürgen Martensen.

Peter Jepsen

Peter Thomasen.

Verbittelslüde in Gaböll:

Matz Jespersen.
Asmus Jürgensen.
Matz Tomasen.
Jeng Anderses.
Matz Pedersen.
Maren Hanses.

Bilag 3.

Gårde i Gabøl 1629. Haderslev amts Jordebog 1629. R.A.

Sören Nessenn.
Sören Jörgensen.

Jep Moritzen.
Hans Markussen.

Søren Nissen.
Tiellef Lassen.

Jens Jepsen
Niels Hansen.

Matz Jörgensen.
Jorgen Petersen.

Jes Jepsen.
Jep und Jørgen Martensen
Peter Jensen

Hans Petersen.
Thomas Petersen

Verb(ittels): Johan Rasmussen.
Matz Petersen.
Marina Hansis.
Jorgen Madzen.

Bilag 4.

Øde gårde i Gabøl.

Haderslev amts regnskaber 1666 - 67. S-film 2674. R.A.

øde	{	Nielss Hansen 1 grd.	12 Rdl.	
		Søffren Nielsen 1 grd.	6 -	
		Nis Madsen 1 grd.	6 -	
		Hans Holdensen 1 grd.	6 -	
		Jørgen Persen 1 grd.	10 1/2 -	
fry Zedel	{	Hans Ørdrup 1/4 p.	3 Rdl.	3 ort.
		Holden Thombsen 1/4 p.	3 -	3 -
øde		Mads Jensen 1/4 p.	3 -	3 -
fry Zedel	{	Tielluf Markusen 1/4 p.	3 -	1 ort.
		Lass Tiellufsen 1/4 p.	3 -	1 -
øde	{	Jens Pedersen 1/4 p.	3 -	1 -
		Hans Pedersen 1/4 p.	3 -	1 -
Tofftmend øde Jess Søffrensen.			1 1/2 ort.	

Desuden hørte på denne tid 4 halvgårde i Gabøl under Gram gods. I den "Information", som grev Schack lod udarbejde i anledning af overtagelsen af Gram (1663) hedder det om Gabøl:

" Nacher Gram haben gelegen 4 halbe Höeffe, so auch gantz ruiniert, etwas Zimmer lieget noch auff der Stellen, etliche Fächer stehen auch noch, aber es henget nurt das es jeder Stunde will herunterfallen". (Caroline Emilia Andersen: Grams Historie, København 1926, s. 449)

Bilag 5.

Øde gårde i Gabøl 1688.

Haderslev amts regnskaber 1688/89^I. S-film 2694. R.A.

Jørgen Nielsen 2/5 grd. 41/96 Pl(ov). øde siden Ao 58.

Niels Sørensen 1/4 grd. 19/64 Pl. udi største armod forladt
Ao 84.

Jørgen Petersen 1 grd. 1 pl. øde siden Ao 58.
Jørgen Matzen

Lass Wraa 1 grd. 1 pl. øde siden Ao 58.
Lass Schmidt

Peter Eschesen 1/4 grd 5/16 pl. øde siden Ao 58.

Jens Matzen eller
Hans Ørdrup 1/4 grd 5/16 pl. øde mens den var Ryttergrd.
Ao 75.

Jep Thomsen 1/2 grd. 19/32 pl. øde siden Ao 83 og i stor
Armod forladt.

Thomas Petersen 1/2 grd. 35/64 ol. øde siden Ao 58.

Bilag 6: s. 94.

Bilag 7.

Haderslev amts regnskaber 1680/81. S-film 2689. R.A.

Eftersom vi unterschreuffne 6 Mand aff Gabell er for ordnet at skul-
le siune och See det Rug som fanttest till den 1/4 gor som Niels
Sørensen var fralöben och det i Traue att skulle vordere, de Traue
der icke mere end 7 Traue, 5 Traue Mönt Rug, huer Traue vurderet
til 1 1/2 schip. Noch 2 Traue anden Kierve huer Trau fuld med Ra-
full och anden vkrud, at det skulle vere i de allerhöyeste vurderet.
Det vinde vi med Egne hender. Actum Gabell D. 14. August 1684.
Marten Marguarsen.

(fortsat fra s. 90)

A. N. Anders Nielsen (Navne tilføjet af Marten Marguar-
 H. Hans Jensen. sen).
 K. B. Kresten Hansen.
 L. T. Lass Tiellesen.
 H. Holden Tamsen.

Bilag 8.

Marten Markorsen (I - 54). (Jørgen Martensen).

Undersøgelseskommissionen for Haderslev amt 1706 - 15. (Film L.A.S)

1. Niels Jensen Schütte 1/2 Hoff 2 1/2 Otting, 17/32 Pflug.
2. Erich Erichsen an statt Peder Jensen 1/4 Hoff 1 1/4 Otting
17/64 Pflug.
3. Jürgen Martensen an statt Marten Markorsens Wittve 1/2 Hoff
3 Otting 19/32 Pflug.

Die Gebäude bestehen in 16 Fach Wohnhaus
27 Fach Scheune
3 Fach Torfhaus

Aus Saath in Rocken 6 T.
Garsten 1 T.
Haber 2 T. 2 Schip
Buchw. 3 T. 4 Schip

Heuwindung 12 Fuder.

Gräsung zu 15 Stk Vieh

Hat gegenwerig 4 Kühe
7 Stk Jung Vieh
3 Kälber
15 Schaafe
6 Pferde.

Torf Mohr zum Notturff

Gibt dagegen im Register:

Landgld. u. Dstgl.	9 Rthl.	17 s.
Contribution	12 -	
Magazin Korngld.		
Kuhgl. an Nustrup Kirche		1 s. 6 p.

Restanten:

Zur sehl. Pet. Hansen Zeit	19 Rthl.	15 s. 6 p.
noch wegen Tielef Martensen	19 -	15 - 6 -
Mads Markorsen	4 -	33 - 6 -
Koefodten Zeit	11 -	25 -
Heyen Zeit		

52 Rthl. 22 s.

Abgehandelt zu $3\frac{1}{3}$ in 3 terminen, als auf Michaelis 1709
 $13\frac{1}{3}$ Rthl. Auff Ostern 1710 10 Rthl. und dann auf Michaelis
 10 Rthl. zu bezahlen.

Zehende: Rocken 4 Tr. 8 g.
 Garsten 1 -
 Haber 1 -
 Buchw. 4 -

Hoffdienst und sonsten für $\frac{1}{2}$ Hoff.

4. Jep Thomasen oder Hans Jepsen - $\frac{1}{2}$ Hoff 3 Otting $\frac{1}{2}$ Pfl.
5. Peter Christensen $\frac{1}{2}$ Hoff 2 Otting $\frac{1}{2}$ Pfl.
6. Tiellef Markorsen $\frac{1}{2}$ Hoff 2 Otting $\frac{1}{2}$ Pfl.
7. Anders Jacobsen $\frac{3}{5}$ Hoff 3 Otting $\frac{51}{80}$ Pfl.
8. Lauritz Lauritzen $\frac{3}{5}$ Hoff 2 Otting $\frac{17}{40}$ Pfl.
9. Jürgen Nielsen wüster Hoff 2 Otting $\frac{87}{40}$ Pfl. hat kaum
Gebäude.
10. Hans Jensen oder Hans Stephansen $\frac{3}{5}$ Hoff $\frac{3}{5}$ Hoff $\frac{51}{80}$ Pfl.
Hans Stephansen hat annoch nicht gefestet.
11. Chresten Nielsen $\frac{1}{2}$ Hoff 2 Otting $\frac{1}{2}$ Pfl.
Ao 1698 für 2 Rthl. gefestet.

12. Las Petersen Hörlöck 1/2 Hoff 2 Otting 1/2 Pfl.
und ein Landbohl.
13. Christen Rasmussen an Statt Anders Nissen 3/4 Hoff 3 3/4 Otting 51/64 Pfl. und ein Landbohl hat nicht gefestet.
14. Peter Christensen 1/4 Hoff 1 1/4 Otting 87/64 Pfl.
15. Niels Matzen 1/4 Hoff 2 1/4 Otting 5/16 Pfl.

Bilag 9.

Gram herreds Tingbog 1713 - 17. L.A.S

Løffuerdagen den 18. Martii 1713.

Niels Hansen i Kolsnap haffuer paa sin Huustrues wegne at fordre og krefue Nembl. at Sal. Mads Markorsen i Beck haffuer giffuet sin hustrue Anna Martensdatter da hun vor lieden Pieve Et Lam huilket lam hendes olle Moder haffuer holdt hinde til gode, saa længe til hun haffde Penge til Et bietræ, huorpaa hun spurte Sal. Marten Markorsen i Gabøl som hindis fader, om hand wille kiøbe hinde Et bietræ, huorpaa hand suarde, at hand haffde self 2 bie-Træer at hun deraff skulle haffue det Ene derfor, som skulle staa till halff-gaarden, huorpaa hun indtet (kunne) klage Saa længe hand lefde, thi han haffde gifuet hinder altid noger Penger naar der blef optog. Mens Siden. Jørg. Martensen bleff hosbond i gaarden, har hun indtet Nødt, icke helle Nog opschytt er giordt. Nog fordrer Niels Hansen 100 m., som Anna Martens siest har angiffuet for herr Herritsf. som dend sal. Mand paa hans dødstied har befahlet, at hans Huustrue skulle Nyde, huorover hand Endnu forbliffuer sa frembt hand kand Nyde hans tilbørlige Rente deraff.

Hans Wollesen i Aabøl som Er Medarving udi Sal. Marten Markorsens Sterbo i Gabøll, saalænge at dersom hand icke kunde nyde huis hanem vaartilsagt, saa erbyder hand sig gaarden at paatage Efter vaardering.

Huad Hans Wollesens prætion angaar, at han vill antage Marten

Markorsens gaard, bliffuer alldelis intet Antag saasom Jørgen Martensen findes suffisandt med dend samme at forestaa, ellers huis det andet angaar skeer hand well sin Rett, saa wit hannem efter holdene woerdering kand till Komme. Jørgen Martensen i Gabøl suarde hertil at forbemeldte 2de Medarff. har faaet mehr End de kunde tilkomme og begierer at Niels Hansen beviese huis hand har ladt Indføre.

Løffuerdagen den 9. Dec. 1713.

Eftersom Jørgen Martensen i Gabøll og Niels Hansen i Kolsnap er geraadet udj noge Stridighed, idet Niels Hansen har Taldt Jørgen Martensen Noget fornær, daa er de derom saaledis vell og venlig forligt, at Niels Hansen erklæret sig at hand Jørgen Martensen eller de sine gandske intet visste at paasige, End huis Christelig og Erligt kand være, og formidelst de icke skulle geraade i process till sammen, daa vill Jørgen Martensen betale 1/2 omkostning til Øffrighed, Mens om noge Brøde heraf kunde falde, skal Niels Hansen self schvare, disligeste erklærer Jørgen Martensen sig at hand Niels Hansen og de sine ey andet viste at paa siege End huis Arligt kand være, huorpaa die gaff huer ander die- ris hænder her for Rette.

Jørgen Martensen forl. Et Tingsvinde.

Bilag 6.

Marcor Tiellesen - Tielle Marcorsen (I 108/216).

Gram Harde Erdbuch 1672 Haderslev amts regnskaber. R.A.
(Også omfattende de øde gårde).

1 Hoff V. Holden Thomsen 1/2 Reuter.
 Peter Petersen 1/4
 Niels Sørensen 1/4

1 Hoff V. Jess Simensen 1/4
 Tielle Marcorsen 1/4
 Jep Thomsen 1/4

4 mk 6s. - 6 mk 9 s.
 1/2 Ortig Haber
 1 Schaf
 1 Huen
 20 Eyer
 2 Schweine
 Dienstgeld 13 Rthl.
 Ferner Abøll Løcke
 5 1/2 s. - 8 s.

1 Hoff Veste	Christen Hansen 1/2 Marcor Tiellefsen 1/2 3 mk 6 s. - 5 mk 1 s. 1/2 Ortig Haber 1 Schaf 1 Huen 20 Eyer 2 Schweine Dienstgeld 10 1/2 Rthl. wegen Abøll Løcke 3 s. 4 p. - 5 s.
1 Hoff V.	Anders Mumbsen 3/5 Lauritz Lauritzen Schmit 2/3
1 Hoff V.	Jürgen Nielsen 2/5 Hans Jensen 3/5
1 Hoff V.	Jürgen Petersen Jürgen Matzen
1 Hoff V.	Anders Nissen 1/2 Christen Hansen 1/4 Anders Nissen 1/4
1 Hoff V.	Hans Andersen Jes Matzen } 1/2 Reuter Hans Ørderup)

1 Hoff V. Hans Thomasen 1/2
 Lass Tiellesfen 1/2

Kirchendiener Peter Hansen
 Søren Jürgensen

1 Toftd. V. Johan Rasmussen

Landbohl oder Verb.

V. Anders Nissen

V. Jens Tiellesfen.

v. Jürgen Matzen

Noter og henvisninger til "Slægten i Gabøl".

1. S-film 1144 . R.A.
2. S-film 1146. R.A.
3. S-film 1145. R.A.
4. Haderslev Amts Register 1580. Fotokopi. L.A.S.
5. S-film 2600. R.A.
6. S-film 2606. R.A.
7. S-film 2662. R.A.
8. S-film 2620. R.A.
9. S-film 2637. R.A.
10. S-film 2624. R.A.
11. S-film 2676. R.A.
12. Haderslev amts regnsk. 1670/71. S-film 2678. R.A.
13. - - - - - - - - 1704. M-film 43. 321. R.A.
14. - - - - - - - - 1648/49. S-film 2643. R.A.
15. S-film 2674. R.A.
16. S-film 2670. R.A.
17. S-film 2670. R.A.
18. Gram herreds tingbog 1670 - 72, s. 58. Retsbetjent nr. 377.
L.A.S.
19. Haderslev amts regnsk. 1667/68. S-film 2675. R.A.
20. - - - - - - - - 1678/79. S-film 2686. R. A.
21. S-film 2673. R.A.
22. Haderslev amts regnsk. 1665/66. S-film 2673. R.A.
23. - - - - - - - - -1677/78. S-film 2688. R.A.
24. - - - - - - - - -1700/01. M-film 43.317. R.A.
25. - - - - - - - - -1718/19. S-film 2705. R.A.
26. - - - - - - - - -1686/87. S-film 2690. R.A.
27. - - - - - - - - 1671/72. S-film 2680. R.A.
28. S-film 2690. R.A.
29. Haderslev amts regnsk. 1688/89^I. S-film 2693. R.A.
30. - - - - - - - - -1680/81. S-film 2689. R.A.
31. - - - - - - - - -1689/90. S-film 2694. R.A.
33. Gram herreds tingbog. Retsbetjent. L.A.S
34. Gram og Nybøl Godsarkiv. Sager vedr. Nybøl, nr. 90. L.A.S.
35. Haderslev amts regnsk. 1720. M-film 43. 336. R.A.

36. Haderslev amts regnskaber 1722. M-film 43.338. R.A.
37. - - - - -1736. M-film 43.362. R.A.
38. - - - - -1745. M-film 43.372. R.A.
39. - - - - -1735. M-film 23.357. R.A.
40. Gram herreds tingbog 1696 - 1700. Retsbetjent nr. 384. L.A.S.
41. Haderslev amts regnskab. 1750. M-film 43.381. R.A.

S M E D - S L Æ G T E N I A A B Ø L.

I. SIMON JEBSEN (JACOBSEN) (I - 56) ?

Den først kendte af denne slægt er muligvis den Simon Jepsen, der fæster en gård i Aabøl efter krigstiden 1658 - 60 ifølge Haderslev amtsregnskab 1664/65 ⁽¹⁾ og betaler 2 rdl. i indfæstning. En anden mulighed er den Anne Simmens, der ifølge amtsregskaberne fra 1666/67 ⁽²⁾ har fæstet Hans Christensens øde halvgård og efter ridefoged Hans Outzens indstilling har fået 4 års "frihed". Medens der ikke er givet nogen oplysning om, hvornår Simon Jepsen mere præcist har fæstet, er Anne Simens fæste dateret til Philippi-Jacobi (1. maj) 1663.

Anne Simmens gård bliver 1679 fæstet af Peder Jørgensen med en indfæstning på 1 rdl. ⁽³⁾. Samme år får Jørgen Pedersen en bøde på 9 rdl., fordi han har besøvet Maren Simmensdatter ⁽³⁾, måske er der sket en forveksling mellem Peder Jørgensen og Jørgen Pedersen.

En søn af Simon Jepsen har formtl. været den Jeb Simonsen, der 1673 eranklaget for at han har slået Kiesten Nielsdatter over hendes næse. Hun er blevet synet og set af 6 mænd. Hun befandtes da blå og blodig, og så vidt de kunne skønne, var hendes næse "skævret". Han måtte betale 1 rdl. ⁽⁴⁾

Jeb Simonsen fæstede 1678 en otting, som Peder Christensen tidligere havde haft i fæste. Peder Christensen havde 1675 fået "opladt" 1 otting af Niels Smed og betalt 2 rdl. 24 sk i indfæstning ⁽⁵⁾. Det synes her at dreje sig om en del af den samme gård, hvorpå vi senere træffer nedennævnte Simmen Simonsen.

II. SIMMEN SIMMENSEN SMED (I - 28).

Simmen Simonsen (I) kaldes i tingbogen som oftest Simmen Smed, i amtsregskaberne Simmen Simonsen. Om han foruden at være gårdmand også har været smed er usikkert, muligvis har han dog arvet tilnavnet efter den gård han overtog. Det drejede sig om en 1/4 gård på en otting, som han fæstede ¹⁶⁸⁸ efter Niels Smed. Han betalte 1 rdl. i indfæstning ⁽⁶⁾. Niels Smed havde selv fæstet i 1670 ⁽⁷⁾

og betalt 3 rdl. i indfæstning. Samme år overlod Niels Smed en del af gården til Hans Pedersen, der ligeledes betalte 3 rdl. i indfæstning⁽⁸⁾.

Forholdet mellem Niels Smed og Hans Pedersen synes ikke at have været det bedste, for 1671 blev Hans Pedersen tilkendt at betale Niels Smed med "sviefaldsbrøde" 18 sk.⁽⁹⁾

Den gård Simmen Simmensens Smed overtog var en del af en gård, der oprindeligt var på 4 otting. De andre gårde i Aabøl var for det meste blevet halvgårde på 2 otting. Denne den vestligste af de gamle 4-ottinggårde var nu delt mellem Jesper Petersen, der havde tre fjerdedele og Simmen Simmensens, der havde den sidste fjerdedel. Jesper Pedersen efterfulgtes af sønnerne Thomas Petersen, der fik en halvgård, og Jesper Petersen, der fik en fjerdepart gård. Disse brødre havde ligeledes tilnavnet Smed (Schmidt), og en af dem var i hvert fald smed.

I følge amtsregnskaberne var i 1675 Maren Nielses, Niels Smed og Hans Rurup på gården, de sidstnævnte synes kun at have været der en kort tid.

Den ovenfor omtalte Jeb Simmensens synes også at have haft til huse her i 1680.

I 1718 "oplod" Jesper Pedersen sin 1/4 gård til sønnen Anders Jespersen.

I jordebogen for Haderslev amt 1716⁽¹⁰⁾ er afgifterne for den samlede gård på 4 otting, 1 1/2 plov, og omfattende Thomas Pedersen (1/2), Jesper Pedersen (1/4) og Simmen Simmensens (1/4) opgjort således:

Penge 1 rdl. 6 s.

2 svin 2 rdl.

2 læs hø 6 sk.

Tjenestepenge 10 rdl.

1 skæppe "Zaunrocken".

Den nævnte "gærderug" var en afløsning for en del bønder i Nr. Rangstrup herred for pligt til at hegne om nogle marker syd for Haderslev.

I 1717 døde "gårdbroderen" Jesper Smeds kone, Anne. Der blev iden den anledning ved Nr. Rangstrup herreds ting d. 7. dec. 1717 forordnet værger og formyndere for Anne Jespersdatter, 15 år,

der fik Andreas Jacobsen i Gabøl til formynder, for Karen Jespersdatter, 12 år, Simmen Simmensen i Aabøl, og for Mette Jespersdatter, 9 år, Dins Jensen i Aabøl. Oldemor karen Anderses fik til lavværge Hans Jørgensen i Aabøl.

Der har fmtl. bestået et slægts- eller svogerskabsforhold mellem Simmen Simmensen og den afdøde, muligvis gennem (58) Jacob Truelsen Hansen.

Simmen Simmensen Smed har fmtl. været gift med en datter af Jacob Truelsen eller Hansen i Aabøl.

I øvrigt se afsnittet: "Jacob Truelsen i Aabøl".

Børn:

1. S i m m e n S i m m e n s e n S m e d .

Simmen Simmensen Smed var født ca. 1691 og døde 1763 i Aabøl.

v. III.

2. J a c o b S i m m e n s e n S m e d .

Jacob Simmensen Smed blev født i Aabøl 1703 og døbt den anden onsdag i fasten: "Simen Smeds barn i Aabel. Jacob" (Kbg.)

III. S I M M E N S I M M E N S E N S M E D (II) (I - 14).

I 1740 fæstede Simmen Simmensen to kvartgårde i Aabøl, den ene efter faderen, den anden efter svigerfaderen, Hans Carstensen Winter i Tislund. Han betalte 32 sk. i indfæstning for hver⁽¹¹⁾.

I realiteten har han formentlig drevet - i hvertfald den ene - i en årrække, hans første kone, Sidsel, var allerede død i 1735. Det første barn fødtes 1727.

Svigerfaderen havde overtaget gården i 1718 efter Hans Simensen, der var afgået ved døden. Hans Carstensen Winter betalte 2 rdl.⁽¹²⁾ Den af gårdene, som han ikke selv beboede, havde Simmen Smed udlejet til indester. De skiftede hurtigt. I 1740 bor Peder Arrild og Morten Nielsen der, 1741 Peder Lydiksen og Peder Steffensen, 1742 Jens Hansen og Peder Steffensen, 1745 Peder Steffensen, han er arm og kan intet give, samme år bor der også Søren Hyremand, 1747 Lisbeth Bertels, 1748 og 1750 svigerinden Maren Winters, 1755 Christian Major, 1758 Hans Hansen, 1761 Christian Clausen.⁽¹⁶⁾

1744 fik Simmen Smed en bøde, fordi han ikke var mødt ved allemandstinget: (årets første ting) for at gøre regnskab for helligdagsarbejde⁽¹³⁾. Helligdagsfogederne synes ofte at have kviet sig ved at anmelde overtrædelser af helligdagsbestemmelserne. Da helligdagsfogederne for året 1761 blev "examineret" ved Nr. Rangstrup herreds ting d. 12. jan. 1762, blev det oplyst, at der havde været "Leegs" (i julen) hos Simen Simensen i Aabøl og hos Peder Boysen og hos hyrden Søren Nielsen sst.⁽¹⁴⁾

Simon Simonsen Smed var to gange gift, første gang med Sidsel, datter af gårdmand i Tislund Hans Carstensen Winter og Maren. Sidsel døde i 1735. Den 15. nov. 1735 blev der ved retten⁽¹⁵⁾ 9 år gl. beskikket formyndere for børnene. For datteren Anne Simens Datter, gårdmand Peder Winter i Tislund, og for Carsten Simensen, 6 år gammel, Hans Christensen i Gøtterup.

Den 18. marts 1738 blev der ved tinget givet "afkald" til svogeren Peder Hansen Winter i Tislund. Hans Christensen i Gøtterup gjorde det på datteren Kirstens vegne, hun var gift med Christen Pedersen i "Lund" (Tislund), Mads Hansen i Aabøl på egne vegne, og Simen Simensen på egne vegne, idet han havde haft Peder Hansen Winters søster, Sidsel, til ægte. De gav deres broder Peder Hansen Winter i Tislund og dennes hustru, Anne Christine, en fuld, tryk og uigenkaldelig afkald og kvittering for al fordring. Simen Smed giftede sig anden gang med Birthe (I - 15). Hun var født ca. 1712 og var muligvis datter af gårdm. i Rangstrup, Hans Erichsen, men noget sikkert foreligger ikke.

Hun døde i Aabøl i 1786 og blev begravet d. 11. nov., 74 år gammel.

Simmen Simmens Smed var allerede død i 1763 og begravet d. 25. sept., 72 år gammel.

Birthe Simmens afstod ved kontrakt af 14. juni 1764 sine to gårde i Aabøl til henholdsvis sønnen Christen Simonsen og svogeren Morten Povlsen. (Se afsnittet: "Slægten i Toftlund, Ørderup og Aabøl".)

Birret Simens fik 8. maj 1764 ved retten beskikket sognefoged i Gøtterup, Nicolai Nissen, til formynder, for hendes tre mindreårige børn forordnedes til formyndere: Laus Paulsen i Aabøl for Jørgen, Nis Andersen i Gøtterup for Hans, og for Sidsel, 25 år, Jens Jacobsen, Aabøl. Sognefoged Nicolai Nissen gik fallit i 1771,

og Birret Simens fik d. 28. jan. 1777 som lavværge Christian Weibøl i Aabøl.

Børn af 1. ægteskab:

1. A n n a S i m o n s d a t t e r.

Anna Simonsdatter var født i Aabøl i 1727 og døbt 2. juledag. Hun døde ugift i Aabøl i 1784 og blev begravet d. 14. nov. i en alder af 58 år.

2. C a r s t e n (K æ s t e n) S i m o n s e n.

Carsten (Kæsten) Simonsen blev født i Aabøl i 1730 og døbt d. 3. søndag efter helligtrekonger. Han døde i Brundlund, Nustrup sogn, d. 23. maj 1802.

Kæsten Simonsen blev d. 14. okt. 1761 i Nustrup viet til Christine Jensdatter af Brundlund. Hun var datter af gårdmand i Brundlund Jens Nissen, hvis halvgård og fjerdepartgård, altså tilsammen en 3/4 gård, Kæsten Simonsen fæstede ifølge Gram herreds tingbog af 12. dec. 1761.

Børn:

a. Zedsel Kæstensdatter, født 1762, døbt Dom. 10. p. Trinit.

b. Jens Kæstensen, født 1765, døbt d. 18. søndag efter trinitat.

Jens Kæstensen overtog 22. febr. 1789 gården i Brundlund efter faderen (Skyld- og panteprotokollen). Han var gift med Ellen (Jenses), født Hørlyck. (18) 17. febr. 1805 får de i Nustrup døbt barnet Simon Hørlycke.

c. Simon Kæstensen, født 1770, døbt Dom. Rogate.

3. H a n s S i m o n s e n.

Hans Simonsen blev født i Aabøl i 1732 og døbt d. 3. søndag efter trinitatis.

Formtl. død spæd.

Børn født i 2. ægteskab:

4. S i d s e l S i m o n s d a t t e r (S m e d) (I - 7).

Sidsel Simonsdatter (Smed) blev født i Aabøl i 1736 og døbt 3. pindsedag. Hun døde sst. d. 26. febr. 1800.

Hun blev d. 2. nov. 1764 i Tislund gift med Morten Povlsen (I - 6), født i Ørdrup, Toftlund sogn, død i Aabøl d. 22. juni 1797.

I øvrigt se afsnittet: "Slægten i Toftlund, Ørderup og Aabøl".

5. C h r i s t e n S i m o n s e n .

Christen Simonsen blev født i Aabøl i 1743 og døbt palmesøndag. Han døde i Ørsted, Oksenvad sogn, d. 6. juli 1797.

Christen Simonsen overtog 1764 den ene af forældrenes gårde i Aabøl. D. 2. aug. 1783 overlod han gården til broderen Hans Simonsen Schmidt og overtog en fjerdepartgård i Ørsted, Oksenvad sogn.

Han var gift med Margrethe Christensdatter, født 1732 på gården Enemark i Højrup sogn, datter af gårdm. Christen Enemark og Jisse Christens. Margrethe Christens døde i Ørsted d. 19. jan. 1822.

Børnene fik navnet Enemark eller Jenmark.

a. Simon (Enemark), født i Aabøl i 1766, døbt d. 2. marts.

Faddere: Nicolaj Nissen, Gøtterup, Hans Hansen, Aabøl, Christine Povls af Stenderup, Sidsel Mortens og Karen Jensdatter af Aabøl.

b. Christen Jenmark, født 1768 i Aabøl, døbt 24. søndag efter trinitat.

Faddere: Jep Christensen af Kastvrå, Tiellef Madsen, Sidzel Mortens, Elli Maria Hanses af Gabøl.

Død i Aabenraa d. 19. nov. 1805.

Gift 1. gang d. 3. jan. 1793 i Aabenraa (Christen Christensen Enemark) med Maren Hansdatter, som han havde besvangret, datter af landmand Herman Hermansen og Anne, født Nielsen, Bjerning ved Hordens.

Gift 2. gang med Anna Lausdatter.

Christen Christensen Enemark tog 10. april 1801 borger-
skab i Aabenraa som daglejer og møllesveni.
Han efterlod ikke livsarvinger.

- c. Simon Simonsen (Enemark), født 1773, døbt d. 12. sept.
Faddere: Kæsten Simonsen af Brundlund, Niels Jesper-
sen af Lund, Ellen Marie Hansen, Kirsten Tjellefs af
Aabøl.

Han overtog faderens gård i Ørsted.

- d. Paul Enemark, født 1776 i Aabøl, døbt d. 10. marts.

Faddere: Peder Jensen, Cornelius Hansen, Anna Peders
og Kirsten Jenses, alle af Aabøl.

Paul Enemark tog 10. aug. 1810 borger-
skab i Haderslev
som gæstgiver.

- e. Isse Marie Enemark, gift med Johannes Jørgensen i Ør-
sted.

6. J ø r g e n S i m o n s e n .

Jørgen Simonsen blev født i Aabøl i 1745 og døbt kristihimmel-
fætsdag. Han døde sst. i 1787 og begravedes d. 12. aug.

Han var ugift.

Jørgen Simonsen havde ved obligation, udstedt d. 26. maj 1784
lånt broderen Hans Simonsen Schmidt 200 mark, at forrente med
4 procent. Da han efter broderens fallit i 1786 gjorde krav gæl-
dende, henvistes han til at retsforfølge Hans Schmidt under
Grams jurisdiktion.

7. H a n s S i m o n s e n S c h m i d t .

Hans Simonsen Schmidt er den første, der officielt har navnet
Schmidt (i tingbogen). Han blev 1775 i Gram gift med Bodil Ot-
tesdatter fra Kastrup. Hun var datter af Hans Otte Rasmussen
og Ingeborg Michelsdatter i Kastrup.

Hans Simonsen Schmidt overtog ved kontrakt af 2. aug. 1783 bro-
deren Christen Simonsens gård i Aabøl.

1786 gik han fallit. D. 7. marts 1786 behandledes hans konkurs-
bo ved retten⁽¹⁷⁾.

Der var fordringer fra Christen Biørholm i Gøtterup, Jørgen Simonsen, Aabøl (broderen), fra moderen Birrit Simons enke i Aabøl, der har en fordring på 10 rdl. i aftægtspenge for 2 år, endvidere fra Hans Andersen, Løjtved.

Ved auktionen d. 12. juli 1786 blev gården tilligemed hans øvrige gods solgt for 527 rdl. 32 1/2 sk. Gården blev solgt til Hans Jacobsen fra Galsted, der senere byttede gårde med Morten Povlsen.

Hans Simonsen Schmidt flyttede til Kastrup, Gram sogn, formtl. til konens familie. Han har senere igen forladt Gram sogn.

Børn:

I Aabøl er født:

- a. Ingeborg Schmidt, født 1785, døbt d. 13. nov.
Faddere: Anne Marie Hansdatter, Maren Peders, Jens Christensen, Jacob Jensen, alle af Aabøl.

I Kastrup er født:

- b. Maria Schmidt, født d. 22. marts 1788.
- c. Anna Malena Schmidt, født 1792, døbt d. 4. nov.
- d. Simon Schmidt, født d. 25. jan. 1795.

Hans Simonsen Schmidt var født ca 1754 i Aabøl, nævnt som 10 1/2 - årig i den kontrakt, som moderen d.14. juni 1764 slutter ned sønnen Christen Simonsen. (Se s. 41).

Jordebog, Aabøl 1751.

Simon Simonsen II, med v.

1. Andres Jespersen Schmidt 1/2, vorhin Thomas Petersen.
Andres Jespersen Schmidt 1/4, olim Jesper Petersen.
Simon Simonsen 1/4.
2. Simon Simonsen 1/4, olim Hans Carstensen.
Diens Jensen 1/4.
Andres Jørgensen 1/2, olim Hans Petersen Refslund.
3. Hans Hansen 1/3.
Jens Jacobsen 1/3, vorhin Peter Markorsen.
Hans Heysel 1/3, vorhin Morten Poulsen, vide folg.
olim Peter Mogensen, Lorents Widding und Hans Christensen.
4. Matz Tiellofsen 1/2, olim Markus Hansen.
Marcus Hansen 1/2, vorhin Jacob Petersen und Hans Petersen.
5. Peter Hansen Schneider, olim Hans Petersen Schmidt, 1/2.
Peter Petersen 1/2, olim Peter Nielsen.
6. Boy Hansen 1/2.
Matz Hansen 1/2, olim Hans Jacobsen.
7. Marten Hansen 1/2, olim Hans Olufsen.
Matz Petersen 1/2, olim Peter Iversen.
8. Jens Jacobsen, olim Peter Marcusen.

Landbol od. Verb.a. Jens Heysel vorhin Morten Povlsen

b. Lauritz Poulsen vorhin Lauritz Christensen
Schmidt und Niels Christensen.

c. Peter Hansen 1/2 olim hans Nielsen.

Peter Hansen 1/2 olim Lorentz Hvidding und
Knud Bleytecker.

Bilag til Smed-slægten i Aabøl.

Birte Hansdatters slægt.

I. HANS ERICHSEN.

Hans Erichses var gårdmand i Rangstrup, hvor han i 1638 fæstede Niels Christiansens gård.⁽¹⁾ Han har muligvis først boet i Rangstrupgårde, hvor der nævnes en Hans Erichsen i

Søn:

1. E r i c h H a n s e n. v. i.

II. ERICH HANSEN.

Erich Hansen var født ca. 1629 og døde i Rangstrup i 1709, begravet Dom. Judica. Han var gårdmand i Rangstrup. Han nævnes i et tienderegister i 1673.⁽²⁾

Gift med BIRTE, født ca. 1625, død i Rangstrup i 1709, begravet Dom. Oculi, 84 år gammel.

Børn:

1. H a n s E r i c h s e n., født 1662. v. i.

2. K i e s t e n E r i c h s d a t t e r.

Kiesten Erichsdatter blev født i Rangstrup i 1665 og døbt d. 25. juli.

3. M e r r i t t E r i c h s d a t t e r,

Merritt Erichsdatter blev født i Rangstrup i 1667 og døbt d. 8. april.

III. HANS ERICHSEN.

Hans Erichsen blev født i Rangstrup i 1662 og døbt d. 13. juli.

Han døde sammesteds i 1739 og begravedes Dom. Exaudi.

Hans Erichsen var gårdmand i Rangstrup.

Han var gift med Karen, der var født ca. 1668 og døde i Rangstrup i 1737, begravet Dom. Jubilate i en alder af 69 år.

Børn:

1. P e d e r H a n s e n .

Peder Hansen var født i Rangstrup ca. 1695 og døde sst. i 1718. Han begravedes Fest. Visit. Mariæ, 23 år gammel.

2. B i r t e H a n s d a t t e r .

Birte Hansdatter blev født i Rangstrup i 1698 og døbt 11. søndag efter trinitatis.

Faddere: Hans Jessen, Ann H. Christians og Anne Thomses i Rangstrup.

Hun døde sst. i 1699 og begravedes Dom 12. p. trin.

3. H a n s H a n s e n .

Hans Hansen blev født i Rangstrup i 1702 og døbt 2. p. Epiphan.

Faddere: Jørgen Nissen, Kiesten Hanses, begge af Rangstrup, Thomas Dam af Galsted.

Hans Hansen overtog gården i Rangstrup efter faderen.

4. E l l e n E r i c h s d a t t e r .

Ellen Erichsdatter blev født i Rangstrup i 1705 og døbt Dom. Quasimodogeniti.

Faddere Niels Jepsen, Jacob Hansen, Anne Thomses, alle af Rangstrup.

5. E r i c h H a n s e n .

Erich Hansen blev født i Rangstrup i 1709 og døbt Dom. p. trin.

Faddere: Christen Johansen i Agerskov, Niels Michelsen, Karen Peders, alle af Rangstrup.

Gift d. 26. maj 1744 i Agerskov med Anne Madsdatter af Galsted.

6. B i r t e H a n s d a t t e r .

Birte Hansdatter blev født i Rangstrup i 1712 og døbt Dom. p. circumcis.

Faddere: Hans Jessen og Jes Pedersen af Rangstrup og Anna Nielses(?) i Agerskov.

Nr. Rangstrup herreds tingbog d. 21. febr. 1736:

Som Hans Erichsen i Rangstrup er tilsinds at overlade til sin søn Hans Hansen, og hand foruden denne søn haver 3 Døttre og 1 Søn, saa er til Formønder for de U-møndige forordnet, Neml. Willum Nissen i Rangstrup for Ellen Hansd., 28 Aar, og Peder Pedersen i Galsted for Birret Hansd., 25 Aar. Sønnen Erich Hansen er Møndig, og den 3die Dattter hvar forn. Willum Nissen til ægte.

Ifølge jordebog for Haderslev amt 1753 (S-film 2700 - R.A.):
Rangstrup: Hans Christensen olim Hans Erichsen.

Aftægtskontrakt for Hans Erichssen i Rangstrup, dat. d. 22. okt. 1736. Læst på tinget d. 14. maj 1737. Deleret d. 13. nov. 1786. Bibog 273 - 274, 275, 277. 278.

Noter og henvisninger til "Smed-slægten i Aabøl".

1. S- film 2672. R.A.
2. S-film 2674. R.A.
3. Haderslev amts regnskab 1678/79. S-film 2687. R.A.
4. - - - - - Fæste- og Brøderegister for Nr. Rangstrup herred 1678/79. S-film 2685. R-A.
5. Haderslev amts regnsk. 1675/76. S-film 2684. R.A.
6. - - - - - 1689/90 . Fæste- og brødereg. 1688. S-film 2694. R. A.
7. Haderslev amts regnsk. 1669/70. S-film 2686. R.A.
8. S-film 2678. R.A.
9. S-film 2686. R.A.
10. S-film 2702. R.A.
11. Haderslev amts regnsk. 1740. M-film 43.364. R.A.
12. Haderslev amts regnsk. 1720^{II}. S-film 2705. R.A.
13. Bøderegister, Nr. Rangstr. herred 1744. M-film 43.373. R.A.
14. Tingbog for Nr. Rangstr. herred. L.A.S.
15. Nr. Rangstrup herreds tingbog 1727 - 46. L.A.S.
16. Efter indestregistre for de forskellige år i Haderslev amts regnskaber. Nr. Rangstr. herred. R.A.
17. Nr. Rangstrup herreds tingbog. L.A.S.
18. Ellen Hørlyck var født ca. 172 og var datter af Jens Karstensens "gårdbroder" Peder Hørlyck (født ca. 1752) og Sahra Hansdatter (født ca. 1746).
Jens Karstensen (Kæstensen) og Ellen Hørlyck havde ifølge folketællingen fra 1803 følgende børn:
 - aa. Chresten Hørlyck - 10 år - d.v.s. født ca. 1793.
 - bb. Sarah Hørlyck - 8 år - d.v.s. født ca. 1795.
 - cc. Peder Hørlyck - ca. 5 år - d-v-s- født ca. 1798.
 - dd. Simon Hørlyck, født 1805 (nævnt i teksten).
 Jens Kæstensen overtog senere tillige svigerfaderens gård.

J A C O B T R U E L S E N H A N S E N I A A B Ø L.

I. J A C O B T R U E L S E N H A N S E N (I - 58).

Jacob Truelsen også kaldet Jacob Hansen fæstede 1666 en gård i Aabøl efter Hans Jenssen og betalte 3 rdl. i indfæstning⁽¹⁾.

Han kaldes afvekslende i amtsregnskaberne Jacob Truelsen (Trowelsen) og Jacob Hansen. Han havde en halvgård på 2 otting i den østlige ende af byen.

I 1673 opgøres Jacob Hansesns afgifter således:⁽²⁾

2 mrk 4 sk. - 2 rdl.

2 svin 2 rdl.

Tjenestepenge 10 rdl.

"Hegnslug"("Zaunrocken") 1 skæppe.

I regnskabet 1680/82 betegnes Jacob Hansen Truelsen som "forarmet". 1673 var det blevet pålagt Peder Jespersen efter "Hans Høygrevelige Naades" befaling at bevise en klage over Jacob Truelsen angående et "stolestand" (i kirken), hvilket han havde "anlovet", men han var ikke fremkommet med beviser og måtte derfor betale 16 sk. i bøde⁽³⁾.

Fra 1705 - 15 foreligger en udførlig beskrivelse af Jacob Truelsen's halvgård (Bilag).

1712 fæstede Hans Jacobsen den halvgård, som faderen Jacob Truelsen tidligere havde haft i fæste. Indfæstning 4 rdl.⁽⁴⁾

Børn:

1. H a n s J a c o b s e n.

Hans Jacobsen overtog 1712 faderens gård (se ovenfor).

I 1732 fik han en bøde på 4 sk., fordi han ikke var mødt til drikning (Allemandsting) for at blive ransnævning.

2. J e n s J a c o b s e n.

Jens Jacobsen var 1732 bosat i Aabøl (jfr. værgebeskikkelse - nedenfor).

3. (K i e s t e n J a c o b s d a t t e r.

Kiesten Jacobsdatter døde i 1735⁽⁶⁾. Hun var gift med Morten Povlsen i Aabøl. Han havde dels en trediepart gård, dels et

landbol.

Efter Kiestens død blev der udpeget formyndere for børnene.

For Povl Mortensen, 11 Aar: Jens Jacobsen i Aabøl.

For Jacob Mortensen, 8 år: Simen Simensen, ibid.

For Kiesten i det 6te år: Jens Jacobsen, Øster Lindet.

Morten Povlsen var 2. gang gift med Anne Jespersdatter, datter af Jesper Pedersen i Aabøl og Anna Andersdatter.

Morten Povlsen fæstede 1740 en 1/3 gård, som Peder Mogensen i Gøtterup havde opladt til ham. Der betaltes 32 sk. i indfæstning.⁽⁷⁾

Morten Povlsen havde 1735 fæstet et forbedelsessted (landbol), som han atter havde opbyggt⁽⁸⁾.

1736 havde Morten Povlsen ifølge Haderslev amts regnskaber^(8a) besvangret Sidsel Pedersdatter. Da Morten Povlsen var en gift mand, var det en alvorlig sag for ham. På grund af fattigdom har han ikke kunnet betale den formentlig meget store bøde. I stedet for blev han idømt 6 dages fængsel (på vand og brød) og 12 timers ridning på træhest: "Ist mit 6 Tägigem Gefängnis und 12 Stunden Esel-Reiten abgestrafft".

Om Sidsel Pedersdatter hedder det: Sidsel Pedersdatter har ladet sig besove af Morten Povlsen, med tilføjelsen: "Ist entwischen, daferner sie sich aber wieder einfinden oder sonst betreten werden sollte, wird sie mit 4 Tägigem Gefängnis belegt". Morten Povlsen døde i 1743.

Som lavværge for enken udpegedes maj 1743 Anders Jespersen, Aabøl (broder).

Til formyndere for børnene:

For Hans Mortensen, 7de år, Jens Jacobsen, Aabøl.

For Peder Mortensen, i 5te år, Peder Pedersen, Aabøl.

For datteren Kiesten Maria Mortensdatter, i 3die år, Mads Hansen, Gøtterup.

Enken Anna fik ved kontrakt af 15. febr. 1743⁽¹¹⁾ overdraget den trediepart gård, som havde tilhørt hendes afdøde mand.

1745 fæstede Hans Pedersen gård og forbedelse, som Morten Povlsen tidligere havde haft⁽¹²⁾. (Gift med enken?).

Børn:

Fra Mortenn Povlsens første ægteskab med Kiesten Jacobsdatter kendes følgende børn:

- a. Povl Mortensen, født ca 1724, jfr. værgebeskikkelse.
- b. Jacob Mortensen, født 1727 (værgebeskikkelse).
- c. Kiesten Mortensdatter, født ca 1729 (værgebeskikkelse)

Fra Morten Povlsens andet ægteskab med Anne Jespersdatter kendes følgende børn:

- d. Hans Mortensen, født ca 1736 (værgebeskikkelse).
- e. Peder Mortensen, født ca 1738 (værgebeskikkelse).
- f. Kiesten Marie Mortensdatter, født ca 1740 (værgebeskikkelse).

4. M e t t e J a c o b s d a t t e r .

Mette Jacobsdatter lod sig 1721 "besove" af Mads Pedersen, en ungarl, der måtte betale 6 daler i bøde. Mette slap med 3 rigsdaler.

I 1729 lyser Mads Pedersen ved Rangstrup herreds ting⁽¹⁰⁾ sin "naturlige" søn Jacob Madsen i kuld og køn. Formyndet for Mette Jacobsdatter var hendes broder Hans Jacobsen.

5. en datter (formtl. ved navn Anne) (I - 29), gift med Simen Simensen Smed i Aabøl. ?

I øvrigt se afsnittet: "Smed-slægten i Aabøl."

Bilag til "Jacob Truelsen Hansen i Aabøl".

Haderslev amts beskrivelse 1708 - 15. (film L.A.S.)

Jacob Truelsen 1/2 Hoff 2 Otting

Die Gebäude bestehen in: 22 Fach Wohnhaus und Scheune.

Aus Saath an Rocken 5 T.

Garsten 6 Schip

Habern 6 -

Buchw. 2 - 4 -

Heuwindung: 15 Fuder.

Beklagt sich ebenfals, dass seine Wischen etwas geringer sind, denn die Nachbahren Ihre.

Gräsung wie der voriger (10 Stk. Vieh, 10 Schaafe, 4 Pferde).

Hat gegenwertig 4 Kühe.

4 Stk. Jung Vieh.

12 Schaafe.

5 Pferde

Torf wie der Vorige.

Gibt dagegen im Register: Landgeld u. Dienstgl. 6 Rthl 34 s.

Contribution 8 - 12 -

Magazin Korngld. 1 - 10 -

Kirchgeld an Tislund Kirche 9 p.

Restanten: In sehl. Peter Hansen Zeit 120 Rth. 26 s.

Koefodten Zeit 60 - 45 -

Heyen Zeit 41 - 1 - 10 1/2 p.

235 Rth. 15 s. 10 1/2 p.

Keine Privat Schulden

Zehende: Rocken 2 T. 16 Schip

Garsten 8 -

Haber 6 -

Buchw. 4 1/2 -

Noter og henvisninger til "Jacob Truelsen Hansen i Aabøl".

1. Haderslev amts regnskaber 1666/67. S-film 2674. R.A.
2. - - - - - -1673 .Restanten an Land- und Dienst-
geld. S-film 2682. R.A.
3. Had. amts regnsk. 1673 . Fæste- og brøderegister. S-film 2682.
R.A.
4. - - - - - 1720^{II}. S-film 2705. R.A.
5. - - - - - -1733. M-film 43.355. R.A.
- 6.Nr. Rangstrup herreds tingbog 1735, s. 202. L.A.S.
7. Haderslev amts regnsk. 1740. M-film 43.364. R.A.
8. - - - - - - 1735. M-film 43.357. R.A.
- 8a. - - - - - . Fæste- og Brøderegister for Nr. Rang-
strup hered 1736. M-film 43. 358. R.A.
9. Haderslev amts regnsk. 1745. M-film 43.373. R.A.
- 10 Tingbog for Nr. Rangstrup herred 1729, s. 63. L.A.S.
11. Skyld- og panteprotokol for Nr. Rangstrup herred 1751,
pag. 149. L.A.S.
12. = 9.